

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำ
อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม – คลองท่าแหะ จังหวัดพัทลุง ระยะที่ 3
**Participatory Water Management for Sustainable Quality of Life Improvement of
Basin Community People: The Case Study of
Khleng Pa Payom – Khleng Ta Nae, Phatthalung Province Phase 3**

โดย

เกษม อัสวตธีรัตน์กุล และคณะ
(มหาวิทยาลัยทักษิณ)

กุมภาพันธ์ 2561

สัญญาเลขที่ RDG60A0001

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำ
อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม – คลองท่าแหะ จังหวัดพัทลุง ระยะที่ 3
**Participatory Water Management for Sustainable Quality of Life Improvement of
Basin Community People: The Case Study of
Khlong Pa Payom – Khlong Ta Nae, Phatthalung Province Phase 3**

คณะผู้วิจัย

เกษม อัสวตธีรัตนกุล
วันลก ดิษสุวรรณ
ชลทิศา สุขเกษม
กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์
เชิดศักดิ์ เกื้อรักษ์
เตือนตา ร่าห์มาน
วิจิตรา อมรวิริยะชัย
เบ็ญจวรรณ บัวขวัญ
(มหาวิทยาลัยทักษิณ)

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยทักษิณ มีพันธกิจมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม เริ่มภายใต้กลุ่มทุนนวัตกรรมเพื่อสังคม และชุมชนโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผ่านโครงการการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โครงการมีเป้าหมายหลัก คือ พัฒนาระบบการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามทิศทางการพัฒนาประเทศ ในปี 2560 มีผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ตามบริบทของมหาวิทยาลัย ผลการทำงานวิจัยร่วมกับชุมชนทำให้เริ่มมีผลงานที่เป็นองค์ความรู้ร่วม (TSU-co-creation of knowledge) และเล็งเห็นแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยรับใช้สังคม (University engagement) เข้าไปในโครงสร้างของสถาบันวิจัยและพัฒนา หรือหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยทักษิณ จำเป็นต้องพัฒนา หรือปรับปรุงกฎระเบียบและเกณฑ์การขอตำแหน่งทางวิชาการสายวิชาการ จากงานวิจัยรับใช้สังคม ได้

ด้านการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยโดยใช้ห้องปฏิบัติการชุมชน (Social lab) ภายใต้ระบบและกลไก การขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา หรือกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) สามารถสร้างนักวิจัยที่มีคุณภาพ และส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้เป็นหัวหน้า โครงการวิจัย เขียนข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนทุนวิจัยได้ นักวิจัยเรียนรู้การทำงาน ร่วมกัน มีการบูรณาการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนและการบริการวิชาการ

ด้านการสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ลุ่ม 3 ด้าน คือ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน บริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ จังหวัดพัทลุง 2) พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพภาคเกษตรฐานราก และ 3) พัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ-คลองป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า มีโครงการวิจัยได้รับทุนสนับสนุน 21 โครงการ ได้รับทุนวิจัยเฉลี่ย 200,000 บาท/โครงการ และมี นักวิจัยเข้าร่วมรวม 39 คน (เฉลี่ย 4 คน/โครงการ) เมื่อสิ้นสุดสัญญา พบว่า มีการยกระดับผลิตภัณฑ์ จากฐานทรัพยากรพื้นถิ่น ทั้งด้านคุณภาพ กระบวนการผลิต รูปแบบบรรจุภัณฑ์ และการตลาด มีการ พัฒนาระบบการผลิต ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นำไปสู่การสร้างรายได้และแหล่ง เรียนรู้ในชุมชน ส่วนการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เกิดการพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม เกิดเส้นทางการท่องเที่ยว และมีรูปแบบ การจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

สรุป เมื่อนักวิชาการหรือคณะผู้วิจัยได้เรียนรู้ร่วมกับชุมชน มีการแลกเปลี่ยน ถอดความรู้ และ ค้นข้อมูลสู่ชุมชน ดำเนินงานวิจัยบรรลุเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากกลุ่ม นักวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และสร้างความเปลี่ยนแปลงในชุมชนได้ด้วยตนเอง สามารถ ขับเคลื่อนความรู้สู่การปฏิบัติ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคมบนฐานความรู้ต่อไป

บทคัดย่อ

โครงการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาลองป่าพะยอม-ท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เริ่มดำเนินงานในปี 2557 ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เน้นการเปลี่ยนแปลงจากฐานราก การกำหนดโจทย์วิจัยจากปัญหาและความต้องการของพื้นที่เป็นตัวตั้ง และการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายผู้มีส่วนได้-เสีย โดยมีเป้าหมายสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ตั้งแต่ระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชนโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม โดยในปีที่ 3 มีเป้าหมายเพื่อ 1) พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ภายใต้จุดยืนของมหาวิทยาลัย ทำงานวิจัยจนเกิดองค์ความรู้ร่วมระหว่างความรู้ทางวิชาการและความรู้ภูมิปัญญาชุมชน และพัฒนาระบบพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม 2) สร้างระบบพัฒนานักวิจัยโดยใช้ห้องปฏิบัติการชุมชน และ 3) ยกระดับคุณภาพงานวิจัย เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ พัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรกรรมฐานราก และพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชุมชนของคนในพื้นที่ลุ่มน้ำ

ในปีที่ 3 มีโครงการวิจัยได้รับทุนสนับสนุน 21 โครงการ มีทุนวิจัยเฉลี่ย 200,000 บาท/โครงการ และมีนักวิจัยเข้าร่วมรวม 39 คน (เฉลี่ย 4 คน/โครงการ) จากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 1-2 พบว่า มีการพัฒนากลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับแนวทางของสกว. มีการจัดการต้นน้ำ มีการทบทวนโจทย์วิจัยจากปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ปรับกระบวนการพัฒนาโครงสร้างวิจัยและวิธีการพิจารณาทุนวิจัย ปรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ มีแผนติดตามความก้าวหน้าช่วงกลางน้ำและปลายน้ำ เริ่มมีกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายและทิศทางงานวิจัยในภาพรวม มีการหนุนเสริมจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างไรก็ตามการพัฒนาระบบและโครงสร้างองค์ความรู้ร่วม พันธกิจมหาวิทยาลัยกับสังคม และห้องปฏิบัติการชุมชนนั้นยังต้องดำเนินการต่อเพราะเอกสารแสดงรายละเอียดยังไม่แล้วเสร็จ วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ จังหวัดพัทลุงมีการดำเนินการในพื้นที่ขนาดเล็ก จำนวน 2 ตำบล ขณะที่การดำเนินการพัฒนาศักยภาพและการเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรกรรมฐานราก พบว่า มีการยกระดับผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรพื้นถิ่น ทั้งด้านคุณภาพ กระบวนการผลิต รูปแบบบรรจุภัณฑ์ และการตลาด มีการพัฒนากระบวนการผลิตได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นำไปสู่การสร้างรายได้ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่วนการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เกิดการพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม เกิดเส้นทางท่องเที่ยว และมีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 3 ปี สถาบันวิจัยและพัฒนาได้สร้างการรับรู้ เพิ่มความตระหนัก และความรับผิดชอบร่วมกันของนักวิจัย ร่วมกันขับเคลื่อนงานวิจัยให้บรรลุตามเป้าหมายหลักของโครงการฯ ต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินผล ระบบและกลไก การจัดการงานวิจัย หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน

Abstract

Participatory water management program for sustainability quality of life development: a case study in Papayom and Thanae basin, Phatthalung province (PT-SWMP) was initiated in 2014. It was an area-based collaborative (ABC) research for development, co-founding research between Thailand Research Fund and Thaksin University (TSU). ABC's principle is to make changes in grassroots level, problem identification, and focus on stakeholder collaboration. ABC is aimed to create a change in individual, family, or community level. In the PT-SWMP, ABC key concepts were delivered based on a participatory action research. The PT-SWMP or TSU-ABC was aimed 1) to develop ABC research management and incubate TSU-co-creation of knowledge, 2) to formulate TSU social laboratory. Another objective was to escalate research quality by 1) promoting community involving in water management, 2) rising effectiveness of grassroots agricultural products, and 3) developing creative-tourism innovations.

The outcomes demonstrated that 21 projects were funded and an average budget and researcher was 200,000 Thai Baht and 39 researchers were participated (4 persons/project). The results, objective 1-2, exhibited that TSU-ABC management system was similar to the TRF's ABC management classification (Up-, middle-, and down-stream). It demonstrated that community need and problem re-profiling were necessity strategies in up-stream management. Proposal criticism was essential and vital funding strategies. TSU-ABC training needs and skills improving were revised. ABC middle- and down-streams monitoring and coaching were delivered. PT-SWMP's goal was communicated as a resulted from experts nudged. TSU-co-creation of knowledge, TSU socially engagement, and TSU social laboratory were progressed and number of documents were drafted. The results, objective 3, showed that two prototypes of water management plan were constituted. The local products (quality, manufacturing process, packaging, and marketing) were improved. Numbers of identical local products were revealed. Community income was increased and learning and sharing center was posed. Creative-tourism innovation was conceptualized and community's tourists-attracting sites were disclosed, developed, and nominated. Creative-tourism programs were provided with respecting to norm and culture. In conclusion, the Research and Development Institute, TSU must promote and share PT-SWMP goals to staffs and communities. Increasing perception and recognition to ABC's goal are key factors that would direct TSU-ABC to accomplish its mission.

Keywords: Evaluation, System and mechanism, Research management, Innovative Research
Unit for Society and Community

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร.....	3
บทคัดย่อ	4
Abstract	5
บทที่ 1 บทนำ.....	10
1.1 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล	11
1.1.1 บริบททั่วไปด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย	11
1.1.2 สภาพของระบบบริหารจัดการเดิม (ปีที่ 1-2: 2558-2559)	12
1.1.3 สถานการณ์ปัญหาของงานพัฒนาในพื้นที่	14
1.1.4 แนวคิดทฤษฎีของการบริหารงานวิจัย.....	19
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	20
1.3 กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน	20
1.3.1 การพัฒนา: ระบบการบริหารจัดการงานวิจัย	20
1.3.2 การพัฒนาการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่.....	21
1.4. วิธีดำเนินการ	24
1.4.1 ทบทวนสถานการณ์และการพัฒนาโจทย์วิจัยโดยใช้พื้นที่ลุ่มน้ำเป็นฐาน.....	24
1.4.2 ดำเนินการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม	24
1.4.3 ติดตามประเมินผล ดำเนินการโดยการประยุกต์การประเมินเพื่อพัฒนา.....	25
1.4.4 สังเคราะห์ และเรียบเรียงรายงานการวิจัย	25
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	25
บทที่ 2 การดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย.....	26
2.1 การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่.....	26
2.2 การพัฒนาทักษะของทีมบริหารจัดการงานวิจัย	26
2.3 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ	27
2.4 การปรับปรุงนโยบาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง.....	37
2.5 กลไกเชื่อมโยงกับจังหวัดและผู้ใช้ประโยชน์งานวิจัย	37
บทที่ 3 การดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่และผลลัพธ์	38
3.1 การพัฒนางานวิจัยเพื่อสร้างความรู้และข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่	38
3.1.1 จำนวนโครงการและนักวิจัย.....	38

3.1.2 โครงการวิจัยและประเด็นการวิจัย (ปีที่ 3).....	38
3.1.3 โครงการวิจัย (ปีที่ 1-2)	54
3.2 ผลการดำเนินงานเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่.....	61
หน้า	
3.2.1 การบูรณาการกับพันธกิจมหาวิทยาลัยอย่างไร.....	62
3.2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่.....	62
3.2.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง	65
3.2.4 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดหลังจากดำเนินงานวิจัย	65
บทที่ 4 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	75
4.1 สรุปภาพผลการดำเนินงาน.....	75
4.1.1 การบริหารจัดการการวิจัย (Research management)	75
4.1.2 การวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่	78
4.1.3 แผนการทำงาน (Grant chart) ในระยะต่อไป	85
4.2 อภิปรายผลการวิจัย	86
4.2.1 ปัจจัยเงื่อนไขของความก้าวหน้า หรือไม่ก้าวหน้า.....	86
4.2.2 จุดเด่นและจุดอ่อนของสถาบัน ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของสถาบัน	87
4.2.3 ผลของโครงการต่อความตื่นตัวของคณาจารย์ ผู้บริหาร ชุมชนที่ได้รับประโยชน์ การปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และคุณค่าอื่นๆ	89
4.3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาแนวทางการทำงานในระยะต่อไป	90
4.3.1 ของสถาบัน ทั้งในด้านการบริหารจัดการงานวิจัย และในด้านการพัฒนางานวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่	90
4.3.2 สกว./แหล่งทุน ทั้งในด้านเงื่อนไขการสนับสนุนทุน การจัดการระบบพี่เลี้ยง การพัฒนาระบบงานสนับสนุนเครือข่าย การผลักดันผลงานวิจัยให้เกิดการใช้ประโยชน์	91
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก 93	
การเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำฯ	93
ประจำปี 2560 (รอบที่ 1).....	93
ภาคผนวก ข 96	
แบบสัญญาวิทยารับทุนอุดหนุนการวิจัย.....	96
ภาคผนวก ค 100	
การเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำฯ	100
ประจำปี 2560 (รอบที่ 2).....	100

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สถานการณ์ทำงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	22
ตารางที่ 2 กำหนดการการตรวจเยี่ยมนักวิจัย	35
ตารางที่ 3 จำนวนโครงการวิจัย	38
ตารางที่ 4 จำนวนโครงการวิจัย (ปีที่ 1-3) แยกตามสาขาวิชา/ความเชี่ยวชาญของหัวหน้าโครงการ	39
ตารางที่ 5 จำนวนนักวิจัยจำแนกตามประสบการณ์ในการวิจัยและเพศ	39
ตารางที่ 6 โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยระยะที่ 3 (ประจำปี 2560).....	40
ตารางที่ 7 โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุน ในระยะที่ 2 (ประจำปี 2559).....	54
ตารางที่ 8 โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุน ในระยะที่ 1 (ประจำปี 2558).....	58
ตารางที่ 9 จำนวนและประเภทของภาค/เครือข่าย ที่คงอยู่ในโครงการ ABC ปีที่ 3.....	63
ตารางที่ 10 ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์จากงานวิจัยในระยะที่ 1	70
ตารางที่ 11 ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์จากงานวิจัยในระยะที่ 2	71

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 1 ผลการทบทวนประเด็นปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสียด้านการท่องเที่ยว.....	17
รูปที่ 2 ผลการทบทวนประเด็นปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสียที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก.....	18
รูปที่ 3 โครงสร้างการบริหารจัดการงานวิจัย.....	19
รูปที่ 4 กรอบแนวคิดหลักในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยปีที่ 1-2.....	20
รูปที่ 5 กรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยในรูปกลุ่มวิชาการ.....	21
รูปที่ 6 กรอบความคิดสำหรับออกประกาศข้อเสนอโครงการวิจัย (หลังจากได้รับการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการต้นน้ำจาก สกว.).....	29
รูปที่ 7 ผลการทบทวนประเด็นปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสียด้านการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.....	30
รูปที่ 8 การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก.....	31
รูปที่ 9 สรุปข้อเสนอโครงการวิจัยระยะที่ 3 (รอบที่ 1).....	33
รูปที่ 10 พลวัตของงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (ประยุกต์จากสุธีระ ประเสริฐสรรพ).....	63
รูปที่ 11 กลไกการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการสร้างความร่วมมือ/หาแนวร่วมเพื่อทำงานวิจัยร่วมกับเครือข่าย ผู้มีส่วนได้-เสีย.....	64
รูปที่ 12 องค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปีที่ 1-3.....	66
รูปที่ 13 ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย.....	67
รูปที่ 14 สรุปแผนงานวิจัย และโครงการย่อยในปีที่ 1 จำแนกตามกลุ่มวิชาการ (6 Academic clusters).....	79
รูปที่ 15 สรุปแผนงานวิจัย และโครงการย่อย/เดี่ยวในปีที่ 2 จำแนกตามกลุ่มวิชาการ (5 Academic clusters).....	80
รูปที่ 16 สรุปแผนงานวิจัย และโครงการย่อย/เดี่ยวในปีที่ 3 จำแนกตามปัญหาของพื้นที่ กลุ่มวิชาการ (เดิม) และโครงการหนุนเสริมการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม.....	83

บทที่ 1 บทนำ

สัญญาเลขที่

RDG60A0001

ชื่อโครงการ

การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำ
อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม - คลองท่าแหะ จังหวัดพัทลุง

Participatory Water Management for Sustainable Quality of Life

Improvement of Basin Community People: The Case Study of Khlong

Pa Payom–Khlong Ta Nae, Phatthalung Province

หัวหน้าโครงการ

: รองศาสตราจารย์เกษม อัครวรรตกุล

หน่วยงานต้นสังกัด

: มหาวิทยาลัยทักษิณ

หน่วยงานร่วมโครงการ :

เครือข่ายเกษตรพัทลุง

เครือข่ายคนต้นน้ำเขาปู่

เครือข่ายคลองสะบ้าย้อย

คณะกรรมการฝ่ายมีชีวิตหมู่ที่ 1 อำเภอศรีบรรพต

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ชมรมอาสาสมัครพิทักษ์ป่าต้นน้ำ เกาะเต่า ตามรอยพ่อ

ต้นน้ำกาแฟสด ตำบลเขาเย่า

ธนาคารต้นไม้สาขาป่าพะยอม

เทศบาลตำบลพนางตุง

เทศบาลตำบลควนขนุน

พลเมืองเด็กทะเลน้อย

โรงพยาบาลควนขนุน

โรงเรียนบ้านเขาปู่

โรงเรียนบ้านชายคลอง

โรงเรียนบ้านท่าช้าง

โรงเรียนบ้านปากเหมือง

โรงเรียนวัดประดู่เรียง

โรงเรียนวัดไสประดู่

วิทยาลัยรวงข้าว

วิสาหกิจชุมชนป่าตอง คลองท่าแหะ

สมาคมอนุรักษ์ลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง

สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง
 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า
 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่
 องค์การบริหารส่วนตำบลชะม่วง
 องค์การบริหารส่วนตำบลชัยบุรี
 องค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ
 อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมพัทลุง
 อุทยานธรรมชาติเขาปู่-เขาย่า

ระยะเวลาดำเนินการ: 1 ปี 4 เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561)

1.1 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

1.1.1 บริบททั่วไปด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ เน้นการผลิตผลงานวิจัยทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ มีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย โดยมีระบบบริหารจัดการวิจัย 6 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) การพัฒนาสมรรถนะอาจารย์และนักวิจัย เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิจัย การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย การพัฒนาศักยภาพนักวิจัยรุ่นใหม่ เป็นต้น 2) การจัดสรรงบประมาณของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นทุนวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ โดยได้จัดสรรงบประมาณเงินแผ่นดินและเงินรายได้ ให้กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี 2547 นอกจากนี้ยังได้รับเงินทุนวิจัยจากแหล่งทุนวิจัยภายนอกเพื่อสนับสนุนการสร้างผลงานวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง 3) มีระบบและกลไกการสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ เช่น การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ/ระดับนานาชาติ การสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการและการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ 4) มหาวิทยาลัยทักษิณมีวารสารวิชาการที่จัดอยู่ใน TCI กลุ่มที่ 1 ได้แก่ วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ (ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) และวารสารปาริชาติ (ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์) 5) สนับสนุนการจัดตั้งหน่วยวิจัย และศูนย์วิจัย เพื่อพัฒนาและยกระดับศักยภาพด้านการวิจัย และส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มของนักวิจัย รวมทั้งเน้นการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ การเชื่อมโยงกับบัณฑิตศึกษา 6) ศูนย์เครื่องมือและห้องปฏิบัติการกลาง เพื่อสนับสนุนการทำวิจัยแก่นักวิจัย รวมทั้งให้บริการแก่ผู้สนใจทั่วไปให้สามารถใช้เครื่องมือขั้นสูง เพื่อทำวิจัย และลดความซ้ำซ้อนในการจัดซื้อเครื่องมือราคาแพงและการดูแลรักษา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยกำลังสร้างความร่วมมือ ระหว่าง 1) สถาบันปฏิบัติการชุมชนเพื่อการศึกษาแบบบูรณาการ 2) สำนักบ่มเพาะวิชาการเพื่อวิสาหกิจในชุมชน 3) วิทยาลัยภูมิปัญญา และ 4) สถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นต้น เพื่อร่วมกันผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการงานวิจัยรับใช้สังคม เพื่อพัฒนาและสนับสนุนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมกรรมที่ตอบสนองความต้องการเพื่อแก้ปัญหาชุมชน ท้องถิ่น และพัฒนาพื้นที่

1.1.2 สภาพของระบบบริหารจัดการเดิม (ปีที่ 1-2: 2558-2559)

1.1.2.1 พัฒนาการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัย/นวัตกรรม ผ่านโครงการ “การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง” ในปี 2557 โดยมีสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนงานวิจัย โดยมีระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ในระยะ 2 ปี (2558-2559) ดังนี้

ระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยต้นน้ำ มี 2 วิธี คือ 1) การตั้งคณะทำงานการวิจัย-วิชาการรับใช้สังคมระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งมีคณะทำงานมาจากทุกคณะวิชาและทุกส่วนงานในมหาวิทยาลัย โดยมีการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางและกลไกที่สามารถขับเคลื่อนสนับสนุนให้เกิดการวิจัยร่วมกับชุมชน ภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรท้องถิ่น มีสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานหลัก และ 2) การสร้างเครือข่ายวิจัยในจังหวัดพัทลุง มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน ภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และความต้องการของพื้นที่

ระบบบริหารจัดการงานวิจัยกลางน้ำ มี 4 วิธี ได้แก่ 1) การจัดระบบนักวิจัยพี่เลี้ยงในรูปแบบกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) ได้แก่ เกษตรยั่งยืน ความมั่นคงทางอาหาร กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการชุมชน สุขภาพชุมชน และสิ่งแวดล้อมชุมชน 2) การพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ โดยใช้ Academic clusters และ Social lab เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักวิจัยหน้าใหม่มีทักษะการวิจัย/การปฏิบัติงานวิจัยในชุมชนโดยมีนักวิจัยที่มีประสบการณ์เป็นพี่เลี้ยง 3) การพัฒนาโจทย์วิจัยในระดับพื้นที่แบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยจาก Academic clusters ชุมชน ภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 4) การดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation action research: PAR) กับภาคีเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ และ 5) การติดตามประเมินความความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค โดยทีมผู้ประสานงาน ร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่น

ระบบบริหารจัดการงานวิจัยปลายน้ำ มี 3 วิธี) ดังนี้ 1) การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อชุมชน 2) การถอดบทเรียนกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับระหว่างภาคีต่างๆ เพื่อสร้างการเรียนรู้ของตนเอง และนำไปสู่พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ และ 3) การคืนข้อมูลชุมชน และเผยแพร่งานวิจัย/นวัตกรรมสู่สังคม

1.1.2.2 สรุปปัญหา ข้อจำกัดงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัย โครงการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นโครงการขนาดกลางที่มหาวิทยาลัยทักษิณมีความประสงค์จะนำมาใช้ในการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยรับใช้สังคมอย่างเป็นทางการ โดยมีสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน เพื่อก้าวสู่มหาวิทยาลัยวิจัยรับใช้สังคม อย่างไรก็ตาม การดำเนินการในระยะที่ผ่านมามีปัญหา และข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการ (ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ) ดังนี้

1) การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ หรืองานวิจัยเพื่อสังคม (Community-engaged research) และการวิจัยดั้งเดิม (Traditional research) มีความแตกต่างกัน ขณะที่นักวิจัย (บางส่วน) ทำงานในลักษณะของงานพัฒนาชุมชน (Community development approach) หรือยังทำงานวิจัยตามรูปแบบดั้งเดิม (Traditional research approach) ดังนั้นความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (ทั้ง 2 แบบ) ของนักวิจัยมีผลกระทบต่อระบบและกลไกการบริหารจัดการ และคุณภาพของผลงานวิจัย ในช่วงปีที่ 1-2 ในขณะที่การปฏิบัติงานของคณะทำงานการวิจัย-วิชาการรับใช้สังคมระดับมหาวิทยาลัย ยังมีข้อจำกัด คือ ไม่มีการประชุมคณะทำงานการวิจัย-วิชาการรับใช้สังคมระดับมหาวิทยาลัย ในปี ที่ 2 (2559)

2) การสร้างเครือข่ายวิจัยในจังหวัดพัทลุง การประสานความร่วมมือกับชุมชน ภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรท้องถิ่น พบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ยังเป็นการมีส่วนร่วมระดับเริ่มต้น (Pseudo participation) กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เช่น การวิเคราะห์ โจทย์ปัญหาความต้องการของพื้นที่ ซึ่งถือเป็นระดับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Genuine participation) มีในบาง Academic cluster จากการทบทวนสถานะ และระดับการมีส่วนร่วมของภาคี หรือหน่วยงานที่ เข้าร่วมโครงการเบื้องต้น พบว่า อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

3) การประกาศทุน ไม่มีการประกาศรับข้อเสนออย่างเป็นระบบ ขาดแนวปฏิบัติที่ดีในการเขียน ประกาศทุนวิจัย และการประชาสัมพันธ์รับข้อเสนออย่างไม่ทั่วถึง ทำให้ได้โครงการวิจัย และนักวิจัยที่ ความสัมพันธ์กับกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) เป็นหลัก

4) การบริหารจัดการกลางน้ำ มีข้อจำกัด หรืออุปสรรคน้อย เนื่องจากในระยะที่ 1 มีระบบ หรือ กระบวนการจัดการภายใน Academic cluster และการติดตามความก้าวหน้าโดยผู้ประสานงานจาก สถาบันวิจัยและพัฒนา อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนผู้บริหารสถาบันวิจัยและผู้ประสานงานในปีที่ 2 ส่งผลให้การติดตามรายงานฉบับสมบูรณ์ (4 Academic clusters) เกิดความล่าช้า

5) ปัญหาการบริหารจัดการปลายน้ำ พบว่า การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ ผลกระทบต่อชุมชนยังดำเนินการล่าช้า (ปีที่ 2) ส่วนการถอดบทเรียนกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม กับ ภาคีต่างๆ เพื่อเรียนรู้ตนเองและนำไปสู่การบริหารจัดการระบบการวิจัยยังอยู่ในขั้นตอนการเขียน รายงานและการสรุปผลการจัดการงานวิจัยเพื่อสังคม การเขียนรายงานวิจัยในบาง Clusters ยังต้อง ปรับปรุง เนื่องจากนักวิจัยเขียนรายงานการวิจัยในลักษณะโครงการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยไม่ สอดคล้องกับระเบียบ หรือวิธีการ และวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงร่างการวิจัย อย่างไรก็ตามการคืน ข้อมูลชุมชน และเผยแพร่งานวิจัย/นวัตกรรมสู่สังคม (ปีที่ 1-2) มีผลการดำเนินการที่ดี และมีความ ต่อเนื่อง

6) ปัญหาการทำงานวิจัย หรือการปฏิบัติงานในพื้นที่ จากการทบทวน พบว่า เวลาทำงานวิจัย ของนักวิจัยกับเวลาของชุมชนมักไม่ตรงกัน ในระยะแรกนักวิจัยขาดความรู้ ความเข้าใจ และ ประสบการณ์ในการทำวิจัยเชิงพื้นที่ ส่งผลให้ขาดความมั่นใจ โดยเฉพาะนักวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นสภาพอากาศ (ปีที่ 2 น้ำท่วมหลายรอบ) ส่งผลต่อการลง/เข้าพื้นที่ มีข้อจำกัดในเรื่องของ

เวลา-การเดินทาง เนื่องจากนักวิจัย (บางส่วน) ต้องเดินทางมาจากจังหวัดสงขลา (ประมาณ 110 กิโลเมตร) เพื่อเข้าพื้นที่เป้าหมายและทำวิจัย เป็นต้น

1.1.2.3 การกำหนด Positioning ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณได้กำหนดกลยุทธ์และกิจกรรม และกลไกที่มหาวิทยาลัยนำมาใช้ขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชนและสังคม ดังนี้

1) สภามหาวิทยาลัยทักษิณได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งสถาบันปฏิบัติการชุมชนเพื่อการศึกษาแบบ บูรณาการ และวิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน โดยใช้หน่วยงานทั้ง 2 นี้ เป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่าง มหาวิทยาลัยกับชุมชน และจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมจากทั้ง คณาจารย์ นิสิต และคนในชุมชน ครอบคลุม ทั้งทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2) มหาวิทยาลัยทักษิณดำเนินการปรับปรุงหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับพันธกิจ มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม โดยเน้นรายวิชาเชิงบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จาก สถานการณ์จริงในชุมชน เช่น รายวิชาวิถีชุมชนท้องถิ่น ทักษิณศึกษา คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมกับการ ดำเนินชีวิต สังคมยั่งยืนและเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

3) มหาวิทยาลัยทักษิณกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยที่มุ่งเน้นการผลิตผลงานวิจัยที่ตรงต่อ ความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ตอบโจทย์การแก้ปัญหาในพื้นที่ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ก่อให้เกิดความเข้มแข็ง การพึ่งตนเองของชุมชนได้อย่างแท้จริงและยั่งยืนต่อไป

4) มหาวิทยาลัยทักษิณกำลังเริ่มพัฒนาระบบพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยทักษิณกับสังคม (TSU Engagement) เพื่อเป็นกลไกสำหรับสนับสนุนการบริหารจัดการงานวิจัย บริการวิชาการ และการ เรียนการสอนที่สอดคล้องกับพันธกิจมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน

5) มหาวิทยาลัยทักษิณได้ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับหน่วยงานในจังหวัดพัทลุง โดยเฉพาะในประเด็นที่เป็นจุดเน้นของจังหวัด ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ การบริหารจัดการน้ำ การศึกษา และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุงและมี โครงการที่มหาวิทยาลัยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผน เช่น โครงการข้าว อินทรีย์ โครงการพัทลุงศึกษา โครงการบริหารจัดการลุ่มน้ำในจังหวัดพัทลุง เป็นต้น

1.1.3 สถานการณ์ปัญหาของงานพัฒนาในพื้นที่

1.1.3.1 ทูเดมของมหาวิทยาลัยในการทำงานร่วมกับหน่วยงาน/ภาคีในพื้นที่ มหาวิทยาลัยทักษิณมี ปรณานที่มุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม ตระหนักถึงความสำคัญของจังหวัดพัทลุง ชุมชนอัน เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย จึงได้ทำความร่วมมือกับจังหวัดพัทลุงในการริเริ่มยก่างการจัดตั้งศูนย์พัทลุง ศึกษา เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน จากการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมานักวิจัยของมหาวิทยาลัย ทักษิณและนักวิจัยชุมชน ได้ร่วมกันทำงานวิจัยในพื้นที่คลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะตั้งแต่พื้นที่ต้น น้ำจนถึงปลายน้ำ โดยมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพน้ำเพื่อแก้ปัญหาของคุณภาพน้ำใน คลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะให้มีคุณภาพดีขึ้น การเพิ่มพื้นที่ป่าในพื้นที่ต้นน้ำโดยการผลิตพันธุ์กล้า ไม้ในพื้นที่เพื่อให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมให้การอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นบ้านในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ เช่น รักษา โรคเรื้อรังและโรคทั่วไป อาหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เครื่องใช้สอย เครื่องสำอาง และพืชให้สด้านอาหาร

และงานหัตถกรรมเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้รู้จักรักษาภูมิปัญญาและพืชพื้นบ้านเอาไว้ มีการส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์และฟื้นฟูพันธุ์ปลาพื้นบ้านในคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะ และมีเสริมสร้างจิตสำนึกรักษาน้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะจังหวัดพัทลุง ซึ่งในการดำเนินงานที่ผ่านมาสามารถตอบโจทย์วิจัยได้ส่วนหนึ่ง ทำให้คนในพื้นที่ได้รับรู้และเข้าใจถึงสาเหตุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และรับทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการที่ให้นักวิจัยชุมชนและนักวิจัยประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงานวิจัย ทำให้ชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณที่ได้เข้าไปทำวิจัยเพื่อช่วยแก้ปัญหาของพื้นที่ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานราชการในท้องถิ่นในการดำเนินงาน

1) กลุ่มวิชาการเกษตรยั่งยืน จากการดำเนินงาน 2 ปีที่ผ่านมาได้เลือกแปลงเพื่อใช้ในการทดลองจำนวน 3 แปลง (พื้นที่ทดลองรวมทั้งสิ้น 21 ไร่) ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำตามลำดับ โดยมีเจ้าของสวนเข้าร่วมเป็นนักวิจัยจำนวน 3 คน ทดลองปลูกพรรณไม้จำนวน 28 ชนิด 27 สกุล 20 วงศ์ ผลการศึกษา พบว่าพรรณไม้ส่วนใหญ่มีอัตราการรอดชีวิตและอัตราการเจริญเติบโตดีมาก อาทิ หมาก (*Areca catechu*) ทุเรียนบ้าน (*Durio zibethinus*) เทียม (*Azadirachta excelsa* (Jack) Jacobs.) เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มพืชระยะสั้น อาทิ กระวาน (*Amomum verum* Blackw.) ผักกูด (*Diplazium esculentum* (Retz.) Sw.) และบอนส้ม (*Homalomena rostrata* Griff.) สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ภายในระยะเวลาเพียงแค่ 4 เดือน หลังการปลูก อย่างไรก็ตาม การกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ย (ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด) ส่งผลให้ต้นไม้มีอัตราการเจริญเติบโตและอัตราการรอดตายเพิ่มขึ้น ซึ่งองค์ความรู้พร้อมทั้งแปลงทดลองสาริตที่ได้ดังกล่าวจะช่วยทำให้เกษตรกรที่สนใจได้เห็นผลจริงและเพิ่มความมั่นใจในการนำไปปฏิบัติ

2) กลุ่มวิชาการสิ่งแวดล้อมชุมชน ดำเนินการวิจัยเกี่ยวข้องกับการตรวจวัดและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทั้งในคลองท่าแนะและคลองป่าพะยอม จากการศึกษาทำให้มีข้อมูลคุณภาพน้ำทั้งกายภาพและเคมีของทั้งสองสายคลองตลอด 2 ปีที่ผ่านมา กลุ่มวิชาการสิ่งแวดล้อมยังมีการนำเอาการใช้สิ่งมีชีวิตมาใช้ในการชี้วัดคุณภาพน้ำควบคู่กับการตรวจวัดคุณภาพน้ำทั้งทางกายภาพและเคมี โดยใช้ทั้งสัตว์เล็กน้ำจืดและแพลงก์ตอนสัตว์และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำในคลองท่าแนะและคลองป่าพะยอม นอกจากนี้ ยังมีการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยและการบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอนให้กับนิสิตสาขาชีววิทยาและยังได้ทำงานร่วมกับชุมชนองค์กรภาครัฐ โดยเฉพาะการเข้าไปสร้างกระบวนการตรวจวัดคุณภาพน้ำให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายและชุมชนเครือข่าย ส่งผลให้ทั้งนักเรียนและชุมชนสามารถที่จะตรวจวัดคุณภาพน้ำได้ จนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม “การดูแลสิ่งแวดล้อมชุมชน”

3) กลุ่มวิชาการสุขภาพชุมชน ในปีที่ 1 และที่ 2 กลุ่มวิชาการสุขภาพชุมชนได้ศึกษาพืชภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อสุขภาพคนชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ พบว่า พืชภูมิปัญญาในพื้นที่ต้นน้ำและกลางน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์จำนวน 177 ชนิด ใช้ประโยชน์ได้ 5 ด้าน คือ 1) ยาสามัญประจำบ้าน ใช้รักษาโรคเรื้อรังและโรคทั่วไป 2) อาหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 3) เครื่องใช้สอย 4) เครื่องสำอาง และ 5) พืชให้สี โดยมีนักวิจัยชุมชนที่ผ่านกระบวนการพัฒนาโดยใช้งานวิจัยพืชภูมิปัญญา

เครื่องมือในการพัฒนานักวิจัยจนเกิดเครือข่าย “เกลอเขา-เกลอนาสืบสานพีชภูมิปัญญาริมน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะ” ปีที่ 2 ได้คัดสรรพีชภูมิปัญญาเพื่อนำมาศึกษาศักยภาพ 30 ชนิด พบว่า พีชแต่ละชนิดมีคุณสมบัติและสรรพคุณที่หลากหลาย และผนวกภูมิปัญญาและทรัพยากรของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าพื้นที่เกษตรและพื้นที่สาธารณะริมน้ำ “ยิ่งใช้ ยิ่งเพิ่มพูน” สามารถนำมาพัฒนานวัตกรรมเป็นพีชภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาพได้ 5 ชนิด และการสร้างเครือข่ายเกลอเขา-เกลอนา โดยให้ชุมชนเป็นนักวิจัยทำการศึกษาศึกษาพีชในลุ่มน้ำสามารถเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยคอยให้ความรู้และบริการการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองได้

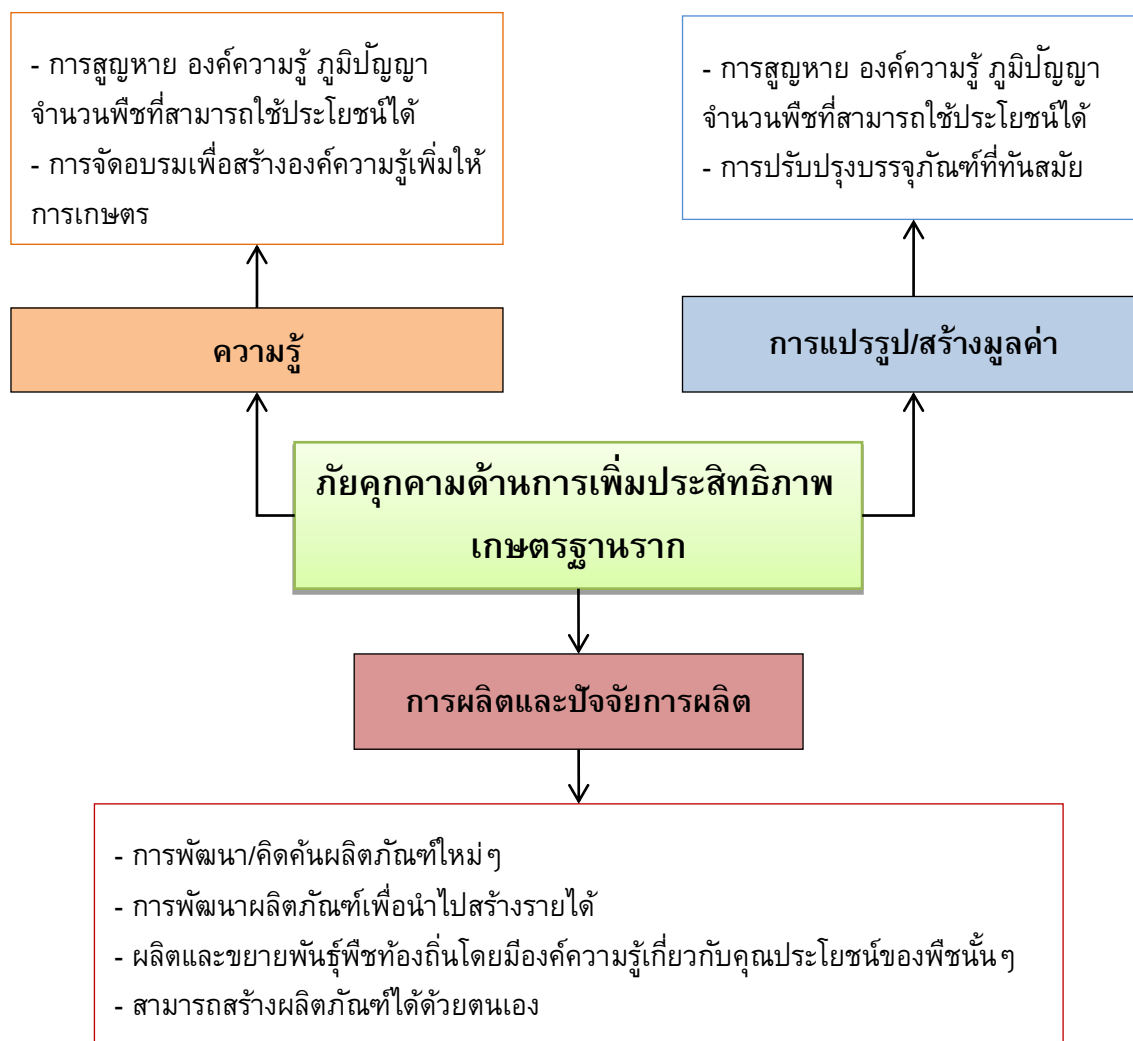
4) กลุ่มวิชาการความมั่นคงทางอาหาร การดำเนินวิจัยใน 2 ปีที่ผ่านมาโดยชุดแผนงานวิจัยได้พัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ได้ 8 คน โดยสามารถพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นหัวหน้าโครงการวิจัยที่สามารถทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ภายใต้แนวคิดของมหาวิทยาลัยรับใช้สังคมได้ 4 คน และมีการพัฒนานักวิจัยชุมชนโดยใช้การใช้เครื่องมือศึกษาชุมชนและองค์ความรู้ทางวิชาการเข้าไปเสริมเพื่อเพิ่มทักษะการวิจัยให้กับนักวิจัยชุมชน ซึ่งสามารถทำให้นักวิจัยรุ่นใหม่และนักวิจัยชุมชนนำความรู้มาพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่ร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนแล้วสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและคนในชุมชนได้

5) กลุ่มวิชาการกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการชุมชน มีผลผลิตของการวิจัยในส่วนของการบริหารจัดการชุดโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ควบคู่ไปกับการดำเนินการวิจัยจากการถอดบทเรียนของทีมนักวิจัยและพี่เลี้ยงนักวิจัย พบว่า ได้นักวิจัยหน้าใหม่ 4 คน นักวิจัยพี่เลี้ยง 3 คน มีนักวิจัยหน้าใหม่ที่พัฒนาไม่สำเร็จ 2 คน การวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม และนักวิจัยเชิงพื้นที่กระบวนการพัฒนานักวิจัยให้ได้ผลคือการใช้งานวิจัยเชิงพื้นที่เป็นฐานการพัฒนากระบวนการดังกล่าวจะเป็นทั้งกระบวนการพัฒนาและกระบวนการทดสอบนักวิจัยเชิงพื้นที่ไปพร้อมกัน การมีอยู่ของพลังของเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เยาวชน แกนนำ ครูและชุมชน ผู้นำการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำเครือข่ายเยาวชนรักษ์น้ำที่ยังยึดโยงอย่างหลวมๆ ไม่ชัดเจนหากแต่นักวิจัยมองเป็นทุนเดิมที่สำคัญยิ่ง ประกอบกับพลังชุมชนทั้งภาครัฐและภาคประชาชนที่หนุนเสริมอย่างหนักแน่นจึงใช้โอกาสเหล่านี้เป็นปัจจัยเอื้อในการขับเคลื่อนรูปแบบการบูรณาการจิตสำนึกรักษ์น้ำสู่สถานศึกษา โดยที่คลัสเตอร์กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการมีนักวิจัยด้านการศึกษาค้นคว้าทั้งจิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา การสอนด้านศิลปศาสตร์ วิจัยและประเมินผล มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการวิจัยอันเป็นโจทย์การวิจัยของชุมชนที่ต้องการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน โดยการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ นับว่าเป็นจุดแข็งของคลัสเตอร์กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่ ในปีที่ 3 ได้มีการทบทวนกรอบการวิจัย ประเด็นปัญหา และความต้องการของชุมชน พบว่ามีปัญหาภัยคุกคาม หรือความต้องการด้านของผู้มีส่วนได้เสีย 3 ด้าน คือ การท่องเที่ยว (รูปที่ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก (รูปที่ 2) และการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

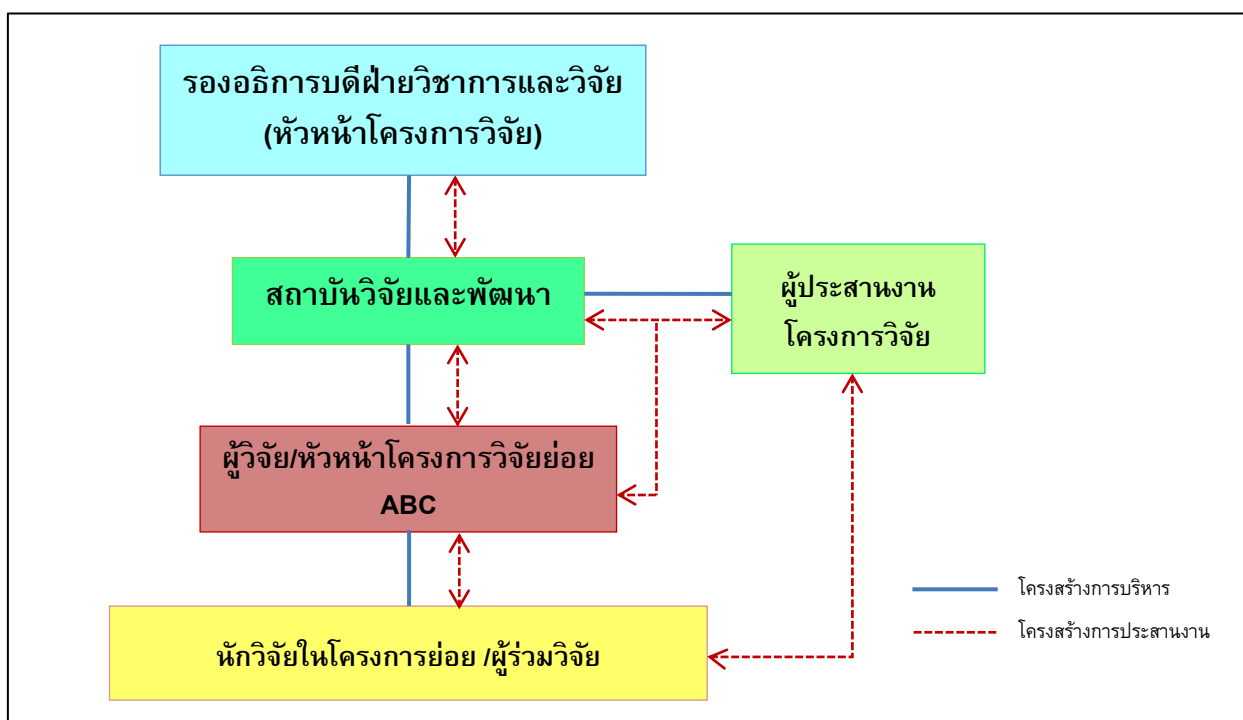
รูปที่ 1 ผลการทบทวนประเด็นปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสียด้านการท่องเที่ยว

รูปที่ 2 ผลการทบทวนประเด็นปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสียที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก

1.1.3.2 ทุณเดิมด้านการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีที่ 1-2 (ปี พ.ศ.2558-2559)

หัวหน้าโครงการวิจัย ได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ และเป็นผู้มีอำนาจหลักในการตัดสินใจ หรือลงนามเอกสารเบิก-จ่าย (รูปที่ 3) มีสถาบันวิจัยและพัฒนาทำหน้าที่หลักในการบริหารจัดการโครงการ โดยผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มีอำนาจหน้าที่พิจารณาผลการดำเนินงาน จัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงสนับสนุนการดำเนินงานของนักวิจัย และมีผู้ประสานงานโครงการ (1 คน) ทำหน้าที่ประสานงานกับนักวิจัย และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง สกว. เพื่อให้การบริหารจัดการงานวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

รูปที่ 3 โครงสร้างการบริหารจัดการงานวิจัย

1.1.4 แนวคิดทฤษฎีของการบริหารงานวิจัย

การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ บริหารโดยใช้สถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งเป็นโครงสร้างเดิม มีรองอธิการบดีผู้รับผิดชอบงานวิจัยเป็นผู้บริหารสูงสุด (หัวหน้าโครงการวิจัย) โดยได้รับมอบหมายจากอธิการบดี (รูปที่ 3) การบริหารจัดการส่วนใหญ่ดำเนินการภายในสถาบันวิจัยและพัฒนา โดยมีผู้อำนวยการสถาบันฯ เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ส่วนการติดต่อ-ประสานงาน (ผู้บริหาร นักวิจัยในวิทยาเขตสงขลา และพัทลุง สกว. และผู้มีส่วนได้-เสียอื่นๆ) การจัดประชุม งานเอกสารและการพิมพ์รายงาน และงานการเงิน เกือบทั้งหมดดำเนินการโดยผู้ประสานงานวิจัย (จำนวน 1 คน) ซึ่งเป็นลูกจ้างโครงการวิจัย

แนวคิดในการบริหารจัดการโครงการฯ ในปีที่ 3 นั้นประยุกต์แนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยรับใช้สังคมมาใช้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ 2) การสร้างกลไกเพื่อประสานการขับเคลื่อน (ผู้ประสานงานวิจัย) และ 3) การสร้างความร่วมมือระหว่างภาควิชาการ ชุมชนและหน่วยราชการ (รูปที่ 4) เป็นการบริหารจัดการโดยการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวของนักวิจัย (Bottom-up) และ การทำงานผสมผสาน (Cross-cutting) ระหว่างกลุ่มวิชาการ โดยมีสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยรุ่นใหม่-เก่า และนักวิจัยในชุมชน โดยมีแนวความคิดหลักสำหรับการดำเนินงานวิจัยในลักษณะ “ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมเรียนรู้” ซึ่งต้องการปรับแนวคิดจากการทำงานวิจัยแบบดั้งเดิม (Traditional research) เป็นการทำงานวิจัยเพื่อชุมชน (Research for the community) และพัฒนาไปสู่การทำงานวิจัยร่วมกับชุมชน (Research with the community) ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อสังคมในอนาคต (รูปที่ 5)

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. พัฒนาระบบสำหรับการบริหารจัดการงานวิจัยที่เอื้อต่อการทำงานวิจัยเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยทักษิณ
2. พัฒนาศักยภาพ เพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรฐานราก และการพัฒนานวัตกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชุมชนในลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ

1.3 กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

แนวคิดในการดำเนินงานในปีที่ 3 มี 2 ส่วน คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย และการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเกษตรฐานราก

1.3.1 การพัฒนา: ระบบการบริหารจัดการงานวิจัย

โครงการในปีที่ 3 นั้นการดำเนินงานโดยประยุกต์กรอบแนวคิดในปีที่ 1-2 ดำเนินงานวิจัยตามปณิธานการเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม ซึ่งมหาวิทยาลัยได้พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย (รูปที่ 4) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ หรือชุมชน ดังนี้

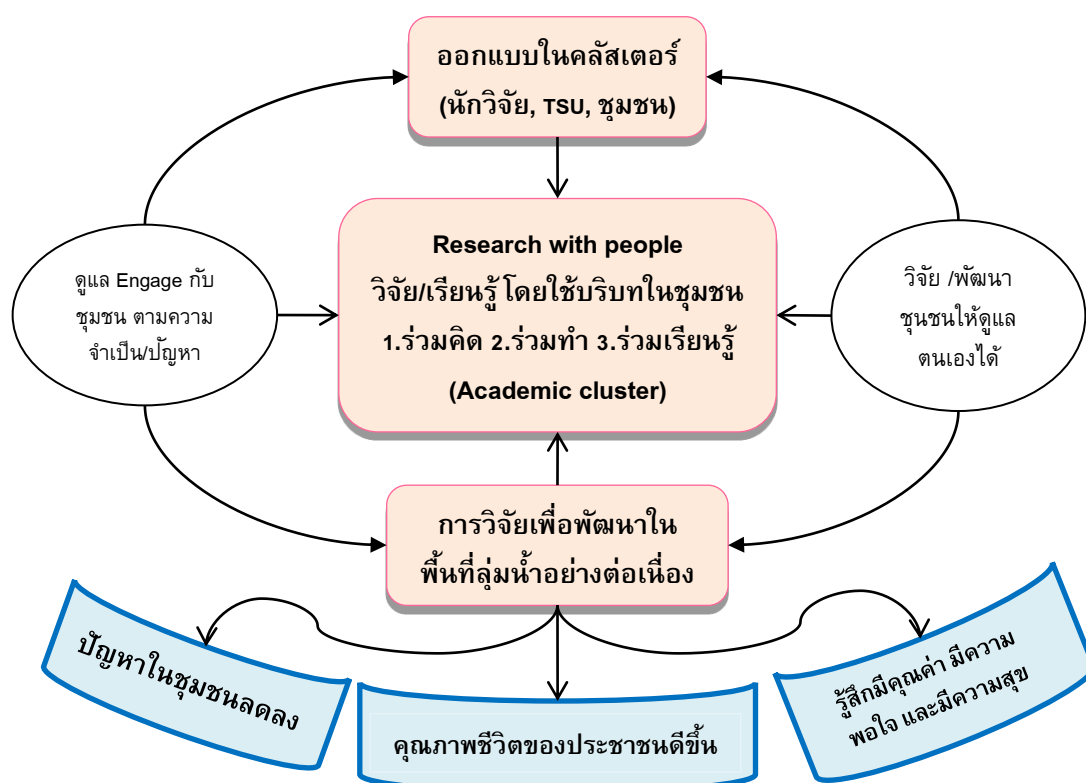
- 1) มีระบบสนับสนุนการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมของ 3 ฝ่าย ประกอบด้วยนักวิชาการของมหาวิทยาลัย หน่วยงานราชการ และนักวิจัยในชุมชน

รูปที่ 4 กรอบแนวคิดหลักในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยปีที่ 1-2

2) มีการใช้พื้นที่ชุมชนเป็น Social lab และระบบคลินิกเคลื่อนที่โดยมีนักวิจัยพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ พัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ด้วยการฝึกปฏิบัติในชุมชนโดยให้ทำงานวิจัยเชิงพื้นที่นั้น ส่งผลให้นักวิจัยรุ่นใหม่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะการวิจัยเชิงพื้นที่ สามารถสร้างงานวิจัยรับใช้สังคมอย่างสมบูรณ์ในอนาคตสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ได้ (มีการบูรณาการความรู้เดิม หรือภูมิปัญญาที่มีอยู่กับองค์ความรู้สมัยใหม่จากนักวิจัยในมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ การประกอบอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อลดรายจ่ายสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ตลอดจนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืนได้)

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ ดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย (รูปที่ 4-5) อยู่บนฐานของกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) และความท้าทายจากการปรับกรอบเป้าหมายใหม่ของผู้ร่วมให้ทุนวิจัย (สกว)

รูปที่ 5 กรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยในกลุ่มวิชาการ

1.3.2 การพัฒนาการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

โดยสรุป การบริหารจัดการโครงการฯ ในปีที่ 3 ขยับเคลื่อนตามแนวการบริหารจัดการที่มี สกว. เป็นพี่เลี้ยงและที่ปรึกษา คือ การบริหารจัดการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งมีสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นเจ้าภาพหลักโดยมีโจทย์การวิจัย (ซึ่งได้จากการทบทวนใหม่) เป็นส่วนประกอบหลักในการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในปีที่ 1-2 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สถานการณ์ทำงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

สถานะ/ความร่วมมือ	ข้อมูลชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน
M1 (31-35 ภาคี)	เครือข่ายเกษตรพัทลุง เครือข่ายคนต้นน้ำเขาปู่ เครือข่ายคลองสะบ้าย้อย คณะกรรมการฝ่ายมีชีวิตหมู่ที่ 1 อำเภอศรีบรรพต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชมรมอาสาสมัครพิทักษ์พิทักษ์ป่าต้นน้ำ เกาะเต่า ตามรอยพ่อ ต้นน้ำกาแฟสด ต.เขาย่า ธนาคารต้นไม้สาขาป่าพะยอม เทศบาลตำบลพนางตุง เทศบาลตำบลควนขนุน พลเมืองเด็กทะเลน้อย โรงพยาบาลควนขนุน โรงเรียนบ้านเขาปู่ โรงเรียนบ้านชายคลอง โรงเรียนบ้านท่าช้าง โรงเรียนบ้านปากเหมือง โรงเรียนวัดประดู่เรียง โรงเรียนวัดไสประดู่ วิทยาลัยรวงข้าว วิสาหกิจชุมชนป่าตองคลองท่าแนะ สมาคมคนรักน้ำจืดจังหวัดพัทลุง สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่ องค์การบริหารส่วนตำบลชะม่วง องค์การบริหารส่วนตำบลชัยบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมพัทลุง อุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า ผู้นำชุมชนตำบลเกาะเต่า ผู้นำชุมชนตำบลเขาปู่

สถานะ/ความร่วมมือ	ข้อมูลชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน
M1 (ต่อ)	ผู้นำชุมชนตำบลมะกอกเหนือ อำเภอป่าพะยอม
M2 (23 ภาคี)	เครือข่ายเกษตรทางเลือกภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โรงเรียนบ้านไสกุณ โรงเรียนวัดหรั่งแคบ โรงเรียนวัดพิกุลทอง ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด จังหวัดพัทลุง สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาปู่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยท้องถิ่น (จังหวัดพัทลุง) สถาบันจัดการระบบสุขภาพภาคใต้ สจรส. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพะยอม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลเขาปู่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลเขาปู่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลควนขนุน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน บ้านคลองใหญ่ ตำบลเกาะเต่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านสวน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลมะกอกเหนือ เทศบาลตำบลหนองพ้อ เทศบาลตำบลทะเลน้อย เทศบาลตำบลบ้านพร้าว เทศบาลตำบลบ้านสวน
M3 (19 ภาคี)	กลุ่มแพทย์แผนไทยจังหวัดพัทลุงเทศบาลตำบลบ้านสวน โรงเรียนบ้านเหรียญงาม โรงเรียนวัดทะเลน้อย โรงเรียนวัดไทรโกบ โรงเรียนวัดไทรงาม กลุ่มรักษาน้ำคลองสะบ้าย้อย เครือข่ายหมอฟันบ้านอำเภอควนขนุน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลิงชัน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทะเลน้อย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสวน

สถานะ/ความร่วมมือ	ข้อมูลชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน
M3 (ต่อ)	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพนางตุง โรงเรียนบ้านศาลาน้ำ สำนักชลประทานบ้านพร้าว สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย องค์การบริหารส่วนตำบลลานข่อย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย โรงพยาบาลป่าพะยอม โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม

หมายเหตุ : สถานะการมีส่วนร่วมดำเนินงานวิจัยกับโครงการวิจัย

M1 คือ ปัจจุบันมีการดำเนินงานวิจัยร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

M2 คือ ปัจจุบันมีการดำเนินงานวิจัยร่วมกันบ้างเป็นครั้งคราว

M3 คือ ปัจจุบันได้ยุติการทำงานวิจัย หรือไม่มีการทำงานวิจัยร่วมกัน

1.4. วิธีดำเนินการ

โครงการย่อยที่อยู่ในชุดโครงการ ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research; PAR) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1.4.1 ทบทวนสถานการณ์และการพัฒนาโจทย์วิจัยโดยใช้พื้นที่ลุ่มน้ำเป็นฐาน โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างนักวิจัยในมหาวิทยาลัย-ชุมชน (ทั้งหน้าเดิม-หน้าใหม่) ตัวแทน/ผู้นำชุมชน ผู้แทนส่วนราชการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ทั้งในเชิงพื้นที่หรือเชิงโครงสร้าง

4.1.1 ทบทวนสถานะของเครือข่ายวิจัยในระดับชุมชน (ที่มีในปีที่ 1-2) และจำแนกสถานการณ์การมีส่วนร่วม ณ ขณะเริ่มต้นโครงการ (ปีที่ 3)

4.1.2 ทบทวน และค้นหาประเด็นเพื่อพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยในพื้นที่ลุ่มน้ำ

4.1.3 จัดประชุมพัฒนาโจทย์วิจัยในระดับลุ่มน้ำ และโจทย์วิจัยย่อย

4.1.4 จัดประชุมวิพากษ์โจทย์วิจัยในลุ่มน้ำและในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

4.1.5 จัดทำประกาศ และประกาศรับข้อเสนอโครงการที่ดี มีคุณภาพ ตรงตามโจทย์หรือปัญหาของพื้นที่และเจตนารมณ์ของผู้ให้ทุน

1.4.2 ดำเนินการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยให้ทุนวิจัย ชี้แจงข้อตกลง พัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานวิจัยในชุมชนให้นักวิจัยที่ได้รับทุน

4.2.1 ลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้า เยี่ยมนักวิจัย (รอบ 2 เดือน 4 เดือน 8 เดือน และ 10 เดือน) ในแต่ละกลุ่ม (เกษตรฐานราก/ท่องเที่ยว) หรือวิทยาเขต (สงขลา/พัทลุง)

4.2.2 คำนวณข้อมูลชุมชน (รอบ 5 เดือน และ 10 เดือน)

4.2.3 จัดทำสื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ (รอบ 5 เดือน และ 10 เดือน)

1.4.3 ติดตามประเมินผล ดำเนินการโดยการประยุกต์การประเมินเพื่อพัฒนา (**Development evaluation: DE**) ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ และรอบ **5 เดือน และ 10 เดือน**

1.4.4 สังเคราะห์ และเรียบเรียงรายงานการวิจัย ดำเนินการก่อนสิ้นสุด และเมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัย โดยประยุกต์แนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัย ในระยะกลาง-ปลายน้ำของ สกว มาเป็นแนวทางในการเตรียมการ ออกแบบ และจัดประชุม

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้โครงการวิจัยที่มีคุณภาพ ตรงกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่ คือ มีการประยุกต์ความรู้ของนักวิจัย ที่แสดงแนวทางการแก้ปัญหาของชุมชนอย่างเป็นระบบ มีการทำงานและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันวิจัย (ผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการ) นักวิจัยในมหาวิทยาลัยและชุมชน รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (จะทำให้เกิดการพัฒนาระดับฐานราก และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง)

1.5.2 ได้ระบบ รูปแบบ หรือแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัย (ต้นน้ำ) ที่ดี คือ มีความยืดหยุ่นนำมาใช้ได้จริง และสอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยทักษิณ พื้นที่ รวมทั้งเจตนารมณ์ของผู้ร่วมให้ทุนวิจัย ส่งเสริมให้ได้ผลงานวิจัยที่สามารถสร้างการพัฒนาพื้นที่ได้จริง

1.5.3 นักวิจัยและผู้ประสานงานวิจัยมีความเข้าใจเป้าหมายการทำงานวิจัยเพื่อรับใช้สังคมตรงกัน สามารถประสานงานและทำงานวิจัยได้อย่างมีความสุข

1.5.4 โครงการวิจัยสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ ในระยะเวลาที่เหมาะสม นักวิจัยดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ มองเห็นขอบเขตการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานได้

บทที่ 2 การดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย

การบริหารโครงการ การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งมีการดำเนินงานผ่านนักวิจัย และสถาบันวิจัยและพัฒนา ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลลัพธ์จากการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณ ดังนี้

2.1 การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

จากการทบทวนเอกสารและรายงานวิจัย พบว่า ระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณในปีที่ 1-2 ตั้งอยู่บนแนวคิดของการบริหารจัดการในลักษณะกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของนักวิจัยเพื่อพัฒนาแผนงาน/ชุดโครงการวิจัย และข้อตกลงที่จะทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัย (ในแต่ละกลุ่มวิชาการ) อย่างต่อเนื่อง (เป็นระยะ 3 ปี) นอกจากนั้นระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ยังขึ้นอยู่กับข้อตกลง (Term of reference: TOR) ซึ่งมหาวิทยาลัยทักษิณได้ทำข้อตกลงกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นผู้ให้ทุนร่วม (Co-funding organization)

อย่างไรก็ตามในช่วง 3 ปี มีการปรับเปลี่ยนผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา (3 คน) ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการขับเคลื่อน/บริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ และการเปลี่ยนตัวผู้ทำหน้าที่ประสานงานโครงการ (3 คน) การเปลี่ยนแปลง 2 เหตุการณ์ข้างต้นส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการพัฒนาระบบและกลไกสำหรับบริหารจัดการ ความต่อเนื่องและการส่งต่องาน หรือการถ่ายทอดแนวคิดในการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ณ ปัจจุบัน (ปีที่ 3) ในระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณยังไม่มีกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ (Standard operation procedure: SOP) หรือแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนั้นในปีที่ 3 จึงจำเป็นต้องพัฒนา SOP ให้เป็นรูปธรรม เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างระบบและกลไกที่มีมาตรฐาน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณต่อไป

2.2 การพัฒนาทักษะของทีมบริหารจัดการงานวิจัย

การพัฒนาทักษะของทีมด้านการบริหารจัดการงานวิจัยใน ระดับมหาวิทยาลัย ยังคงยึดแนวปฏิบัติเดิม คือ คณะทำงานการวิจัย-วิชาการรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัย โดยมีคณะทำงานมาจากทุกคณะและทุกส่วนงานในมหาวิทยาลัย แต่ในระยะที่ 3 (ช่วง 16 เดือนที่ผ่านมา) ยังไม่มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน หรือกำหนดทิศทางและกลไกที่สามารถขับเคลื่อนสนับสนุนให้เกิดการวิจัย อย่างไรก็ตามอาจมีการประชุมในช่วงดำเนินงานวิจัย (กลางน้ำ) หรือก่อนสิ้นสุดโครงการในปีที่ 3 ตามความต้องการของประชาคมนักวิจัยในมหาวิทยาลัย ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย เริ่มมีความสนใจจะพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคม (Social engagement) ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

การพัฒนาทักษะของทีม (สถาบันวิจัยและพัฒนาในกลุ่มวิชาการ หรือนักวิจัย) ในด้านการบริหารจัดการระดับกลาง ยังคงยึดแนวทางเดิมที่ดำเนินการในปีที่ 1-2 คือ คือ เข้ารับการฝึกอบรมจาก สกว. โดยมีตัวแทนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา (1 คน) และผู้แทน หรือตัวแทนของจากกลุ่มวิชาการที่ถูกเลือก หรือเห็นชอบโดยหัวหน้าโครงการ (รวม 3 คน) เข้าร่วมจำนวน 3 ครั้งที่ สกว. จัดการฝึกอบรม ดังนั้นการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมในการบริหารจัดการการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (ในระยะ 16 เดือน ที่ผ่านมา) สถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นผู้นำหลักของทีม ซึ่งมีผู้ประสานงานโครงการวิจัย (อัตรารองของโครงการ 1 คน) เป็นผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยระดับกลาง และติดตามผลการพัฒนา

การพัฒนาทักษะของทีมในด้านการบริหารจัดการระดับปฏิบัติการ (กลุ่มวิชาการ หรือนักวิจัย) เนื่องจากการปรับกระบวนการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการจัดการต้นน้ำใหม่ ทำให้การทำงานในลักษณะกลุ่มวิชาการเหลืออยู่ (อย่างไม่เป็นทางการ) จำนวน 1 กลุ่ม (คือ กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการชุมชน) จากการติดตาม พบว่า ยังคงใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบเดิม คือ การบริหารจัดการแผนงาน หรือชุดโครงการวิจัย โดยมีหัวหน้าโครงการเป็นแกนหลัก ส่วนกลุ่มวิชาการอื่นๆ ยังมีการทำงานร่วมกันของนักวิจัยแต่ไม่มีการบริหารจัดการในรูปของแผนงาน หรือชุดโครงการ การขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อตอบโจทย์หลักของพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสถาบันวิจัยและพัฒนา

การสูญหาย หรือลดรูปการทำงานในลักษณะกลุ่มวิชาการของนักวิจัย ส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ผลกระทบด้านบวกที่สำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเข้าร่วมทำงานเพื่อแก้ปัญหา ส่วนผลกระทบด้านลบ เช่น การสื่อสาร การทำความเข้าใจกับนักวิจัย จำเป็นต้องทำรายบุคคล ไม่สามารถดำเนินการผ่านระบบกลุ่มได้ ส่งผลให้การประสานงาน และติดต่อสื่อสารซับซ้อนมากขึ้น เป็นต้น

2.3 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

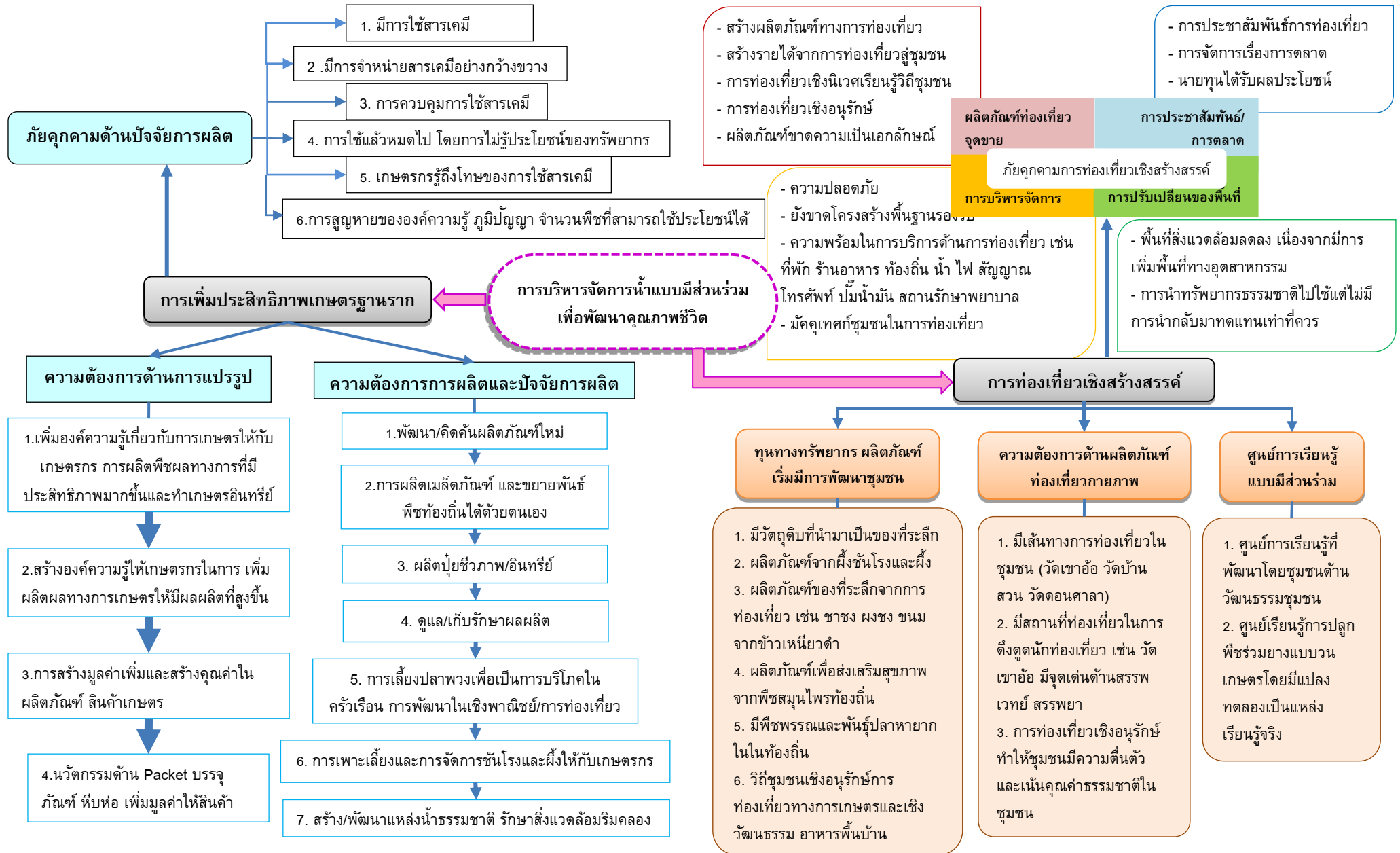
กระบวนการในการบริหารจัดการ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีที่ 3) ได้รับผลกระทบโดยตรงจากกรอบการวิจัยและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (ประเทศไทย 4.0) การปรับแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) การลดการทำงานในลักษณะกลุ่มวิชาการ ตลอดจนปัญหา และข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปีที่ 1-2 นั้นส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบและกลไกการบริหารจัดการฯ ในปีที่ 3 จำนวน 13 ด้าน ดังนี้

1) การประชาสัมพันธ์ และประกาศเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยให้นักวิจัย หรือผู้สนใจนอกกลุ่มวิชาการได้ยื่นข้อเสนอเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยการบริหารจัดการน้ำฯ ประจำปี 2560 (ในปีที่ 1-2 ไม่มีการออกประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัย) สถาบันวิจัยและพัฒนา ได้ริเริ่มดำเนินการก่อนได้รับการพัฒนาทักษะด้านการจัดทำประกาศฯ จาก สกว. จำนวน 1 รอบ (โดยขอเงิน 1.9 ล้านบาท ออกจากงบประมาณที่มีแผนจะจัดสรรให้กลุ่มวิชาการ) อย่างไรก็ตามเนื่องจากการออกประกาศฯ ยังมีข้อบกพร่อง (ขอบเขตกว้างมาก: ภาควิชา ก) ทำให้ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยที่มีคุณภาพไม่ดี (ได้ข้อเสนอเป็นโครงการพื้นฐาน เช่น การสำรวจ จัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ฯ เป็นต้น) และพบว่าข้อเสนอโครงการเกือบทั้งหมดยังคงมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มวิชาการที่มีอยู่เดิมในปีที่ 1-2 ซึ่งต่อมาพบว่าไม่

ตรงกับความต้องการใหม่ของประชาชนในพื้นที่วิจัย และมีข้อเสนอโครงการวิจัยด้านการพัฒนา หรือเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรระดับฐานราก หรือข้อเสนอด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีความต้องการของชุมชนน้อย

2) ปรับเป็นประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัย หลังจากได้รับการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการต้นน้ำจาก สกว. (รูปที่ 6) และการประชาสัมพันธ์และประกาศเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อสนับสนุนโครงการวิจัยทำทนายไทยและโครงการวิจัยตอบสนองนโยบายเป้าหมายรัฐบาลตามระเบียบวาระแห่งชาติปี 2560 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ โดยเริ่มจากการจัดเวทีเพื่อทบทวนประเด็นปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสีย (รูปที่ 5-6) นอกจากนั้น สกว. ได้จัดหาที่ปรึกษา (จำนวน 2 ท่าน) มาให้คำแนะนำแนวทาง และช่วยทบทวนกรอบการวิจัย และประเด็นปัญหา หรือความต้องการของชุมชน พบว่า การทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยในช่วงปี 2560-2561 (ระยะที่ 3) มีปัญหาภัยคุกคาม หรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ภาคผนวก ข) จำนวน 3 ด้าน คือ การท่องเที่ยว (รูปที่ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก (รูปที่ 6) และการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (รูปที่ 7) เมื่อลงประชามติเพื่อจัดลำดับความสำคัญพบว่า ความต้องการด้านการท่องเที่ยวได้รับคะแนนสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก (รูปที่ 8) ส่วนด้านการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้รับคะแนนต่ำสุด (ผู้สนับสนุน 1 คน) ตามลำดับ

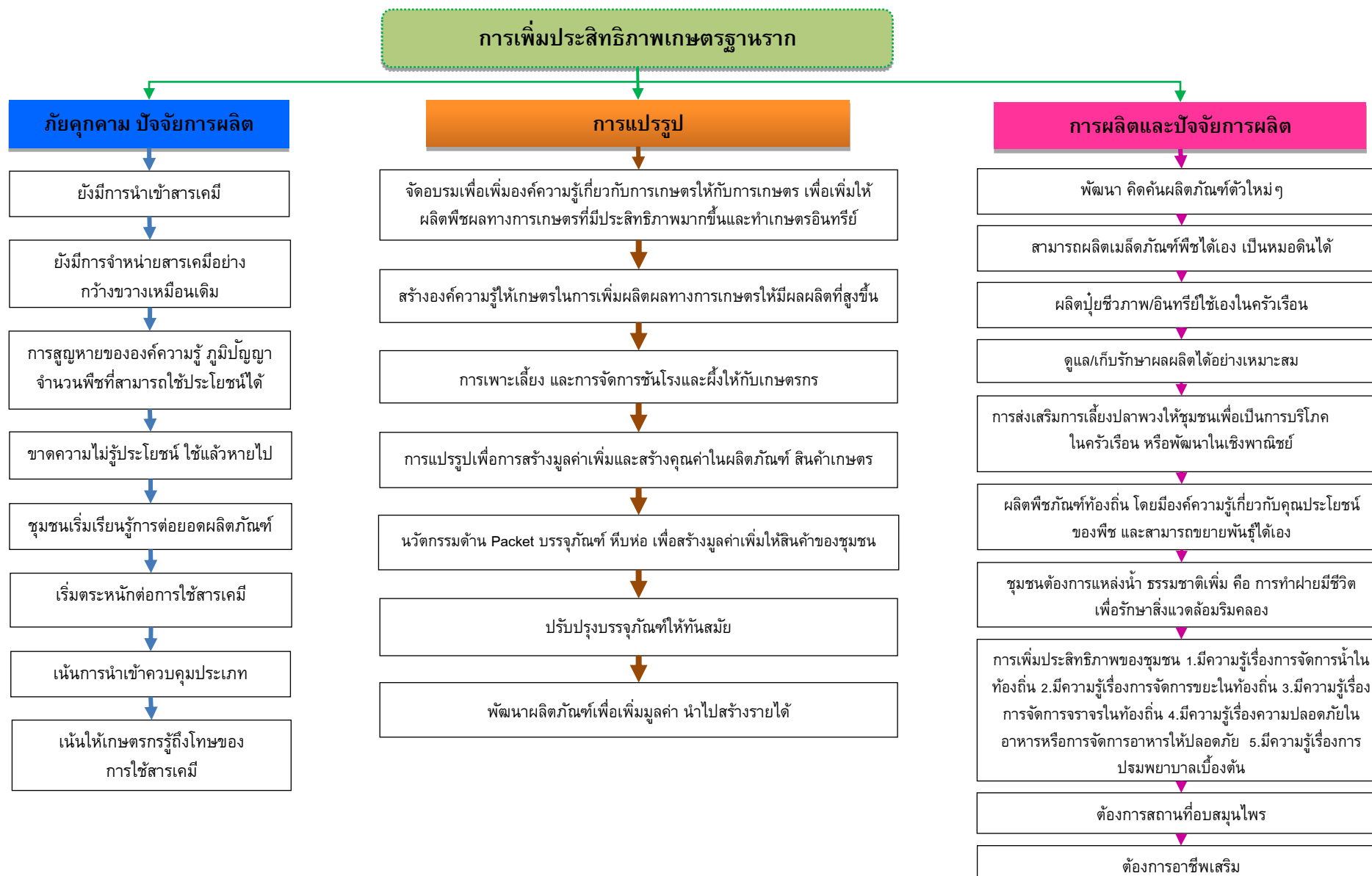
จากพัฒนากระบวนการบริหารจัดการการวิจัยข้างต้น (ในระยะ 16 เดือน) และการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องจากที่ปรึกษา และ สกว. รวมทั้งการออกประกาศฯ ใหม่ (ภาคผนวก ค) ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ได้ข้อเสนอโครงการฯ ตรงตามกรอบแนวคิดใหม่ในการบริหารจัดการงานวิจัย และความต้องการของพื้นที่มากยิ่งขึ้น รูปแบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เริ่มมีความชัดเจน และมีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

รูปที่ 6 กรอบความคิดสำหรับออกประกาศข้อเสนอโครงการวิจัย (หลังจากได้รับการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการต้นน้ำจาก สกว.)

รูปที่ 7 ผลการทบทวนประเด็นปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสียด้านการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

รูปที่ 8 การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรกรฐานราก

2.3 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ (ต่อ)

3) พัฒนาทักษะและเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการ โดยเข้าร่วมประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับ สกว. จำนวน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

- ประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 ด้านกระบวนการพัฒนารอบโจทย์วิจัยของชุดโครงการ และการจัดการต้นน้ำ ตลอดจนรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะต่อการทำงานร่วมกัน ในระหว่างวันที่ 3-5 กุมภาพันธ์ 2560 ณ โรงแรมอัมพวานานอน แอนด์ สปา จังหวัดสมุทรสงคราม

- ประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ เพื่อนำเสนอกรอบการวิจัยและเตรียมร่างประกาศรับทุนต่อ สกว. ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุมการ์เดน 1 ชั้น 5 โรงแรมเซ็นจูรี พาร์ค ถนนราชปรารภ กรุงเทพฯ

- ประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ เพื่อพัฒนาทักษะการจัดกระบวนการพิจารณาข้อเสนอโครงการที่มีคุณภาพต่อ สกว. ในวันที่ 31 มีนาคม 2560 – วันที่ 1 เมษายน 2560 ณ ห้องภัทรบอสรุณ ชั้น 1 โรงแรมเสนา เฟลส กรุงเทพฯ

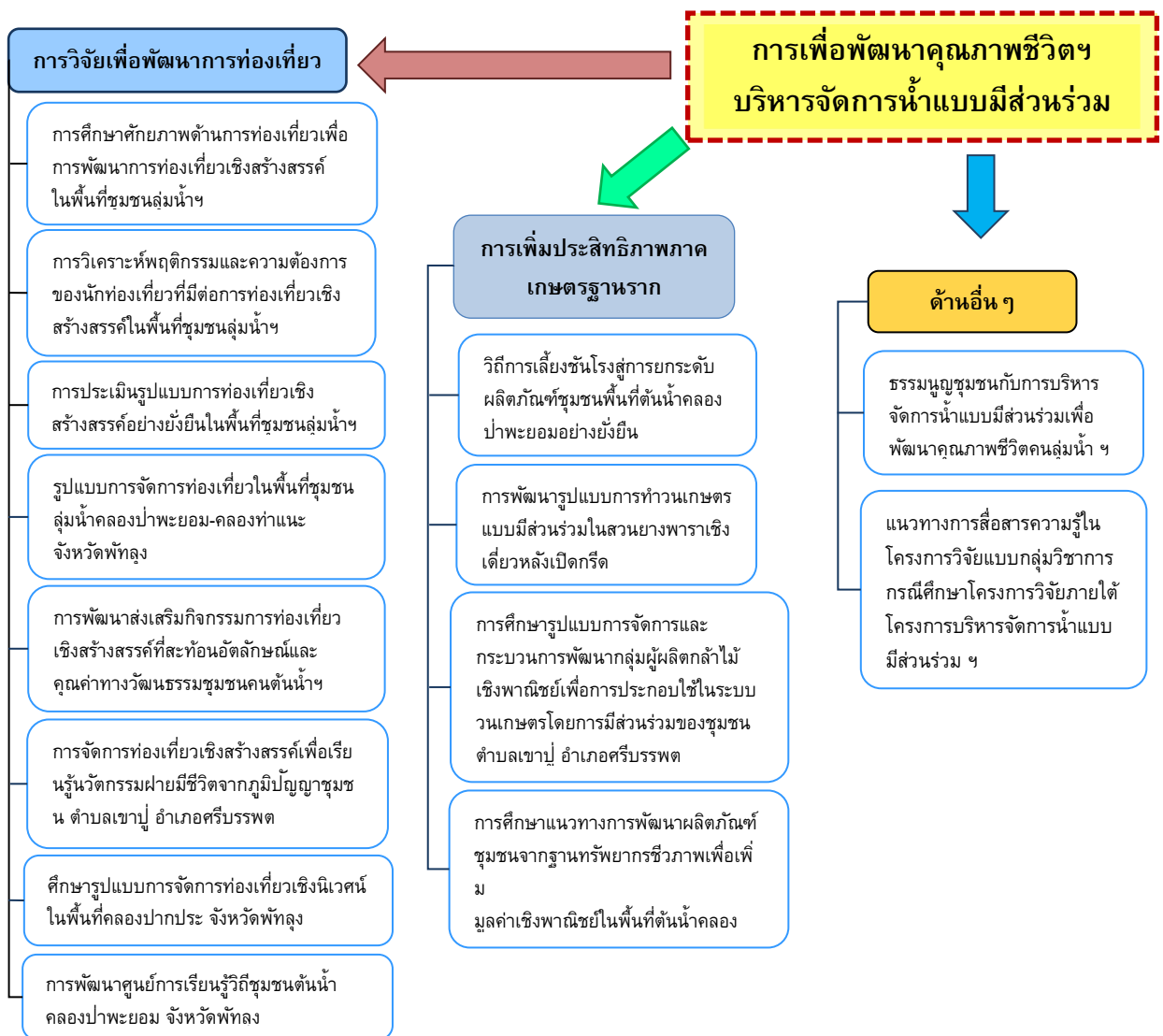
4) การประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำ ประจำปี 2560 ในวันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560 ตามที่สถาบันวิจัยและพัฒนา ได้ประกาศเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยภายใต้โครงการบริหารจัดการน้ำ ประจำปี 2560 ซึ่งเป็นทุนภายใต้ทุนวิจัยโครงการวิจัยท้าทายไทยกลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ได้เปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำ ประจำปี 2560 เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560 - 8 กุมภาพันธ์ 2560 โดยได้มีผู้เสนอขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 13 โครงการ เป็นเงินรวม 2,324,600 บาท (สองล้านสามแสนสองหมื่นสี่พันหกกร้อยบาทถ้วน) จากงบประมาณที่ตั้งไว้ จำนวน 3,600,000 บาท (สามล้านหกแสนบาทถ้วน)

5) การประชุมทบทวนกรอบแนวคิดการวิจัย (Research framework) วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 โดยมีพี่เลี้ยงของทุนนวัตกรรมประจำมหาวิทยาลัย (รศ.ดร.ก้าน จันทรพรหมมา ที่ปรึกษาอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อาจารย์สุปราณี จงดีไพศาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และ รศ.เกษม อัสวตธีรัตน์กุล รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ) โดยผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา (ดร.วันลก ดิษฐวรรณ) กล่าวถึงการทำงานเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และนำเสนอวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการวิจัยในระยะที่ 3 ที่คาดหวังว่าการทำงานของโครงการนี้จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนพื้นที่และเกิดการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน

นอกจากนี้ รศ.ดร.ก้าน จันทรพรหมมา ได้กล่าวถึง แผนงานโครงการวิจัยท้าทายไทยและโครงการวิจัยตอบสนองนโยบายเป้าหมายรัฐบาลตามระเบียบวาระแห่งชาติ กลุ่มเรื่อง นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ปี 2559-60 เพื่อตอบสนองนโยบายและเป้าหมายของรัฐบาลในการใช้กลไกความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ประเด็นการขับเคลื่อนงานวิจัยในพื้นที่โดยให้มหาวิทยาลัยในพื้นที่สร้างองค์ความรู้ในพื้นที่/ตอบโจทย์ของพื้นที่โดยการยกระดับงานวิจัยเชิงพื้นที่โดยใช้โครงสร้างความรู้มาเป็นแกนขับเคลื่อนการพัฒนานโยบาย Re-profiling ของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนารอบการวิจัย/ประเด็นการวิจัยที่จะเกิดขึ้นในระยะที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ย่อยของโครงการ คือ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง 2) การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรกรรมฐานรากของชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ และ 3) การพัฒนา

นวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วิถีชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ หลังจากการจัดเวทีการสนทนากลุ่ม (Focus group) ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัยในมหาวิทยาลัย นักวิจัยชุมชน และชาวบ้านเจ้าของพื้นที่คลองป่าพะยอม คลองท่าแนะ (ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) ซึ่งมีการนำเป้าหมายของโครงการวิจัยร่วมหารือกับชุมชนแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปปรับร่างกรอบโจทย์วิจัยนำมาจัดทำประกาศทุนไว้อีกครั้ง เพื่อให้ได้โจทย์เชิงลึกที่สอดคล้องกับเป้าหมายชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6) การจัดเวทีวิพากษ์ข้อเสนอโครงการวิจัยระยะที่ 3 (รอบที่ 1) ระหว่างวันที่ 24-25 เมษายน 2560 ผลจากการประชุมทบทวนกรอบแนวคิดการวิจัย (Research framework) ของโครงการฯ ระยะที่ 3 และได้เปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2560 มีนักวิจัยให้ความสนใจและยื่นข้อเสนอโครงการเข้ามา 17 โครงการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกรอบการวิจัยที่วางไว้ จึงได้กำหนดจัดเวทีวิพากษ์ข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะต่อโครงการวิจัยให้มีความชัดเจนตอบโจทย์ของพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น จากการวิพากษ์ข้อเสนอโครงการวิจัยที่ผ่านมาทำให้ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยที่ตรงกรอบและตรงความต้องการของพื้นที่ จำนวน 14 โครงการ (รูปที่ 9)

รูปที่ 9 สรุปข้อเสนอโครงการวิจัยระยะที่ 3 (รอบที่ 1)

7) การนำเสนอผลการดำเนินงานปีที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้นักวิจัยพัฒนาข้อเสนอเพิ่มเติมจากผลการดำเนินงานวิจัยในแต่ละกลุ่มวิชาการ พบว่า ในกลุ่มวิชาการทั้ง 5 กลุ่ม ได้นำเสนอผลงานวิจัยจากการดำเนินงานในระยะที่ 2 ซึ่งนักวิจัยทุกโครงการสามารถดำเนินงานวิจัยเพิ่มตอบโจทย์วิจัยของพื้นที่ในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการเรียนรู้เชิงบูรณาการชุมชน เน้นการพัฒนากระบวนการเสริมพลังอำนาจครูเพื่อขับเคลื่อนรูปแบบการบูรณาการจิตสำนึกรักษ์น้ำสู่สถานศึกษาลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย แนวคิดกระบวนการ และกระบวนการหนุนเสริม โดยกระบวนการประกอบ ด้วย 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การตรวจสอบทุนเดิม 3) การวางแผนการพัฒนา 4) การพัฒนากำกับติดตามและหนุนเสริม และ 5) การนำเสนอหลักฐานสะท้อนสัมฤทธิ์ผลและแนวทางการพัฒนา ซึ่งมีความถูกต้องเชิงหลักการ ความเหมาะสมกับบริบท ประโยชน์ที่ได้รับ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ด้านเกษตร เกษตรกรชาวสวนยางนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในวนเกษตรยางพาราของตนเอง และสามารถนำไปขยายผลจนเป็นระดับ “ภูมิทัศน์วนเกษตร” และมีหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานด้านส่งเสริมการเกษตร พัฒนาการเกษตร หรือการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) นำเทคนิควิธีที่ได้จากโครงการฯ ไปเป็นแนวปฏิบัติ ประยุกต์ใช้หรือขยายผลต่อในการฟื้นฟูระบบวนเกษตรในพื้นที่อื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มพื้นที่ป่าในพื้นที่เกษตร ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐ

ด้านสิ่งแวดล้อม การวิจัยนี้เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะเห็นได้จากทุกขั้นตอนของการทำงานจะมีชุมชน และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอน โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการมีนักเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินงาน การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์และสรุปผล จึงทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่สามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการประเมินคุณภาพน้ำได้ด้วยตัวเองด้วยการใช้ดัชนีชีวภาพเป็นตัวชี้วัด

ด้านสุขภาพชุมชน เป็นการศึกษาพืชภูมิปัญญาสมุนไพรน้ำและส่งเสริมใช้พืชภูมิปัญญาสมุนไพรน้ำเพื่อสุขภาพ และสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์พันธุ์พืชและการใช้พืชภูมิปัญญาสมุนไพรน้ำเพื่อสุขภาพบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ (ต้นน้ำและกลางน้ำ) จังหวัดพัทลุง มีการพัฒนานักวิจัยหน้าใหม่ให้มีทักษะการวิจัยเชิงพื้นที่ภายใต้แนวคิดมหาวิทยาลัยรับใช้ และมุ่งเน้นให้เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้าน การนำพืชภูมิปัญญาสมุนไพรน้ำมาใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อ สร้างความยั่งยืนให้กับคนในจังหวัดพัทลุง

ด้านความมั่นคงทางอาหาร มีรูปแบบและแนวทางในการบริหารจัดการน้ำในการแก้ปัญหาภาวะน้ำแล้งที่มีความสัมพันธ์กับพืชพื้นบ้าน การสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาท้องถิ่น ในการเพิ่มปริมาณ และพัฒนาแหล่งที่อยู่อาศัย ที่วางไข่ของปลา และจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณของทรัพยากรปลาและผักพื้นบ้านของคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ อันจะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำด้านการประมงให้มีความยั่งยืน และสามารถเป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จของการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติได้อีกด้วย

8) การประชุมนิเทศนักวิจัย เพื่อพัฒนานักวิจัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการวิจัยเชิงพื้นที่ นำมาสู่การสร้างงานวิจัยรับใช้สังคมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงพื้นที่เกิดบูรณาการเครือข่าย ให้เข้มแข็งและยั่งยืน ในวันศุกร์ที่ 7 กรกฎาคม 2560 ณ ห้องบรรยาย SC 1346 และห้องคอมพิวเตอร์ SC 1220 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

9) การฝึกอบรม “เทคนิคการเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการให้ได้รับการตีพิมพ์” เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการเขียนรายงานการวิจัยและบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ให้แก่คณาจารย์ บุคลากร และนักวิจัย อันจะส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัยและการเขียนบทความวิจัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ในระหว่างวันที่ 12-13 กันยายน 2560 ณ โรงแรมคริสตัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

10) การตรวจเยี่ยม โดยการนัดพูดคุยกับนักวิจัย จำนวน 6 ครั้ง ในช่วงเดือนตุลาคม เพื่อติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานที่ผ่านมาระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งหากเป็นช่วงที่นักวิจัยลงพื้นที่ก็จะลงไปพูดคุยและติดตามการทำงานในพื้นที่ของนักวิจัย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 กำหนดการการตรวจเยี่ยมนักวิจัย

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/ สังกัด/คณะ	เวลา/สถานที่
1	16 ต.ค.60	การศึกษารูปแบบการจัดการและกระบวนการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตกล้าไม้เชิงพาณิชย์เพื่อการประกอบใช้ในระบบวนเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.เชตศักดิ์ เกียรติภักษ์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	09.00-16.00 น. พื้นที่ตำบลเขาปู่
2	17 ต.ค.60	แผนงานวิจัย วิธีการเลี้ยงชันโรงสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอมอย่างยั่งยืน	นางสาวจรรวณ ชูสงค์ วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน	14.00 -16.00 น. ห้องประชุม RDI
		การศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากฐานทรัพยากรชีวภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอม	นางสาวจรวพร นุ่มน้อย วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน	14.00 -16.00 น. ห้องประชุม RDI
3	19 ต.ค.60	การพัฒนาแบบการทำวนเกษตรแบบมีส่วนร่วมในสวนยางพาราเชิงเดี่ยวหลังเปิดกรีด	อาจารย์ศรัณณภัส รักศีล คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	06.00-09.00 น. พื้นที่ตำบลเขาปู่
		พัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	ผศ.ดร.กฤษฎากาญจน์ โติพิทักษ์ คณะศึกษาศาสตร์	09.00-13.00 น. อบต.เขาปู่

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/ สังกัด/คณะ	เวลา/สถานที่
		การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้วิถีชุมชน ต้นน้ำคลองป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง	อาจารย์ ดร.เตือนตา ร่ำหมาน คณะวิทยาศาสตร์	14.00-16.00 น. อบต.เกาะเต่า
4	25 พ.ย.60	การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมฝ่ายมีชีวิตจาก ภูมิปัญญาชุมชนตำบลเขาปู่ อำเภอ ศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง	อาจารย์วิลาสสินี ธนพิทักษ์ วิทยาลัยการจัดการเพื่อพัฒนา	09.00 -16.30 น. พื้นที่ตำบลเขาปู่
5	27 ต.ค.60	การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำ คลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.นิจกานต์ หนูอุไร คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ	10.00-12.00 น. ห้องประชุมคณะ เศรษฐศาสตร์ฯ
		การวิเคราะห์พฤติกรรมและความ ต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน พื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์จิราพร คงรอด คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ	10.00-12.00 น. ห้องประชุมคณะ เศรษฐศาสตร์ฯ
		รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวใน พื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม- คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์อรศิริ สีสายุทธชัย คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ	13.00-15.30 น. ห้องประชุมคณะ เศรษฐศาสตร์ฯ
		แนวทางการพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่า พะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	ผศ.ดร.วาสนา สุวรรณวิจิตร คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ	13.00-15.30 น. ห้องประชุมคณะ เศรษฐศาสตร์ฯ
		แนวทางการสื่อสารความรู้ใน โครงการวิจัยแบบกลุ่มวิชาการ กรณีศึกษา โครงการวิจัยภายใต้ โครงการการบริหารจัดการน้ำแบบ มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต คนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา คลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.ธนภัทร เต็มรัตน์กุล คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	13.00-15.30 น. ห้องประชุมคณะ เศรษฐศาสตร์ฯ
6	30 ต.ค.60	ธรรมนูญชุมชนกับการบริหาร จัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่าง ยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม และคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์เอกราช สุวรรณรัตน์ คณะนิติศาสตร์	13.30 -15.30 น. ห้องประชุม RDI
		ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในพื้นที่คลองปากประ จังหวัดพัทลุง	นางสาววิจิตรา อมรวิริยะชัย วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน	13.30 -15.30 น. ห้องประชุม RDI

11) การจัดเวทีรายงานความก้าวหน้ารอบ 6 เดือนของโครงการวิจัยระยะที่ 3 ระหว่างวันที่ 12-13 ธันวาคม 2560 ซึ่งระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา นักวิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอโครงการที่วางไว้ ทั้งนี้เพื่อติดตามผลการดำเนินงานให้ดำเนินตามแผนงานหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงได้จัดเวทีรายงานความก้าวหน้ารอบ 6 เดือน เพื่อให้ นักวิจัยนำเสนอผลการดำเนินงาน และรับฟังข้อเสนอแนะจากสกว. และผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้นักวิจัยมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น

12) การจัดเวทีประเมินร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานของโครงการฯ ระยะที่ 3 ต่อคณะกรรมการติดตาม พิจารณาประเมินผล พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาสู่การเผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไป

13) การถอดบทเรียนและสังเคราะห์ข้อมูลการทำงานในภาพรวมของโครงการ เพื่อสังเคราะห์รูปแบบ แนวทาง การบริหารจัดการงานวิจัย และผลลัพธ์ ภายใต้โครงการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมฯ ระยะที่ 3

2.4 การปรับปรุงนโยบาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

จากการดำเนินการ (ในช่วง 15 เดือน) พบว่า มีการปรับนโยบายที่สำคัญ 4 เรื่อง คือ 1) การปรับประกาศทุนฯ 2) การปรับรูปแบบการทำงานวิจัย โดยขยายการทำงานที่ไม่ได้ยึดโยงกับกลุ่มวิชาการเพิ่มมากขึ้น 3) การประเมินผล เดิมดำเนินการโดยให้ทุนวิจัยกับนักวิจัย ปัจจุบันการประเมินได้หลอมรวมเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ โดยประยุกต์การประเมินผลเชิงพัฒนามาใช้และใช้งบประมาณหมวดการบริหารจัดการมาใช้ในการติดตามประเมินผล โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ และ 4) การปรับนโยบายและทิศทางการวิจัยของมหาวิทยาลัย จากมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัยเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม ซึ่งจะทำให้ทิศทางการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ในอนาคตมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.5 กลไกเชื่อมโยงกับจังหวัดและผู้ใช้ประโยชน์งานวิจัย

จากการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ในปีที่ 3 พบว่า ยังไม่มีกลไกที่สามารถเชื่อมโยงผลการวิจัยไปยังจังหวัดพัทลุง หรือผู้ใช้ประโยชน์งานวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตามมีการเชื่อมโยงการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่กับหลายองค์กรในจังหวัด ได้แก่

1) การทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และการจัดการเรียนรู้ด้านการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) สร้างโอกาสให้นักวิจัยเขียนข้อเสนอเพื่อขอรับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชาวนาในจังหวัดพัทลุงได้ 1 ชุดโครงการ (2.5 ล้านบาท)

บทที่ 3 การดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่และผลลัพธ์

3.1 การพัฒนางานวิจัยเพื่อสร้างความรู้และข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่

3.1.1 จำนวนโครงการและนักวิจัย

การดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 3 เป็นการดำเนินงานต่อยอดจากระยะที่ 1 และ 2 ภายใต้โจทย์วิจัยการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยมีเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพภาคการเกษตรฐานรากและการท่องเที่ยวในชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยทักษิณเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ โดยต้องการให้นักวิจัยฯ ทำวิจัยที่มีประโยชน์โดยตรงต่อชุมชน รวมทั้งสามารถยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนได้อย่างยั่งยืน ตลอดระยะเวลา 3 ปี มีจำนวนโครงการวิจัยทั้งสิ้น 53 โครงการ (ตารางที่ 3) โดยในปีที่ 3 มีจำนวนโครงการวิจัยทั้งหมด 21 โครงการ จำแนกเป็นสาขาวิชาจำนวน 18 สาขา (ตารางที่ 4) มีนักวิจัยเข้าร่วมโครงการตลอด 3 ปี จำนวน 73 คน (ตารางที่ 5)

3.1.2 โครงการวิจัยและประเด็นการวิจัย (ปีที่ 3)

กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการวิจัยในระยะที่ 3 ทั้งหมด จำนวน 2 แผนงาน 21 โครงการย่อย (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 3 จำนวนโครงการวิจัย

ปี	จำนวน
2558	14
2559	18
2560	21
รวม	53

ตารางที่ 4 จำนวนโครงการวิจัย (ปีที่ 1-3) แยกตามสาขาวิชา/ความเชี่ยวชาญของหัวหน้าโครงการ

สาขาวิชา	ปี		
	2558	2559	2560
การจัดการสิ่งแวดล้อม	1	1	1
การประเมินผลและวิจัย	-	2	1
การแพทย์แผนไทย	1	1	-
การสอนศิลปศาสตร์	1	1	1
จิตวิทยา	1	1	-
วิทยาศาสตร์ชีวภาพและสิ่งแวดล้อม	3	-	-
ชีววิทยา	1	2	3
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	1	2	2
นิติศาสตร์	-	-	1
นิเทศศาสตร์	-	-	1
บริหารธุรกิจ-การตลาด	-	-	4
พืชศาสตร์	2	3	2
พัฒนาการเกษตร	1	1	1
รัฐประศาสนศาสตร์	1	1	1
ระบาดวิทยา/เศรษฐศาสตร์สุขภาพ	-	-	1
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร	-	1	2
ศิลปศาสตร์	-	1	-
เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	1	1	-
รวม	14	18	21

ตารางที่ 5 จำนวนนักวิจัยจำแนกตามประสบการณ์ในการวิจัยและเพศ

ประสบการณ์	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
นักวิจัยใหม่ (มีประสบการณ์ในการวิจัย 0-3 ปี)	6	9	15
นักวิจัยรุ่นกลาง (มีประสบการณ์การทำวิจัย 3.1-6 ปี)	9	11	20
นักวิจัยอาวุโส (มีประสบการณ์ในการวิจัย 7 ปี - ขึ้นไป)	10	28	38
รวม	25	48	73

อ้างอิง ข้อมูลประสบการณ์จากฝ่ายบริหารกลางและทรัพยากรบุคคล มหาวิทยาลัยทักษิณ

ตารางที่ 6 โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยระยะที่ 3 (ประจำปี 2560)

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
RDG60A0001-001	พัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	ผศ.ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์ โทรศัพท์ 081-9141994 E-mail : Krittayakan@hotmail.com	คณะ ศึกษาศาสตร์	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้ข้อมูลอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชน ระยะที่ 2 การออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งในระยะนี้ ดำเนินการไปแล้วประมาณร้อยละ 50 ระยะที่ 2 อยู่ระหว่างการดำเนินการ คือ ตรวจสอบต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
RDG60A0001-002	ธรรมนูญชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์เอกราช สุวรรณรัตน์ โทรศัพท์ 082-4287980 E-mail : aekadvance89@hotmail.com	คณะ นิติศาสตร์	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 1.1 ได้สำรวจข้อมูลพื้นฐาน สภาพแวดล้อมของพื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่กลางน้ำ และพื้นที่ปลายน้ำของลุ่มน้ำคลองท่าแนะ โดยเฉพาะพื้นที่กลางน้ำซึ่งเป็นพื้นที่หลักที่จะใช้ เป็นพื้นที่จัดทำร่างธรรมนูญชุมชน ดำเนินการแล้วประมาณร้อยละ 60 1.2 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						ระยะที่ 2 2.1 จัดทำเวทีประชาคมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งยังไม่ได้ดำเนินการ 2.2 ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการให้อำนาจแก่ชุมชนในการมีส่วนร่วมดูแล และบริหารจัดการท้องถิ่น ดำเนินการแล้วร้อยละ 50 ระยะที่ 3 ยังไม่ได้ดำเนินการ 3.1 จัดทำร่างธรรมนูญชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำ 3.2 จัดส่งร่างธรรมนูญชุมชนกับการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งผลการดำเนินงานช่วงที่ผ่านมามีความล่าช้ากว่าแผนการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้ เนื่องจากช่วงที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องสภาพภูมิอากาศ และปริมาณฝนตกหนัก ทำให้เกิดอุปสรรคในการลงพื้นที่
RDG60A0001-003	ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่คลองปากประ จังหวัดพัทลุง	นางสาววิจิตรา อมรวิริยะชัย โทรศัพท์ 084-8552362 E-mail : wijitra28@hotmail.com	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาศักยภาพของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนปากประ จากการประชุมระดมความคิดเห็น 2 ครั้ง ทำให้ข้อมูลเอกลักษณ์ของชุมชนปากประ เช่น การยกย่อง การทำประมง/พันธุ์ปลาหลากหลาย ทำนาริมทะเล นกที่หลากหลายชนิด หัตถกรรมกระจูด เป็นต้น ตลอดจนข้อมูลจากการวิเคราะห์สิ่งที่ต้องปรับปรุง และสิ่งที่ต้องพัฒนา ระยะที่ 2 ศึกษารูปแบบการจัดการ และเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชุมชน ซึ่งปัจจุบันมี 3 เส้นทาง

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						หลักๆ ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบการจัดการและเส้นทาง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคลองปากประที่เหมาะสม โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แก่ผู้มีส่วนได้-เสีย เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำกิจกรรม คนขับเรือ รีสอร์ท ร้านอาหาร และนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งอยู่ระหว่าง ดำเนินการ
RDG60A0001-004	การศึกษาศักยภาพการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน พื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่า พะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.นิจกานต์ หนูไธ โทรศัพท์ 088-7834801 E-mail : nitchakarn156@gmail.com	คณะ เศรษฐศาสตร์ และ บริหารธุรกิจ	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้ข้อมูลพื้นฐานของทรัพยากรการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ของพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำ คลองป่าพะยอม คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ระยะที่ 2 ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มี ศักยภาพในพื้นที่ ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่า แนะ จังหวัดพัทลุง ระยะที่ 3 ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวฯ ซึ่ง ดำเนินการเก็บข้อมูลไปแล้วบางพื้นที่ อยู่ระหว่างการ วิเคราะห์ข้อมูล และเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
RDG60A0001-005	การวิเคราะห์พฤติกรรมและ ความต้องการของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน พื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่า พะยอม - คลองท่าแนะ	อาจารย์จิราพร คงรอด โทรศัพท์ 086-9599070 E-mail : jkongrode@yahoo.com	คณะ เศรษฐศาสตร์ และ บริหารธุรกิจ	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของ จังหวัดพัทลุง ทั้งในมุมมองของ ผู้ประกอบการ และ นักท่องเที่ยว และได้แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลต่อไป ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
	จังหวัดพัทลุง					ระยะที่ 3 นำเสนอข้อมูลแก่ชุมชน ซึ่งระยะที่ 2 และ 3 อยู่ระหว่างดำเนินการ
RDG60A0001-006	แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	ผศ.ดร.วาสนา สุวรรณวิจิตร โทรศัพท์ 081-8978175 E-mail : swassana@gmail.com	คณะ เศรษฐศาสตร์ และ บริหารธุรกิจ	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 จากการศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่ ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ระยะที่ 2 ได้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะสามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้จาก ระยะที่ 1 มาประเมินความพร้อมและความต้องการของชุมชน เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ ผลการดำเนินงานทั้งหมดคืบหน้าประมาณ 70%
RDG60A0001-007	การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้วิถีชุมชนต้นน้ำคลองป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.เตือนตา ร่ำมาน โทรศัพท์ 095-0911010 E-mail : tuantar@yahoo.com	คณะ วิทยาศาสตร์	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 จากการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของศูนย์เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้จำนวน 2 รูปแบบ คือ เป็นศูนย์ตั้งอยู่ตามบ้านของผู้รู้/บุคคล และ ศูนย์ที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ ระยะที่ 2 จากการสำรวจทรัพยากรและสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้รูปแบบของกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับจัดทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละศูนย์ เช่น การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ การทำน้ำพริก เป็นต้น และได้สื่อสำหรับกิจกรรมที่จะส่งเสริมเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว และ แบบประเมิน

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						ความพึงพอใจของกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว ระยะที่ 3 ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ คือ ดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และประเมินความพึงพอใจ ของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับชุมชน ผลการดำเนินงานทั้งหมดคืบหน้าประมาณ 70%
RDG60A0001-008	การพัฒนารูปแบบการทำวน เกษตรแบบมีส่วนร่วมใน สวนยางพาราเชิงเดี่ยวหลัง เปิดกรีด	อาจารย์ศรัณณภัส รักศีล โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 2576 E-mail : Saranyaphat.r@gmail.com	คณะ เทคโนโลยี และการ พัฒนาชุมชน	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยต่อยอดจากแปลง ทดลองโครงการปีที่ 2 (ข้อมูลน้ำยางในแปลงทดลอง ข้อมูลพื้นฐานของดิน ข้อมูลต้นไม้ และความหลากหลาย ทางชีวภาพของพรรณไม้ยืนต้น (Trees) ในแต่ละแปลง ทดลอง) ซึ่งดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ระยะที่ 2 เปรียบเทียบการทำสวนยางพาราแบบวน เกษตรกับการทำสวนยางพาราเชิงเดี่ยว หลังเปิดกรีด ดำเนินการแล้ว ระยะที่ 3 สืบหาสภาพและความต้องการทำวนเกษตร ในสวนยางพาราเชิงเดี่ยวหลังเปิดกรีดของเกษตรกรพื้นที่ ซึ่งผลการสำรวจอยู่ระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 4 อยู่ระหว่างดำเนินการส่งเสริมการทำวน เกษตรในสวนยางพาราเชิงเดี่ยวหลังเปิดกรีดแก่เกษตรกร ที่สนใจโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
RDG60A0001-009	การศึกษารูปแบบการจัดการและกระบวนการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตกล้วยไม้เชิงพาณิชย์เพื่อการประกอบใช้ในระบบวนเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลเขาปู่ อำเภอสรีบรรพต จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.เชตศักดิ์ เกื้อรักษ์ โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 3311 E-mail : che.kuaraksa@gmail.com	คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	ช่วงที่ผ่านมาได้มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตกล้วยไม้เชิงพาณิชย์เพื่อการประกอบใช้ในระบบวนเกษตร มีการดำเนินกิจกรรม คัดเลือกคณะกรรมการ กำหนดกิจกรรม ทิศทางของกลุ่ม และเริ่มขับเคลื่อนได้ด้วยตนเอง ขณะนี้สิ่งที่อยู่ระหว่างดำเนินการ คือ - ศึกษารูปแบบบริหารจัดการที่เหมาะสมกับกลุ่ม ตามหน้าที่ทางจัดการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน - กิจกรรมการกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม - กิจกรรมบริหารจัดการการจำหน่ายกล้วยไม้ - ศึกษารูปแบบการจัดกิจการของกลุ่มผู้ผลิตกล้วยไม้เชิงพาณิชย์เพื่อการประกอบใช้ในระบบวนเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของสมาชิกชุมชน - ศึกษารูปแบบจัดกิจการของกลุ่มผู้ผลิตกล้วยไม้เชิงพาณิชย์เพื่อการประกอบใช้ในระบบวนเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของสมาชิกชุมชน - ศึกษารูปแบบการผลิตกล้วยไม้เพื่อการประกอบใช้ในระบบวนเกษตร
RDG60A0001-010	แผนงานวิจัย วิธีการเลี้ยงชันโรงสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอมอย่างยั่งยืน	นางสาวจารุวรรณ ชูสงค์ โทรศัพท์ 074-608025 E-mail : vespa4843@hotmail.co.th	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	300,000	- มีการสร้างกลุ่มอาชีพจากฐานทรัพยากรทางชุมชน ได้มีการร่วมกัน กำหนดแผนเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกับท้องถิ่นซึ่งผลการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนการวางแผนจัดทำแผน - ขณะนี้กำลังดำเนินการรวบรวม ข้อมูลในการจัดทำชุดความรู้และรูปแบบการเลี้ยงชันโรง

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						3. เกิดผลิตภัณฑ์ตัวอย่างจากชั้นโรง (รอเรื่องของการหาตลาดในการจัดจำหน่ายต่อไป)
	โครงการย่อยที่ 1 ความหลากหลายของชั้นโรง และฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของน้ำผึ้งชั้นโรง บริเวณต้นน้ำคลองป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยมี	อาจารย์ปรียาลักษณ์ โคหนองบัว โทรศัพท์ 074-693-992 E-mail : ole238@hotmail.com	คณะ วิทยาศาสตร์	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	100,000	ผลจากการดำเนินงานที่ได้คือ 1. ฐานข้อมูลของชนิดชั้นโรงในประเทศไทย จัดทำชุดความรู้และรูปแบบการเลี้ยงชั้นโรง 2. ช่วยเพิ่มมูลค่าของน้ำผึ้งจากชั้นโรงที่พบในคลองป่าพะยอม สิ่งที่อยู่ระหว่างดำเนินการ คือ 1. วิเคราะห์ค่าดัชนีความเด่นของชนิด (dominant index) ดัชนีความหลากหลายชนิดของชั้นโรง (species diversity index) และดัชนีความเหมือนของชนิด (similarity index) 2. ศึกษาสารประกอบฟีนอลิกทั้งหมด และฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ
	โครงการย่อยที่ 2 การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์จากชั้นโรงบนฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอม	นางสาวจรรุวรรณ ชูสงค์ โทรศัพท์ 074-608025 E-mail : vespa4843@hotmail.com	วิทยาลัยภูมิ ปัญญาชุมชน	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	ผลจากการดำเนินงานที่ได้คือ 1. ตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากชั้นโรง มีแผนการดำเนินงานที่วิจัยร่วมกับ ชุมชนในการพัฒนาศักยภาพชุมชน และสมาชิกมีการอบรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพ 2. ร่วมกับชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรของชุมชน สิ่งที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ดังนี้ 1. ประเมินผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						รวมทั้ง ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผลิตภัณฑ์จากชนโรงมีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของกลุ่มลูกค้า 2. จัดทำรายงานสรุปผลการพัฒนา และการฝึกอบรมเสนอแนวทางการดำเนินการในอนาคตของผลิตภัณฑ์
RDG60A0001-011	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์อรศิริ ลีลายุทธชัย โทรศัพท์ 088-0080687 E-mail : lee_onsiri@hotmail.com	คณะ เศรษฐศาสตร์ และ บริหารธุรกิจ	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	1. ได้รูปแบบและดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง 2. ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง นอกจากนี้ สามารถคัดเลือกผู้นำหรือตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญหรือปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ต้นน้ำและกลางน้ำของชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนในการเข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ต่อไป
RDG60A0001-012	แนวทางการสื่อสารความรู้ในโครงการวิจัยแบบกลุ่มวิชาการ กรณีศึกษาโครงการวิจัยภายใต้โครงการการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่า	อาจารย์ ดร.ธนภัทร เต็มรัตน์กุล โทรศัพท์ 091-8459109 E-mail : tanapat_temrattanakul@hotmail.com	คณะ มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 (3 เดือน หรือ 30%) ได้ทราบข้อมูลพื้นฐาน (เกี่ยวกับสถานะแวดล้อมในภาพรวมของโครงการวิจัยแบบกลุ่มวิชาการ, ข้อมูลกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงการ) นำเอาข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินงานระยะต่อไป และได้แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
	พะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง					ระยะที่ 2 (4 เดือน หรือ 40%) ได้นำเอาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ในระยะที่ 1 ไปเก็บข้อมูลจริงในชุมชน ระยะที่ 3 (3 เดือนหรือ 30%) การวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูล เพื่อตอบโจทย์การวิจัยที่ได้ตั้งไว้ และ การเขียนการเผยแพร่ผลการวิจัย ซึ่งซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ ผลการดำเนินงานทั้งหมดคืบหน้าประมาณร้อยละ 70
RDG60A0001-013	การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตจากภูมิปัญญาชุมชนตำบลเขาปู่ อำเภอสรีบรรพต จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร. วิลาสินี ธนพิทักษ์ โทรศัพท์ 081-9680160 E-mail : joy_boy2523@hotmail.com	วิทยาลัยการ จัดการเพื่อ พัฒนา	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	ระยะที่ 1 จัดเวทีประชาคมเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัยร่วมกับชุมชน การร่วมกันวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ฯ การวิเคราะห์ศักยภาพตนเองของชุมชน การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ SWOT นำมาสู่การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว การวางแผนทางสำรวจ เพื่อเตรียมประเมินเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตำบลเขาปู่ ในช่วงระยะ 3 เดือนแรก ระยะที่ 2 ดำเนินการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวตามระยะเวลา และเส้นทางท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ พร้อมประเมินศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว และจับเวลาในการเดินทาง ลงสำรวจทุกแหล่ง เพื่อจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวต่อไป ระยะที่ 3 พัฒนาศักยภาพชุมชน (บุคลากร/ผลิตภัณฑ์/ สถานที่ในการรองรับ/ นักท่องเที่ยว) ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตำบลเขาปู่ ซึ่งซึ่งอยู่

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						ระหว่างดำเนินการ ผลการดำเนินงานทั้งหมดคืบหน้ามากกว่าร้อยละ 70
RDG60A0001-014	การศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากฐานทรัพยากรชีวภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอม	นางสาวจรรยาพร นุ่มน้อย โทรศัพท์ 095-6819660 E-mail : numnoi26@gmail.com	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน	1 พฤษภาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	จากการดำเนินงานพบแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพ มีกำหนดกรอบในการพัฒนาเพื่อให้มุ่งสู่ความต้องการของชุมชน สิ่งที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ คือวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการเพื่อจัดทำฉลากโภชนาการผลิตภัณฑ์ที่มีกรอบสมุนไพรชอส ลูกหยี, สนับสนุนส่งเสริมด้านการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน และ ผูกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด และการพัฒนาผลิตภัณฑ์
RDG60A0001-015	โครงการนิเวศบริการและความหลากหลายทางชีวภาพที่กลับคืนมาในแปลงวนเกษตรยางพารา	อาจารย์ ดร.รวันต์ อินทศิริสวัสดิ์ โทรศัพท์ : 0-7460-9600 ต่อ 3303 E-mail : rossainday@hotmail.com	คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	1 กรกฎาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพที่กลับคืนมา ผลที่ได้ ดังนี้ 1. พบพรรณไม้ยืนต้น (Trees) ในแปลงทดลองทั้งหมด 51 ชนิด แปลงวนเกษตรสวนยางพาราที่มีการปลูกพืชเสริมเข้าไป แต่ไม่มีการจัดการทางวนวัฒนวิธีมีความหลากหลายของพรรณไม้มากที่สุด 36 ชนิด 2. พบการกระจายตัวของเมล็ดพันธุ์ (Seed dispersal) เข้ามาในแปลงทดลองทั้งหมด 7 ชนิด ส่วนใหญ่กระจายตัวโดยลม 3. พบปริมาณน้ำหนักรากของซากพืชมากที่สุดในการแปลงวนเกษตรสวนยางพาราที่มีการปลูกพืชเสริมเข้าไป มีการใส่ปุ๋ย และกำจัดวัชพืชตามปกติ ส่วนใหญ่จะเป็นซาก

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						ไปยัง ปอจง และ ทุเรียนบ้าน 4. สภาพดินโดยทั่วไปในแปลงทดลองมีสภาพเป็นกรด ปริมาณไนโตรเจน และปริมาณอินทรีย์วัตถุค่อนข้างต่ำ 5.แปลงวนเกษตรสวนยางพาราที่มีการปลูกพืชเสริมเข้าไปมีค่าสมรรถภาพของการรับน้ำของดินสูงกว่าแปลงสวนยางพาราเชิงเดี่ยว สิ่งที่ดำเนินการเกือบแล้วเสร็จ รอการสรุปข้อมูล ดังนี้ 1. ผลจากการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพที่กลับคืนมา (Biodiversity Recovery) รวมทั้งข้อมูลการเจริญเติบโต ครั้งที่ 2 (ดำเนินการเมื่อช่วงปลายเดือนธันวาคม 2560) 2. ผลการเก็บข้อมูลค่าสมรรถภาพของการรับน้ำของดินในแต่ละแปลงครั้งที่ 2 (ดำเนินการเมื่อ ช่วงวันที่ 16 ธันวาคม 2560 ถึง 23 ธันวาคม 2560) 3. ผลการเก็บข้อมูลปริมาณการร่วงหล่นของซากพืช (Litters) ครั้งที่ 2 (ดำเนินการเมื่อ ช่วงวันที่ 17 มกราคม 2561 ถึง 24 มกราคม 2561)
RDG60A0001-016	การใช้สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังเพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำคลองปากประ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร. ปวีณา แก้วอุบล โทรศัพท์ 074-693-992 E-mail: kaewubon.p@gmail.com	คณะ วิทยาศาสตร์	1 กรกฎาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	การดำเนินการที่ผ่านมาได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ทุกเดือน เป็นเวลา 6 เดือน ซึ่งเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ สิ่งที่อยู่ระหว่างดำเนินการคือ วิเคราะห์ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังกับคุณภาพ

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						น้ำ และเขียนรายงานวิจัย เพื่อเผยแพร่ ผลการดำเนินงานทั้งหมดคืบหน้าประมาณร้อยละ 70
RDG60A0001-017	แผนงานวิจัย กระบวนการเรียนรู้เพื่อสื่อสารเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะจังหวัดพัทลุง	ผศ.ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์ โทรศัพท์ 081-9141994 E-mail : Krittayakan@hotmail.com	คณะ ศึกษาศาสตร์	1 กรกฎาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	500,000 (งบรวม)	
	โครงการย่อยที่ 1 ภูมิทัศน์วัฒนธรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวิถีคนน้ำป่าเขาปู่	อาจารย์ ดร.ชัชวาล ชุมรักษา โทรศัพท์ : 081-5994625 E-mail : chumruksa@gmail.com	คณะ ศึกษาศาสตร์	1 กรกฎาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	150,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภูมิทัศน์วัฒนธรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวิถี คน น้ำ ป่าเขาปู่ ซึ่งดำเนินการไปแล้วร้อยละ 50 ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบภูมิทัศน์วัฒนธรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวิถีคน น้ำ ป่า เขาปู่ ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบภูมิทัศน์วัฒนธรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวิถีคน น้ำ ป่า เขาปู่ ซึ่งระยะที่ 2 และ 3 อยู่ระหว่างดำเนินการ (ทั้งนี้การดำเนินการช่วงที่ผ่านมาเกิดความล่าช้าเนื่องจากมีฝนตก)
	โครงการย่อยที่ 2 เครือข่ายสื่อสารชุมชนคนดีศรีปากประ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.จินตนา กลิ่นนันท โทรศัพท์ 081-541-7889 E-mail : haamam@hotmail.com	คณะ ศึกษาศาสตร์	1 กรกฎาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	150,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เครือข่ายสื่อสารชุมชนคนดีศรีปากประ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ มีการดำเนินการไปร้อยละ 20 เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ระยะที่ 2 ตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของชาวบ้าน

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
						ในด้านจิตสำนึกรักษ์น้ำ ซึ่งการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากชาวบ้านทำกิจกรรมของโครงการรัฐไม่มีเวลาให้นักวิจัยเต็มที่ จึงต้องปรับแผนการดำเนินกิจกรรม ระยะที่ 3 อยู่ระหว่างดำเนินการ คือ ตรวจสอบความเป็นผู้นำการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำผ่านกิจกรรมของเครือข่าย
	โครงการย่อยที่ 3 อันตรายเพื่อสร้างวัฒนธรรมสื่อสารเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของชุมชนชาวใต้ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.วรินทร์ เบญจศรี โทรศัพท์ : 086-3032848 E-mail : warin_cmu@hotmail.com	คณะ ศึกษาศาสตร์	1 กรกฎาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	150,000	แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้ออกแบบการพัฒนาแบบแผนอันตรายภาษา โดยสร้างและตรวจสอบรูปแบบอันตรายภาษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของชุมชนชาวใต้ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ดำเนินการไปร้อยละ ๘๐ เป็นไปตามเป้าหมาย ระยะที่ 2 สร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของชุมชนชาวใต้ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง โดยใช้อันตรายภาษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารเป็นฐาน ระยะที่ 3 ผู้นำการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ซึ่งในระยะที่ 2 และ 3 อยู่ระหว่างดำเนินการ

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/ คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่... ถึง...)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน /สถานะการดำเนินงาน
RDG60A0001-018	การประเมินระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่: กรณีศึกษาโครงการ การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน คลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อาจารย์ ดร.วันลก ดิษสุวรรณ โทรศัพท์ : 081-5994993 E-mail : lop_di@yahoo.com	คณะ วิทยาการ สุขภาพและ การกีฬา	1 กรกฎาคม 2560 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2561	200,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ

โดยแบ่งเป็นโครงการวิจัยออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านการท่องเที่ยว 7 โครงการ (RDG60A0001-001, 003, 004, 005, 006, 011, 013)

กลุ่มที่ 2 ด้านการพัฒนาเกษตรฐานราก 3 โครงการ (RDG60A0001-010 (2 โครงการย่อย), 014)

กลุ่มที่ 3 โครงการต่อเนื่องจาก Academic cluster ในปี 1-2 จำนวน 8 โครงการ (RDG60A0001-007, 008, 009, 015, 016, 017(3 โครงการย่อย))

กลุ่มที่ 4 โครงการอื่นๆ ที่ส่งเสริมด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ จำนวน 3 โครงการ (RDG60A0001-002, 012, 018)

3.1.3 โครงการวิจัย (ปีที่ 1-2)

กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการวิจัยในระยะที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 4 แผนงาน 18 โครงการย่อย ดังตารางที่ 7
กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการวิจัยในระยะที่ 1 ทั้งหมด จำนวน 5 แผนงาน 14 โครงการย่อย ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 7 โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุน ในระยะที่ 2 (ประจำปี 2559)

รหัสโครงการ	แผนงานวิจัย	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง...)	นักวิจัยที่ เลี้ยง	นักวิจัย รุ่นใหม่	งบประมาณ (บาท)	สถานะการดำเนินงาน
RDG59A0007-01	คุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะ เพื่อการบริหารจัดการน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน	โครงการย่อยที่ 1: การใช้สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังหน้าดินเพื่อติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองท่าแนะ เพื่อการบริหารจัดการน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วม	อ.ดร.เดือนดา ร่ำหวาน โทรศัพท์ : 095-0911010 E-mail : tuantar@yahoo.com	คณะ วิทยาศาสตร์	1 พฤษภาคม 2559 – 30 เมษายน 2560	1	6	500,000	- ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
		โครงการย่อยที่ 2: การใช้แพลงก์ตอนสัตว์เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำในคลองชีวัดและฝักระวังคุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอม เพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน	ผศ.ดร.ณัฐธยาน์ ฟานเบม โทรศัพท์ : 081-6785985 E-mail : bchusing@hotmail.com	คณะ วิทยาศาสตร์					
RDG59A0007-02	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (3 เพื่อ 9 ไร่รักษ์น้ำ)	โครงการย่อยที่ 1: การเสริมพลังอำนาจครูเพื่อขับเคลื่อนรูปแบบการบูรณาการจิตสำนึกรักษ์น้ำสู่สถานศึกษาลุ่มน้ำคลองท่าแนะ	ผศ.ดร.กฤตยาภาณุจน์ โตพิทักษ์ โทรศัพท์ : 081-9141994 E-mail : krittayakan@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์	1 พฤษภาคม 2559 – 30 เมษายน 2560	3	6	800,000	- ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว - อยู่ในขณะปรับแก้ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
		โครงการย่อยที่ 2: การพัฒนากระบวนการสืบค้นภูมิปัญญาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.วรินทร์ เบญจศรี โทรศัพท์ : 086-3032848 E-mail : warin_cmu@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์					

รหัสโครงการ	แผนงานวิจัย	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง...)	นักวิจัยพี่ เลี้ยง	นักวิจัย รุ่นใหม่	งบประมาณ (บาท)	สถานะการดำเนินงาน
		โครงการย่อยที่ 3: การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำอย่างยั่งยืนโดยใช้กระบวนการ สร้างนิสัยเป็นฐานของเยาวชนคนกลางน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.วินัส ศรีศักดิ์ โทรศัพท์ : 089-9099792 E-mail : srivenus@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์					
		โครงการย่อยที่ 4: สื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาจิตสำนึกรักษ์น้ำเยาวชนคนปลายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.จินตนา กลิ่นนันท โทรศัพท์ : 081-5417889 E-mail : haamam@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์					
		โครงการย่อยที่ 5: การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน"คน น้ำ ป่า เขาปู่" เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ	ผศ.ดร.คุณอนันท์ นิรมล โทรศัพท์ : 064-0354994 E-mail : khunarnan@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์					
		โครงการย่อยที่ 6: การประเมินจิตสำนึกรักษ์น้ำตามแนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา	อ.ดร.เสาวรส ยิ่งวรรณะ โทรศัพท์ : 089-1313458 E-mail.com : y_sros@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์					
RDG59A0007-03	การพัฒนาศักยภาพพิชภูมิปัญญาริมน้ำเพื่อสุขภาพและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง : กรณีศึกษาด้านน้ำและกลางน้ำ	โครงการย่อย1: ศึกษาศักยภาพสารประกอบทางเคมีของพิชภูมิปัญญา ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (กรณีศึกษาด้านน้ำ กลางน้ำ) โครงการย่อย2: การเพาะขยายพันธุ์และการอนุรักษ์พิชภูมิปัญญาลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (กรณีศึกษาด้านน้ำ กลางน้ำ)	อ.ว่าที่ ร.ต. เกียรติไกรบรรจงเมือง โทรศัพท์ : 095-4308391 E-mail : kriangkrai.tmc@gmail.com อ.ดร.ปริศนา วงศ์ล้อม โทรศัพท์ : 062-0500702 E-mail : pri035@yohoo.com	คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	1 พฤษภาคม 2559 – 30 เมษายน 2560	3	4	700,000	- ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว - อยู่ในขณะปรับแก้ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

รหัสโครงการ	แผนงานวิจัย	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง...)	นักวิจัยที่ เลี้ยง	นักวิจัย รุ่นใหม่	งบประมาณ (บาท)	สถานะการดำเนินงาน
RDG59A0007-04	-	โครงการวิจัย การทดสอบพรรณไม้ท้องถิ่นที่มีศักยภาพเพื่อการทอวนเกษตรในสวนยางพาราเชิงเดี่ยว	อ.ดร.เชตศักดิ์ เกียรติภักษ์ โทรศัพท์ : 093-7799797 E-mail : che.kuaraksa@gmail.com	คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	1 พฤษภาคม 2559 – 30 เมษายน 2560	2	4	400,000	- ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว - อยู่ในขณะปรับแก้ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
RDG59A0007-05	การจัดการความมั่นคงทางอาหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม – คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	โครงการย่อยที่ 1: การจัดการน้ำแล้ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นน้ำท่าแนะ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง โดยมีหัวหน้าโครงการ	อ.วิลาลินี ธนพิทักษ์ โทรศัพท์ : 081-9680160 E-mail : joy_boy2523@hotmail.com	วิทยาลัยการ จัดการเพื่อ การพัฒนา	1 พฤษภาคม 2559 – 30 เมษายน 2560	5	8	850,000	- ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว - อยู่ในขณะปรับแก้ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
		โครงการย่อยที่ 2: โครงการศึกษาจัดการความมั่นคงทางอาหาร : โดยการจัดเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลาท้องถิ่นในพื้นที่ปลายน้ำคลองท่าแนะ	น.ส.วิจิตรา อมรวิริยะชัย โทรศัพท์ : 084-8552362 E-mail : wijitttra28@hotmail.com	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน					
		โครงการย่อยที่ 3: การอนุรักษ์และฟื้นฟูพันธุ์ปลาพื้นถิ่นในคลองป่าพะยอมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	น.ส.จารุวรรณ ชูสงค์ โทรศัพท์ : 089-7386662 E-mail : vespa4843@hotmail.com	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน					
		โครงการย่อยที่ 4: โครงการฟื้นฟูพืชผักพื้นบ้านริมคลองบนฐานความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจฐานราก	น.ส.จรรยาพร นุ่มน้อย โทรศัพท์ : 095-6819660 E-mail : numnoi26@gmail.com	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน					
RDG59A0007-06	-	การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนโครงการบริหารจัดการน้ำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน	อ.ดร.อนิสรา เพ็ญสุข ติบแก้ว โทรศัพท์ : 084-1232268 E-mail : anisara.pensuk@gmail.com	คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน	1 พฤษภาคม 2559 – 30 เมษายน 2560	1	-	200,000	- ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

รหัสโครงการ	แผนงานวิจัย	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง...)	นักวิจัยที่ เลี้ยง	นักวิจัย รุ่นใหม่	งบประมาณ (บาท)	สถานะการดำเนินงาน
RDG59A0007-07	-	การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.พินิจ ดวงจินดา โทรศัพท์ : 087-3913781 E-mail : dpinit@gmail.com	คณะ เศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ	1 พฤษภาคม 2559 – 30 เมษายน 2560	1	1	200,000	- อยู่ระหว่างสรุปผลการ ดำเนินการวิจัยและจัดทำ เล่มรายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์
รวม	5	18	-	-	-			3,800,000	

ตารางที่ 8 โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุน ในระยะที่ 1 (ประจำปี 2558)

รหัสโครงการ	ชุดโครงการ/แผนงานวิจัย	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง...)	นักวิจัยที่ เลี้ยง	นักวิจัย รุ่นใหม่	งบประมาณ (บาท)	สถานะการดำเนินงาน
RDG58A000 1-001	การจัดการทรัพยากรเพื่อ เกษตรกรรมยั่งยืน	โครงการย่อยที่ 1 : การผลิตกล้า ไม้ท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ริมน้ำ	อ.ดร.เชดศักดิ์ เกียรติรักษ์ โทรศัพท์ : 093-7799797 E-mail : che.kuaraksa@gmail.com	คณะเทคโนโลยีและ การพัฒนารัฐวิสาหกิจ	1 มีนาคม 2558– 29 กุมภาพันธ์ 2559	2	5	800,000	ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
		โครงการย่อยที่ 2 : การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-ท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.อนิสรา เพ็ญสุข ตีบแก้ว โทรศัพท์ : 084-1232268 E-mail : anisara.pensuk@gmail.com	คณะเทคโนโลยีและ การพัฒนารัฐวิสาหกิจ					
RDG58A000 1-002	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกภักดีของเยาวชนคนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (3 เพื่อ 9 เยาวชน)	โครงการย่อยที่ 1: การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกภักดีของเยาวชนคนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.วรินทร์ เบญจศิริ โทรศัพท์ : 086-3032848 E-mail : warin_cmu@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์	1 มีนาคม 2558– 29 กุมภาพันธ์ 2559	3	4	836,889	ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
		โครงการย่อยที่ 2: การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกภักดีของเยาวชนคนกลางน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.วินัส ศรีศักดิ์ โทรศัพท์ : 089-9099792 E-mail : srivenus@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์					
		โครงการย่อยที่ 3: การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกภักดีของเยาวชนคนปลายน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.จินตนา กสินันท์ โทรศัพท์ : 081-5417889 E-mail : haamam@hotmail.com	คณะศึกษาศาสตร์					

รหัสโครงการ	ชุดโครงการ/แผนงานวิจัย	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง...)	นักวิจัยที่ เลี้ยง	นักวิจัย รุ่นใหม่	งบประมาณ (บาท)	สถานะการดำเนินงาน
RDG58A000 1-003	พืชมุมปีญญาริมน้ำเพื่อ สุขภาพของคนในชุมชนลุ่ม น้ำคลองท่าแนะ จังหวัด พัทลุง	โครงการย่อยที่ 1: พืชมุมปีญญาริมน้ำเพื่อสุขภาพของคนชุมชนน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ว่าที่ ร.ต. เกียงไกร บรรจงเมือง โทรศัพท์ : 095-4308391 E-mail : kriangkrai.tmc@gmail.com	คณะวิทยาการ สุขภาพและการกีฬา	1 มีนาคม 2558– 29 กุมภาพันธ์ 2559	3	4	515,000	ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
		โครงการย่อยที่ 2: พืชมุมปีญญาริมน้ำเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนต้นน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	นางสาวมานี แก้วชนิด โทรศัพท์ : 081-9699458 E-mail : manee3088.mk@gmail.com	คณะวิทยาศาสตร์					
RDG58A000 1-004	การจัดความมั่นคงทาง อาหารเพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตของชุมชนเพื่อ การพึ่งพาตนเอง : กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม- คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	โครงการย่อยที่ 1: รูปแบบที่เหมาะสมเพื่อป้องกันน้ำแล้งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีต้นน้ำคลองท่าแนะ ตำบลเขาปู่ อำเภอบรรพต จังหวัดพัทลุง	อ.วิลาสินี ธนพิทักษ์ โทรศัพท์ : 081-9680160 E-mail : joy_boy2523@hotmail.com	วิทยาลัยการจัดการ เพื่อการพัฒนา	1 มีนาคม 2558– 29 กุมภาพันธ์ 2559	5	8	850,000	ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
		โครงการย่อยที่ 2: ศึกษาารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาท้องถิ่นที่ปลายน้ำคลองท่าแนะ	น.ส.วิจิตรา อมรวิริยะชัย โทรศัพท์ : 084-8552362 E-mail : wijitra28@hotmail.com	วิทยาลัยภูมิปัญญา ชุมชน					
		โครงการย่อยที่ 3: การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการปลูกผักพื้นบ้าน : กรณีต้นน้ำคลองป่าพะยอม	น.ส.จารุวรรณ ชูสงค์ โทรศัพท์ : 089-7386662 E-mail : vespa4843@hotmail.com	วิทยาลัยภูมิปัญญา ชุมชน					
		โครงการย่อยที่ 4: การฟื้นฟูพันธุ์ปลาน้ำจืดในคลองป่าพะยอม	ผศ.ดร.แจ่มจันทร์ เพชรศิริ E-mail : jamjun2508@yahoo.com	วิทยาลัยภูมิปัญญา ชุมชน					

รหัสโครงการ	ชุดโครงการ/แผนงานวิจัย	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมล	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง...)	นักวิจัยที่ เลี้ยง	นักวิจัย รุ่นใหม่	งบประมาณ (บาท)	สถานะการดำเนินงาน
RDG58A000 1-005	คุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะเพื่อการบริหารจัดการน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน	โครงการย่อยที่ 1: การประเมินคุณภาพน้ำและดัชนีทางชีวภาพในคลองท่าแนะและป่าพะยอมโดยชุมชนและเพื่อชุมชนอย่างยั่งยืน	ผศ.ดร.วิชุดา กล้าเวช โทรศัพท์ : 089-1065206 E-mail : wichudaklawech@gmail.com	คณะวิทยาศาสตร์	1 มีนาคม 2558– 29 กุมภาพันธ์ 2559	1	6	714,045	ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
		โครงการย่อยที่ 2: แพลงก์ตอนสัตว์: ดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำคลองป่าพะยอมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน	อ.ดร.เตือนตา ร่าหมาน โทรศัพท์ : 095-0911010 E-mail : tuantar@yahoo.com	คณะวิทยาศาสตร์					
RDG58A000 1-006	-	โครงการวิจัย การประเมินการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	อ.ดร.พินิจ ดวงจินดา โทรศัพท์ : 087-3913781 E-mail : dpinit@gmail.com	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	1 มีนาคม 2558– 29 กุมภาพันธ์ 2559	4	3	319,066	ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
รวม	5	14	-	-	-	18	30	4,000,000	

3.2 ผลการดำเนินงานเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่

เป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงานวิจัยเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ คือ “การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-ท่าแนะ อย่างยั่งยืน” โดยจำแนกโจทย์ หรือความต้องการที่สำคัญของคนในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นและการพัฒนา (ปีที่ 1-2) นักวิจัยในมหาวิทยาลัยเริ่มรวมกลุ่มกันเพื่อทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ เริ่มต้นพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย ABC โดยมีโจทย์ที่สำคัญของพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะในระยะนี้ คือ ‘การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-ท่าแนะอย่างยั่งยืน’ จากการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ในปีที่ 1 มีแผนงานวิจัย จำนวน 5 แผนงาน (ตามกลุ่มวิชาการ) และโครงการวิจัยรวม 18 โครงการ และในปีที่ 2 มีแผนงานวิจัยรวม 5 แผนงาน โดยมีโครงการวิจัยทั้งสิ้น 14 โครงการ ตามลำดับ

ระยะสร้างการเปลี่ยนแปลง (ปีที่ 3) มีการปรับระบบและกลไกการบริหารจัดการโดย สกว. ซึ่งเป็นร่วมทุน โดยมีการทบทวนโจทย์ของพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะใหม่และปรับโจทย์ให้มีความชัดเจน และจำเพาะมากขึ้น คือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และปัญหาของเกษตรฐานราก จากการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่มีแผนงานวิจัย 2 แผนงาน และโครงการวิจัยรวม 21 โครงการ โดยแบ่งเป็นโครงการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 7 โครงการ (RDG60A0001-001, 003, 004, 005, 006, 011, 013) และโครงการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ด้านการเกษตร 3 โครงการ (RDG60A0001-010(2 โครงการย่อย), 014) ส่วนโครงการที่เหลือเป็นโครงการต่อเนื่องจากกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) ในปีที่ 1-2 (จำนวน 8 โครงการ คือ RDG60A0001-007, 008, 009, 015, 016, 017(3 โครงการย่อย) และโครงการอื่นๆ ที่ส่งเสริมด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (จำนวน 3 โครงการ คือ RDG60A0001-002, 012, 018)

จากการดำเนินงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยการร่วมมือกันระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนา ผู้ให้ทุนวิจัย นักวิจัย (ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย) ผู้มีส่วนได้-เสียทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลา 3 ปี พบว่า มีแผนงานวิจัยรวมทั้งสิ้น 12 แผนงาน (5, 5, 2) และมีโครงการวิจัยที่ได้รับจัดสรรทุนวิจัยรวมทั้งหมด 54 โครงการ (14, 18, 21) โดยให้ทุนวิจัยรวมประมาณ 12 ล้านบาท เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (ปีที่ 3) มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ส่วน คือ 1) การบูรณาการงานวิจัย ABC กับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) การตอบโจทย์ หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่อันส่งผลต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ดังนี้

3.2.1 การบูรณาการกับพันธกิจมหาวิทยาลัยอย่างไร (ด้านการวิจัย การเรียนการสอน การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม)

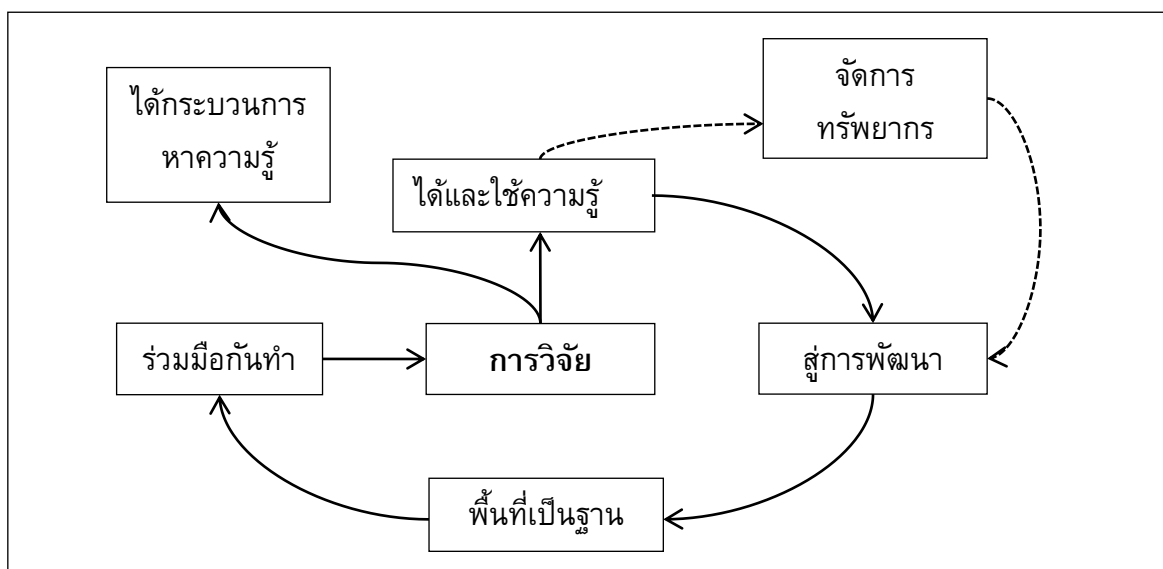
มหาวิทยาลัยทักษิณได้เริ่มสร้างและพัฒนา (อย่างไม่เป็นทางการ) ระบบพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยทักษิณกับสังคม (TSU Engagement) เพื่อเป็นกลไกสำหรับสนับสนุนการบริหารจัดการ งานวิจัย บริการวิชาการ และการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพันธกิจมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน

ด้านการเรียนการสอน มีการบูรณาการกับการเรียนการสอน ดังนี้ 1) โครงการ “แนวทางการสื่อสารความรู้ในโครงการวิจัยแบบกลุ่มวิชาการ กรณีศึกษา โครงการวิจัยภายใต้โครงการการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม” บูรณาการเข้ากับรายวิชา ภาษาเพื่องานนิเทศศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ของนิสิตชั้นปีที่ 2 หลักสูตรนิเทศศาสตร์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งเนื้อหาของรายวิชานี้มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการลงพื้นที่เก็บข้อมูลของนักวิจัย ทำให้ให้นิสิตได้มีโอกาสเรียนรู้เทคนิคการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของรายวิชาดังกล่าว 2) โครงการ “การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้วิถีชุมชนต้นน้ำคลองป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง” ให้นิสิตสาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และ 3) โครงการวิจัย “คุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะเพื่อการบริหารจัดการน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน” ให้นิสิตสาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจวัดคุณภาพน้ำ

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ดูรายละเอียดเพิ่มเติม “การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินงานวิจัย”)

3.2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่

การดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ เป็นการทำงานวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนที่มีลักษณะเป็นพลวัต (รูปที่ 10) ซึ่งต้องใช้ความรู้และข้อมูลเป็นฐาน ต้องได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะความร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่ที่ทำวิจัย จากการดำเนินการในที่ผ่านมา (ปีที่ 1-3) โดยเฉพาะในปีที่ 3 ซึ่งเป็นระยะสุดท้าย พบว่า ชุมชน (ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้มีรายได้-เสีย) มีส่วนร่วมประมาณ 31 องค์กร (ภาคี) แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม (ตารางที่ 9) โดย 18 (58.06%) องค์กรเป็นหน่วยงานรัฐ ที่ทำหน้าที่เชิงโครงสร้าง (Function) เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น โดยมีลักษณะ หรือการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนระดับโครงการย่อย และการสร้างระบบ หรือกลไกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วม

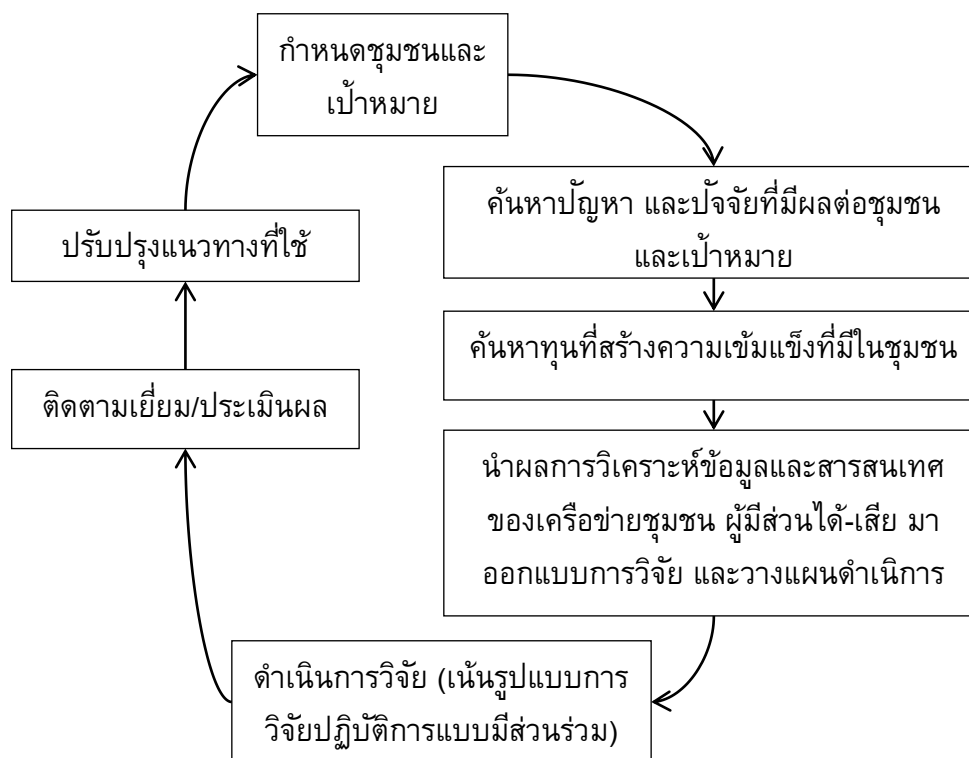
รูปที่ 10 พลวัตของงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (ประยุกต์จากสุธีระ ประเสริฐสรรพ)

1) การมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับโครงการย่อย/แผนงานโครงการ จากการทบทวนการมีส่วนร่วมของชุมชน แล้วจำแนกตามกิจกรรมและสถานะการมีส่วนร่วมตามลักษณะกิจกรรมที่แสดงการทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัยในโครงการย่อย ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในระยะที่ 3 พบว่า มีภาคีเครือข่ายใหม่เข้าร่วมในการดำเนินการวิจัย เช่น กลุ่มเลี้ยงอูฐ (ชนโรง) วิสาหกิจชุมชนป่าตอง คลองท่าแนะ เป็นต้น และการมีส่วนร่วมในระดับแผนงานโครงการ เช่น เครือข่ายคนต้นน้ำเขาปู่ เป็นต้น

2) การสร้างระบบและกลไกเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน มีสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ดำเนินการในภาพรวมของโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ เป็นการยกระดับการมีส่วนร่วม (ร่วมมือระยะยาว) มีกลไกสำหรับสนับสนุนการสร้างความร่วมมือ/หาแนวร่วมเพื่อทำงานวิจัยระหว่างเครือข่าย และผู้มีส่วนได้-เสีย หรือลูกค้า (รูปที่ 11)

ตารางที่ 9 จำนวนและประเภทของภาคี/เครือข่าย ที่คงอยู่ในโครงการ ABC ปีที่ 3

ประเภทของเครือข่าย/ภาคี	จำนวน
เครือข่ายชุมชนท้องถิ่น	3
คณะกรรมการชุมชน/เฉพาะประเด็น	3
ชมรม/NGO	6
องค์กรเอกชน (ร้านค้า)	1
หน่วยงานรัฐ (เชิง Function)	5
โรงเรียน	6
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7
รวม	31

รูปที่ 11 กลไกการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการสร้างความร่วมมือ/หาแนวร่วมเพื่อทำงานวิจัยร่วมกับเครือข่าย ผู้มีส่วนได้-เสีย

กลไกการพัฒนาเริ่มต้นด้วย 1) การกำหนดชุมชนเป้าหมาย (รูปที่ 11) แล้ว 2) ค้นหาปัญหาและทุนเดิมของชุมชน/หรือภาคีต่าง ๆ แล้ว 3) นำข้อมูลเข้าสู่การวิเคราะห์ เพื่อออกแบบการวิจัยที่ต้องการความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมตามศักยภาพและความเหมาะสม แล้วจึง 4) ดำเนินการวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องการการมีส่วนร่วมสูงมาก หลังจากนั้นสถาบันวิจัยและพัฒนาจึงกำหนดแผนเพื่อ 5) ติดตามผล หรือระดับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน และ 6) ปรับปรุงแนวทาง (6 ขั้นตอนข้างต้น) ที่ใช้ในการพัฒนา และยกระดับความสัมพันธ์ อย่างไรก็ตามยังมีปัญหา และข้อจำกัดด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ดังนี้

1) กลไกที่ออกแบบ (รูปที่ 11) ไม่สามารถดำเนินการได้ทุกขั้นตอน เช่น ขั้นตอนที่ 6 เนื่องจากการดำเนินการยังไม่ครบตามกระบวนการที่วางแผนไว้ ขั้นตอนที่ 2-5 เนื่องจากได้รับข้อมูลทุนของชุมชนไม่ครบถ้วน และการพยายามสร้างความร่วมมือ เช่น ให้ตัวแทนชุมชน หรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมทำวิจัย (เป็นนักวิจัยชุมชน) โดยไม่ได้วิเคราะห์ศักยภาพของนักวิจัย ทำให้นักวิจัยชุมชนทำงานวิจัยได้น้อย หรือมีการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือมีข้อจำกัด นักวิจัย (เครือข่ายความร่วมมือ/การมีส่วนร่วม) จึงทำงานพัฒนาชุมชนโดยยังคงใช้แนวคิดดั้งเดิม

2) ภาคประชาสังคม รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในปีที่ 2-3 พบว่า จำนวนองค์กรที่เข้าร่วมโครงการเริ่มลดลง หรือความถี่ในการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับเครือข่าย/ปilotลง และระดับของการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ยังเป็นการมีส่วนร่วมระดับเริ่มต้น (Pseudo participation) กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เช่น การวิเคราะห์โจทย์ปัญหาความต้องการของพื้นที่

ซึ่งถือเป็นระดับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Genuine participation) มีในบาง Academic cluster จากการทบทวนสถานะ และระดับการมีส่วนร่วมของภาคี หรือหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการเบื้องต้น พบว่าอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

3.2.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง

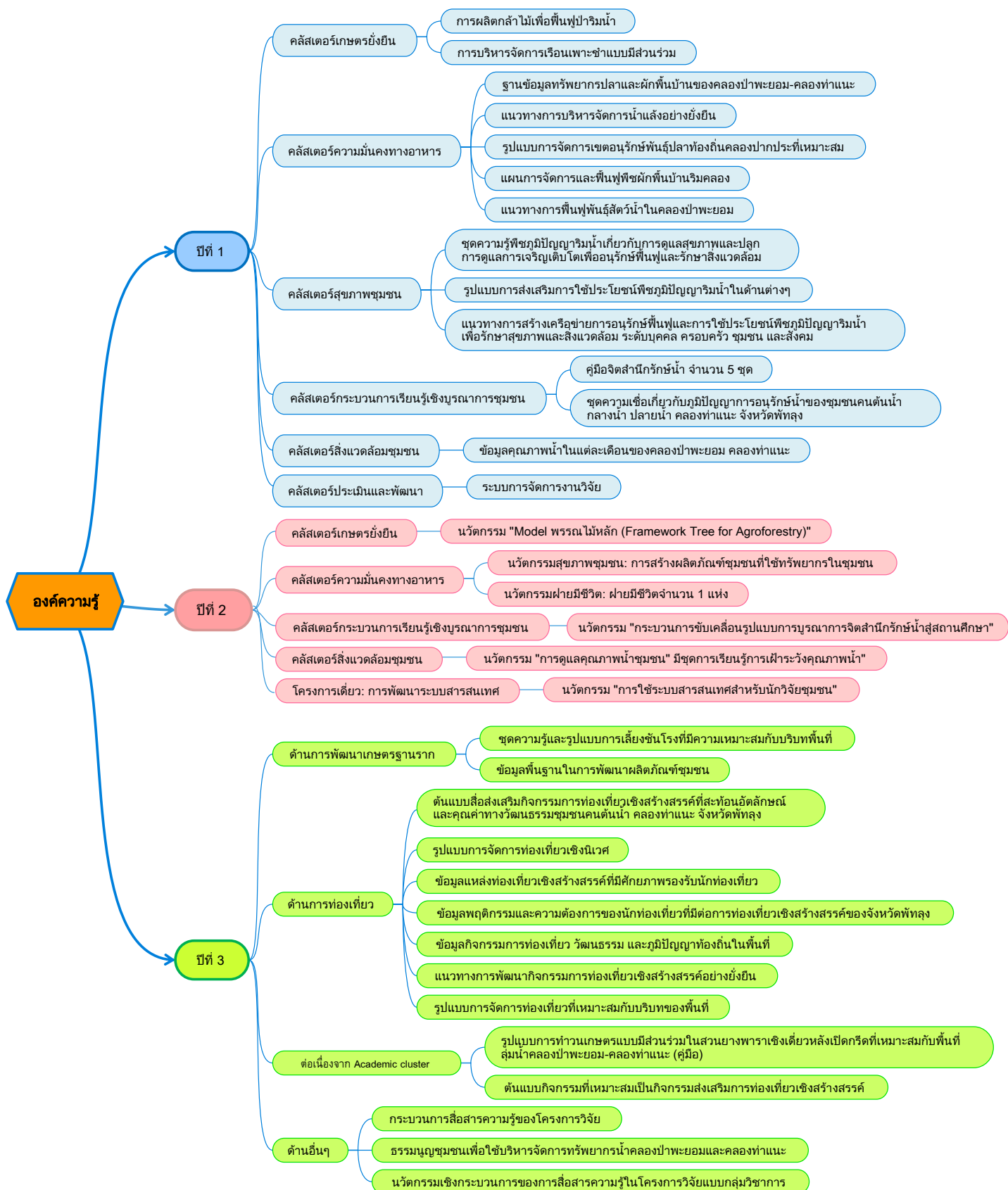
จากการดำเนินงานโครงการวิจัยภายใต้การบริหารจัดการน้ำฯ ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยกลุ่มนักวิจัยศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ ร่วมกับชุมชนจนได้ข้อมูล (TSU-Co-Creation of Knowledge) และองค์ความรู้ร่วมระหว่างความรู้ทางวิชาการกับความรู้ภูมิปัญญาชุมชน เพื่อพัฒนาระบบกลไกการขับเคลื่อนองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ และยกระดับความรู้สู่การจัดการเรียนรู้เพื่อชุมชนผ่านการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณ ส่วนราชการ และชุมชน (คุณภาพน้ำเริ่มดีขึ้น เพิ่มพื้นที่ป่าในพื้นที่เกษตร) และมีเครือข่ายการวิจัยที่น่าจะมีศักยภาพในการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งอาจจะเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำแบบมีส่วนร่วมฯ ของจังหวัดพัทลุง ใน 7 ลุ่มน้ำย่อย คือ 1) ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าพะยอม 2) ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแนะ 3) ลุ่มน้ำย่อยคลองนาท่อม 4) ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าเขียว-บางแก้ว 5) ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าบอน 6) ลุ่มน้ำย่อยคลองพรุพ้อ และ 7) ลุ่มน้ำย่อยสะพานหยี

จากการทบทวนโจทย์และปัญหาของพื้นที่ของโครงการ “การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง” ในปีที่ 3 พบว่า ที่ประชุม (รอบสุดท้าย ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ) ผู้มีส่วนได้-เสียต้องการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง และได้รับเสียงสนับสนุน (1 เสียง) เมื่อนักวิจัยส่งร่างโครงการฯ มาขอรับทุน ที่ประชุมพิจารณาและมีมติไม่สนับสนุน เนื่องจากใช้งบประมาณสูง (ระบุวงเงิน 1 ล้านบาท) และขอบเขตการวิจัยกว้าง (ครอบคลุมทุกพื้นที่ลุ่มน้ำในจังหวัดพัทลุง) อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมได้สนับสนุนให้ศึกษาและจัดทำต้นแบบ/แนวทาง (ธรรมนูญการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน) การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำขนาดเล็กในพื้นที่จังหวัดพัทลุง (ครอบคลุม 2 ตำบล) จากการทำงานวิจัยตั้งแต่ปีที่ 1-3 ได้ผลด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผน (ยุทธศาสตร์) การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง

3.2.4 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดหลังจากดำเนินงานวิจัย

1) องค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยในแต่ละคลัสเตอร์ของปีที่ 1-2 และจากโครงการวิจัยปีที่ 3 ทำให้เกิดองค์ความรู้จากการดำเนินงานวิจัย (ดังรูปที่ 12)

รูปที่ 12 องค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปีที่ 1-3

2) ผลิภัณฑ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยปีที่ 1-3 มีผลิตภัณฑ์ชุมชนเกิดขึ้น จำนวน 9 ผลิตภัณฑ์ (ดังรูปที่ 13) ซึ่งเป็นการพัฒนาและยกระดับโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

รูปที่ 13 ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย

2.1) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรน้ำลูกหยี ในพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปี 2558 โดย นางสาวจรรยาพร นุ่มน้อย และคณะ ได้ให้ความรู้และฝึกอบรมการแปรรูปลูกหยีให้กับกลุ่มสตรีพัฒนาบ้านบางหล่อ หมู่ที่ 3 ตำบลบางหล่อ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

2.2) ผลิตภัณฑ์หมักรอบจากซอสลูกหยี เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปี 2559 โดยนางสาวจรรยาพร นุ่มน้อย และคณะ ได้ให้ความรู้และฝึกอบรมการแปรรูปลูกหยีให้กับกลุ่มสตรีพัฒนาบ้านบางหล่อ หมู่ที่ 3 ตำบลบางหล่อ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

2.3) ผลิตภัณฑ์ชาชงจากสมุนไพรท้องถิ่น ตำบลเขาปู่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปี 2559 โดยนางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ และคณะ

2.4) ผลิตภัณฑ์ลูกประคบจากสมุนไพร เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปี 2559 โดยนางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ และคณะ

2.5) ผลิตภัณฑ์น้ำมันหม่องไทย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปี 2559 โดยนางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ และคณะ

2.6) ผลิตภัณฑ์ยาผสมสมุนไพรใบข้าว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ปี 2559 โดยนางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ และคณะ ร่วมกับ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาปู่

2.7) ผลิตภัณฑ์สบู่ล้างชั้นโรแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ในปี 2560 ที่มีการพัฒนาต่อมาจากปี 2559 โดย นางสาวจรรุวรรณ ชูสงค์ และคณะ

2.8) ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งชั้นโรแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ในปี 2560 ที่มีการยกระดับ โดย นางสาวจรรุวรรณ ชูสงค์ และคณะ

2.9) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นฝ่ายมีชีวิต ได้ดำเนินการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

3) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ

ระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2558) มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ จำนวน 9 เรื่อง (ดังตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์จากงานวิจัยในระยะที่ 1

ลำดับ	ผลงาน
1	บทความเรื่อง Ramarn, T., Choksawatdikorn, P., Klawech, W., Pradittham, J., Chaijarean, C., Thongbuakaew, T. and Klummai, T. 2016. Relationships between zooplankton community and water quality in Pha-Payom canal, Phattalung Province, Southern Thailand. Middle-East Journal of Scientific Research. 24(2): 379-385.
2.	บทความเรื่อง พืชภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง นำโดย นางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ และคณะ ได้นำเสนอผลงานในงานประชุมวิชาการการจัดการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 15-17 มิถุนายน 2559 โรงแรม ดิอิมเพรส น่าน จังหวัด น่าน
3.	บทความเรื่อง การสร้างเครือข่ายพืชภูมิปัญญาเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง นำโดย นางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ และคณะ ได้นำเสนอผลงานในงานประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติฯ พุทธศาสตร์พื้นบ้าน “พุทธศาสตร์พื้นบ้านไทย มองไกลสู่นาคต” ระหว่างวันที่ 24-27 สิงหาคม 2559 ณ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
4.	บทความเรื่อง วิฤติสาเหตุน้ำแล้งคลองท่าแนะ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพตจังหวัดพัทลุง นำโดย อาจารย์วิลาสสินี ธนพิทักษ์ ได้นำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 27 ประจำปี 2560 และการประชุมวิชาการระดับชาติด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ.2560 หน้าที่ 52. ระหว่างวันที่ 3-6 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
5.	บทความเรื่อง แนวทางแก้ปัญหาหน้าแล้งคลองท่าแนะ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง นำโดย อาจารย์วิลาสสินี ธนพิทักษ์ ได้นำเสนอผลงานในงานประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
6	บทความเรื่อง การฟื้นฟูพันธุ์ปลาน้ำจืดในคลองป่าพะยอมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน นำโดย ผศ.ดร.แจ่มจันทร์ เพชรศิริ และคณะ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม-มิถุนายน 2561)
7	บทความเรื่อง การศึกษาผักพื้นบ้านที่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอม นำโดย นางสาวจรรยาพร นุ่มน้อย และคณะ ได้นำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติ IAMBEST ครั้งที่ 2 ประจำปี 2560 ในระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม – 1 มิถุนายน 2560 ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

ลำดับ	ผลงาน
8	โปสเตอร์เรื่อง RELATIONSHIP BETWEEN MACROINVERTEBRATE, BIOINDICATOR AND DISSOLVED OXYGEN OF TA-NAE CANAL, PHATTHALUNG PROVINCE ในการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 41 (วทท 41) ระหว่างวันที่ 6-8 พฤศจิกายน 2558 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จ. นครราชสีมา
9	โปสเตอร์เรื่อง ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ปลาในคลองปากประ จังหวัดพัทลุง นำโดย นางสาววิจิตรา อมรรวิริยะชัย และคณะ ได้นำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 27 ประจำปี 2560 และการประชุมวิชาการระดับชาติด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ.2560 หน้าที่ 187 . ระหว่างวันที่ 3-6 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ระยะที่ 2 (ปี พ.ศ. 2559) มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง (ดังตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์จากงานวิจัยในระยะที่ 2

ลำดับ	ผลงาน
1.	บทความเรื่อง การใช้สัตว์เลื้องน้ำจืดเป็นดัชนีชีวภาพเพื่อการประเมินคุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดย นางสาวเดือนตา ร่าหมาน และคณะ ได้นำเสนอผลงานในงานประชุมวิชาการระดับชาติน้ำทะเลสาบสงขลา ครั้งที่ 4 และพัทลุงศึกษา-ภูมิปัญญาชุมชน-ลุ่มน้ำทะเลสาบ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 30-31 สิงหาคม 2559 ณ อาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
2.	บทความทางวิชาการ เรื่อง “การศึกษาผักกูดที่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ต้นน้ำคลองป่าพะยอม” โดยนางสาวจรรยาพร นุ่มน้อยและคณะ ได้นำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 27 ประจำปี 2560 และงานประชุมวิชาการระดับชาติด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ.2560 ระหว่างวันที่ 3-6 พฤษภาคม 2560 ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (รูปแบบบูรณาการและการสาธิตการประกอบอาหารพื้นบ้าน)
3	บทความทางวิชาการ เรื่อง นวัตกรรม “การดูแลสุขภาพน้ำชุมชน” โดย นางสาวเดือนตา ร่าหมาน และคณะ ได้นำเสนอผลงานภาคบรรยายในงานประชุมสัมมนาวิชาการรูปแบบพลังงานทดแทนสู่ชุมชนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 10 ระหว่างวันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2560 และวันที่ 1 ธันวาคม 2560 ณ หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

4) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชน

ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2558) มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชน จำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

4.1) โครงการพืชมิปัญญาภิรมน้ำเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะจังหวัดพัทลุง : กรณีศึกษาต้นน้ำและกลางน้ำ โดยนางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ และคณะ ได้นำข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับพืชมิปัญญามอบให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

4.2) โครงการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จ.พัทลุง โดย ผศ.ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์ และคณะ ได้สร้างคู่มือจิตสำนึกรักษ์น้ำจำนวน 5 ชุด เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ให้ครูและนักเรียนในโรงเรียนริมฝั่งคลองท่าแนะ 9 โรงเรียน

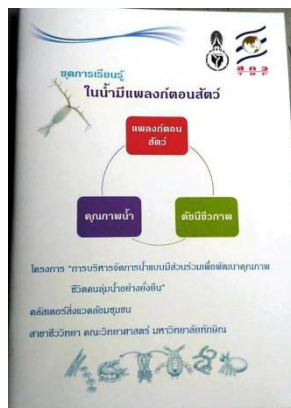

4.3) โครงการคุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะเพื่อการบริหารจัดการน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ได้มีการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลคุณภาพน้ำในแต่ละเดือนที่จะไปติดตั้งจุดเก็บตัวอย่าง มีจำนวน 11 จุด คือคลองท่าแนะ 6 จุด และคลองป่าพะยอม 5 จุด ในพื้นที่วิจัย

ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2559) มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชน จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

4.4) โครงการวิจัย คุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะเพื่อการบริหารจัดการน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน โดย อ.ดร.เตือนตา รำหามาน และคณะ ได้จัดทำชุดการเรียนรู้ “ชุดการเรียนรู้การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ” จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย 1) “ในน้ำมีอะไร???” เป็นชุดความรู้เกี่ยวกับการตรวจวัดคุณภาพน้ำทางกายภาพและเคมี 2) “ในน้ำมีแพลงก์ตอนสัตว์” เกี่ยวกับความหลากหลายของแพลงก์ตอนสัตว์ในคลองป่าพะยอม และการใช้แพลงก์ตอนสัตว์เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำ 3) “นักสืบสายน้ำคลองท่าแนะ-ป่าพะยอม” เกี่ยวกับสัตว์เลื้อยน้ำจืดในคลองท่าแนะและคลองป่าพะยอม การใช้สัตว์เลื้อยน้ำจืดที่พบในพื้นที่เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำ และ 4) “ในน้ำมีปลา” เกี่ยวกับความหลากหลายของปลาในคลองป่าพะยอม และการใช้ปลาเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำ

4.5) โครงการวิจัย กระบวนการขับเคลื่อนรูปแบบการบูรณาการจิตสำนึกรักษ์น้ำสู่สถานศึกษา โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์ และคณะ ได้พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน “คน น้ำ ป่า เขาปู่” เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ทั้งศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตและศูนย์การเรียนรู้เสมือน จำนวน 1 ศูนย์

ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560) มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชน ดังนี้

4.6) โครงการวิจัย คุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะเพื่อการบริหารจัดการน้ำชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน โดย อ.ดร.เตือนตา ร่ำมาน และคณะ ได้จัดโครงการบริการวิชาการในวันที่ 10 สิงหาคม 2560 ณ โรงเรียนวัดเขาทอง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง และวันที่ 25 กันยายน 2560 ณ โรงเรียนนาขยาดวิทยาคม อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

บทที่ 4 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

4.1 สรุปภาพผลการดำเนินงาน

จากการบริหารและดำเนินงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นระยะเวลา 3 ปี สามารถสรุปผลงาน (ที่เกิดขึ้นในปีที่ 3) ที่เป็นรูปธรรม และแผนการทำงานระยะต่อไปได้ ดังนี้

4.1.1 การบริหารจัดการการวิจัย (Research management)

การบริหารจัดการโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ในปีที่ 3 ประยุกต์แนวทางการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยรับใช้สังคม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ 2) การสร้างระบบและกลไกเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย และ 3) การพัฒนากลไกเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยราชการเชิงโครงสร้าง แนวทางการขับเคลื่อน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ แบ่งการขับเคลื่อนงานวิจัย ABC ทั้ง 3 ส่วนข้างต้นตามข้อเสนอของ สกว. และที่ปรึกษา ซึ่งได้รับการพิสูจน์มาแล้วว่าเหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการงานวิจัย ABC โดยใช้ผลจากโครงการประเมินผลในปีที่ 1-3 คือ การบริหารจัดการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ดังนี้

การบริหารจัดการต้นน้ำ ในปีที่ 3 มีการนำเครื่องมือ องค์กรประกอบ หรือกลไกใหม่มาใช้ ได้แก่ 1) การทบทวนโจทย์ใหม่ ทำให้ได้โครงการวิจัยที่ตรงกับปัญหา และความต้องการของพื้นที่ 2) การออกประกาศเพื่อรับข้อเสนอจากนักวิจัยตามโจทย์ใหม่ เป็นการเปิดโอกาสให้นักวิจัยกลุ่มใหม่ (นอกกลุ่มวิชาการเดิม) 3) การพิจารณาข้อเสนอยื่นเข้ามาในเวทีเปิด และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ทุน ผู้บริหารโครงการ นักวิจัย ชุมชน ส่วนราชการ) สร้างแข่งขันกันขอทุนเพื่อทำวิจัยอย่างโปร่งใส ให้นักวิจัยประยุกต์ความรู้ของตนเองเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน 4) การทำ Research mapping (เบื้องต้น) และการกำหนดเพดานทุนวิจัย (200,000 บาท) ทำให้เห็น ปริมาณของงานที่นักวิจัยระบุในโครงร่าง ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และทิศทางของการพัฒนาพื้นที่โดยใช้งานวิจัยเป็นฐานชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การบริหารจัดการกลางน้ำ ในปีที่ 3 มีการนำแนวคิด เครื่องมือ หรือกลไกใหม่มาใช้ ได้แก่ 1) การทบทวนผลการดำเนินงานและระบบการบริหารจัดการที่เริ่มต้นในปีที่ 1-2 เริ่มจัดเตรียมข้อมูลเพื่อจัดทำ ‘มาตรฐานการปฏิบัติ (Standard operation procedure; SOP) ด้านการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่’ ที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยทักษิณในอนาคต 2) การประยุกต์วิธีการประเมินผลเพื่อพัฒนา (DE) มาใช้สำหรับการประเมินระบบการบริหารจัดการงานวิจัย ABC ทำให้ผู้รับผิดชอบได้รับข้อมูลและนำมาปรับระบบการบริหารจัดการที่รวดเร็ว DE เปิดพื้นที่ทำงานและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนา (ผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการ) นักวิจัย และผู้ร่วมให้ทุน เช่น ข้อเสนอแนะเรื่องการปรับสัญญาารับทุนให้คล้ายคลึงกับ สกว. ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับโครงการวิจัยอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยได้ด้วย การปรับระบบการบริหารจัดการ ABC ระหว่างทำงานวิจัย (กลางน้ำ) จะส่งผลให้การพัฒนาระดับฐานราก และการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์ รวมทั้งการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัด

พัทลุง ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของโครงการตั้งแต่ปีที่ 1 นับเป็นการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ที่สัมพันธ์กับทิศทางของมหาวิทยาลัยทักษิณ คือ มหาวิทยาลัยรับใช้สังคม ส่วนบริหารจัดการกลาง นำตามโดยใช้เครื่องมือ แนวคิดเดิม เช่น 1) การพัฒนาศักยภาพของนักวิจัย มีการนำปัญหา ข้อเสนอแนะ หรือความต้องการที่ได้รับจากที่ปรึกษา นักวิจัย และทีมบริหารจัดการ มาใช้วางแผน ออกแบบ และดำเนินการพัฒนา และ 2) การหนุนเสริม เช่น การเตรียมเวทีสำหรับนำเสนอ ความก้าวหน้า การติดตามต่างๆ ก็ยังคงคงใช้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การบริหารจัดการปลายน้ำ ยังคงใช้เครื่องมือ และกลไกเดิม เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงาน การเผยแพร่ หรือการนำเสนอผลงาน เป็นต้น

โดยสรุป เป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งของโครงการ คือ การพัฒนาระบบสำหรับบริหารจัดการงานวิจัยที่เอื้อต่อการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมของมหาวิทยาลัย จากการดำเนินการ สามารถวิเคราะห์ ภาพรวมเชิงระบบที่เกิดขึ้นระยะ 3 ปี ออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป้าหมายของระบบบริหารจัดการ จากการทบทวนเอกสาร และข้อเสนอโครงการตั้งแต่ปีที่ 1-3 พบว่า เป้าหมายของการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ในเชิงระบบ คือ การสร้าง และพัฒนาระบบ และกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย (รับใช้สังคม) และนำระบบและกลไกดังกล่าวมาใช้ ในทำงานวิจัย คือ การพัฒนาพื้นที่โดยใช้องค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ นักวิจัย และผู้มีส่วนได้-เสีย เป้าหมายสูงสุด คือ มีระบบและกลไกที่พร้อมนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ สอดรับ กับความต้องการของชุมชน สร้างการเรียนรู้ควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืนตามบริบทรวมทั้งทรัพยากรของ ชุมชน สอดรับบริบท และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ คือ มหาวิทยาลัยรับใช้สังคม อย่างไรก็ตาม ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นเพียงส่วนหนึ่ง หรือเป็นเพียงกลไกย่อยของงาน วิชาการรับใช้สังคม (University engagement) ของมหาวิทยาลัยที่ควรจะเป็นตามนิยามและเกณฑ์การ ประเมินระดับของงานวิชาการรับใช้สังคม

ส่วนที่ 2 ผลการทำงานในปีที่ 1, 2 และ 3 เนื่องจากระบบการบริหารจัดการไม่ได้ออกแบบใน ลักษณะ Logical framework และการสรุปผลเป็น Output เป็นผลส่วนหนึ่งของโครงการ (ย่อย) เพื่อ ประเมินระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ในปีที่ 3 ดังนั้นการสรุปผลจากการดำเนินงาน ตั้งแต่ระยะที่ 1-3 ยังไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตามจะมีผลในรายงานฉบับย่อยเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ส่วนที่ 3 สิ่งที่เกิดขึ้นในเชิงระบบบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยทักษิณ จากการวิเคราะห์พบ หลักฐานเชิงประจักษ์เบื้องต้น ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบอันเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อ พัฒนาเชิงพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ดังนี้

- ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีนักวิจัย (รุ่นกลางและรุ่นใหม่) เข้าร่วมและทำงานวิจัย ประมาณ 70 คน โดยนักวิจัยมีความเข้าใจลักษณะจำเพาะของงานวิจัย ABC ที่แตกต่างจากงานวิจัยทั่วไป เช่น การเลือกโจทย์ปัญหาวิจัย เป็นต้น

- ด้านกระบวนการ (Process, Output) การบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่สร้าง วัฒนธรรมใหม่ในการดำเนินการวิจัย และติดตามผลการวิจัย เช่น การพัฒนาศักยภาพนักวิจัยใน ระยะแรกตามความจำเป็น (เช่น การเขียนรายงาน) ต่อมาเริ่มพัฒนาตามความต้องการ (เช่น การเขียน เพื่อการตีพิมพ์) เป็นต้น นอกจากนี้กระบวนการติดตามความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบเป็นวัฒนธรรมที่ นักวิจัย ABC ทุกคนยอมรับ และมีส่วนช่วยให้งานวิจัยมีความก้าวหน้าดี นักวิจัยค้างส่งงานวิจัยน้อยเมื่อ

เทียบกับการวิจัยประเภทอื่น อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถพัฒนาระบบการบริหารจัดการจนเกิดเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สมบูรณ์และยั่งยืน

- ด้านผลผลิต (Output) นักวิจัยต้องส่งมอบผลผลิต อย่างน้อย 2 ส่วน คือ การเผยแพร่ผลงานวิจัย เช่น การตีพิมพ์ (มหาวิทยาลัยได้ผลงานประมาณ 15 ชิ้น) โดยมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากทุกโครงการจำเป็นต้องตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ หรือนำเสนอในที่ประชุมวิชาการระดับชาติตามสัญญาการรับทุน ส่วนการสร้างกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาร่วมกับชุมชนผ่านการทำวิจัยร่วมกันกับนักวิจัยชุมชน แม้หลายกรณีไม่ได้ผลงานวิจัยที่เป็นนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น แต่เกือบทุกโครงการสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขชุมชนโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน และในระยะแรกดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก แต่ต่อมาเริ่มมีการนำเข้า หรือได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากส่วนราชการ หรือส่วนงานอื่นนอกพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้น คือ ของการพัฒนาระบบ และดำเนินการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า ระบบและกลไกที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ในระยะแรกที่สำคัญ คือ ห้องปฏิบัติการชุมชน (Social laboratory) TSU Co-creation of knowledge และกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) มีผลการนำมาใช้โดยสรุป ดังนี้

- กลุ่มวิชาการ (Academic cluster: AC) เป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้นักวิจัยที่มีประสบการณ์ ได้ช่วยออกแบบการทำงานวิจัย และมอบหมายให้นักวิจัยรุ่นใหม่เข้ามาเป็นผู้ร่วมโครงการวิจัยในปีที่ 1 ต่อมาในปีที่ 2 ได้เปิดโอกาสให้เขียนโครงการ และเป็นหัวหน้าโครงการ โดยนักวิจัยรุ่นใหม่บางส่วนสามารถพัฒนาตนเองภายใต้การดูแล และช่วยเหลือภายในกลุ่มวิชาการ สำหรับในปีที่ 3 กลุ่มวิชาการอย่างเป็นทางการถูกยกเลิก เนื่องจากการประกาศปรับโจทย์ใหม่ อย่างไรก็ตามกลุ่มวิชาการที่มีผลการดำเนินการ (การบริหารจัดการ การดำเนินการวิจัยร่วมกับชุมชน และผลงานวิจัย) โดดเด่นยังคงรักษารูปแบบการทำงานในลักษณะดังกล่าวไว้ (กลุ่มการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์) และสามารถปรับตัวรับความท้าทายใหม่ โดยได้เงินสนับสนุนสำหรับการบริหารจัดการโครงการ และการวิจัย ในปีที่ 3 ประมาณ 5 ล้านบาท (หมายเหตุ รายละเอียดและข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับกลไกของกลุ่มวิชาการ จะนำเสนอในรายงานการวิจัยของโครงการย่อย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินระบบการบริหารจัดการในปีที่ 3)

- TSU Co-creation of knowledge (TSU-CoK) เป็นแนวคิดสำคัญ และวิธีการหลักที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาพื้นที่ โดยมีเป้าหมายในการหลอมรวมความรู้จาก 2 แหล่ง คือ ความรู้ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่มีอยู่ในชุมชน หรือเกิดขึ้นจากนักวิจัยชุมชน และความรู้ทางวิชาการจากนักวิจัยมหาวิทยาลัยเมื่อสิ้นสุดโครงการ (คือ ประมาณ 3 ปี) หลอมรวมโดยการถอดบทเรียน จากโครงการย่อยที่มีผลสำเร็จในแต่ละกลุ่มวิชาการ (หมายเหตุ รายละเอียดและข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับกลไกของ TSU-CoK จะนำเสนอในรายงานการวิจัยของโครงการย่อย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินระบบการบริหารจัดการในปีที่ 3)

- ห้องปฏิบัติการชุมชน (Social laboratory; SL) จากการศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในระยะที่ 1-2 พบว่า มีรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ หรือการทำงานวิจัยในชุมชน แต่ไม่พบเอกสารที่ให้รายละเอียด หรือข้อมูลใด ๆ ที่เป็นเอกสารที่แสดงองค์ประกอบ หรือโครงสร้าง การเตรียมห้องปฏิบัติการชุมชนให้พร้อมใช้งาน ลักษณะสำคัญ ระบบและกลไก การจัดการ รวมทั้งวิธีการ หรือลักษณะการใช้ห้องปฏิบัติการชุมชน

อย่างไรก็ตามการไม่พบกลไกการทำงานอาจเกิดจากนิยาม และความเข้าใจเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการชุมชนที่แตกต่างกัน (หมายเหตุ รายละเอียดและข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับกลไกของ SL จะนำเสนอในรายงานการวิจัยของโครงการย่อย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินระบบการบริหารจัดการในปีที่ 3)

การปรับโจทย์วิจัยในปีที่ 3 เน้นการบูรณาการ และผลผลิต (Output) ที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย มีผลกระทบต่อกลไกของ Academic Cluster, TSU-Co-creation, และ Social lab ดังนี้

- การปรับโจทย์วิจัยส่งผลให้มีการทบทวนปัญหาและความต้องการของพื้นที่ โดยพบว่าโครงการวิจัยเดิม (บางโครงการ) ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ (ความต้องการของชุมชนในปีที่ 3 เปลี่ยนจากปีแรก) หรือช่วยแก้ปัญหาในชุมชนได้ ผลจากการปรับโจทย์วิจัยทำให้ตรวจสอบซ้ำได้ว่าเป้าหมายของบางกลุ่มวิชาการ หรือโครงการย่อยมีความซ้ำซ้อนกัน หรือมีสัมพันธ์กับเป้าหมายหลักของโครงการใหญ่น้อย อาจจะไม่ช่วยให้โครงการใหญ่บรรลุเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำตามทีระบุไว้ได้จริง

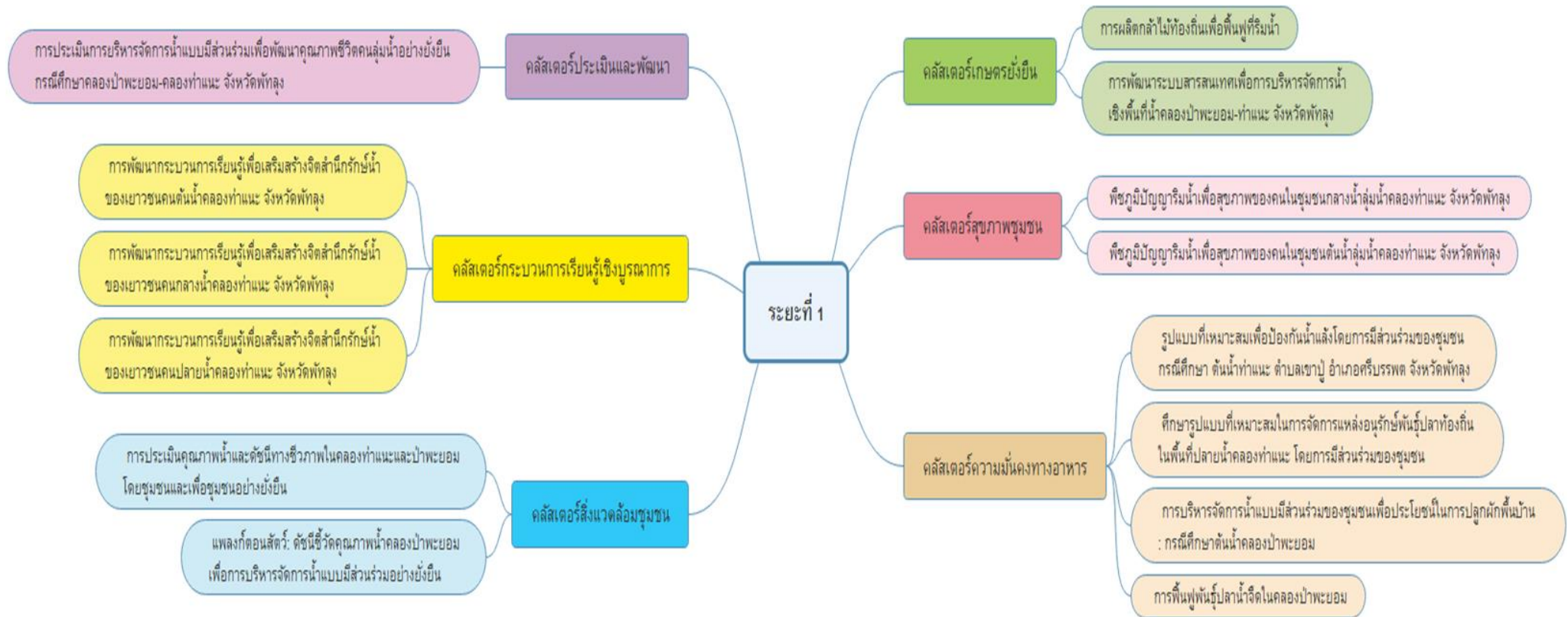
- การปรับโจทย์วิจัยส่งผลทำให้บางกลุ่มวิชาการไม่สามารถทำงานวิจัยในรูปกลุ่มวิชาการได้ เนื่องจากนักวิจัยมีโครงการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ไม่ตรงตามความต้องการของแหล่งทุนวิจัย (ในปีที่ 3) เป็นโครงการที่มุ่งสำรวจข้อมูล หรือศึกษาเพื่อตอบคำถามตามความถนัดของนักวิจัย นักวิจัยไม่มีพื้นฐานในการทำงานวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม หรือสร้างการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงในชุมชนในช่วงระยะ 1 ปี เป็นต้น

4.1.2 การวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่

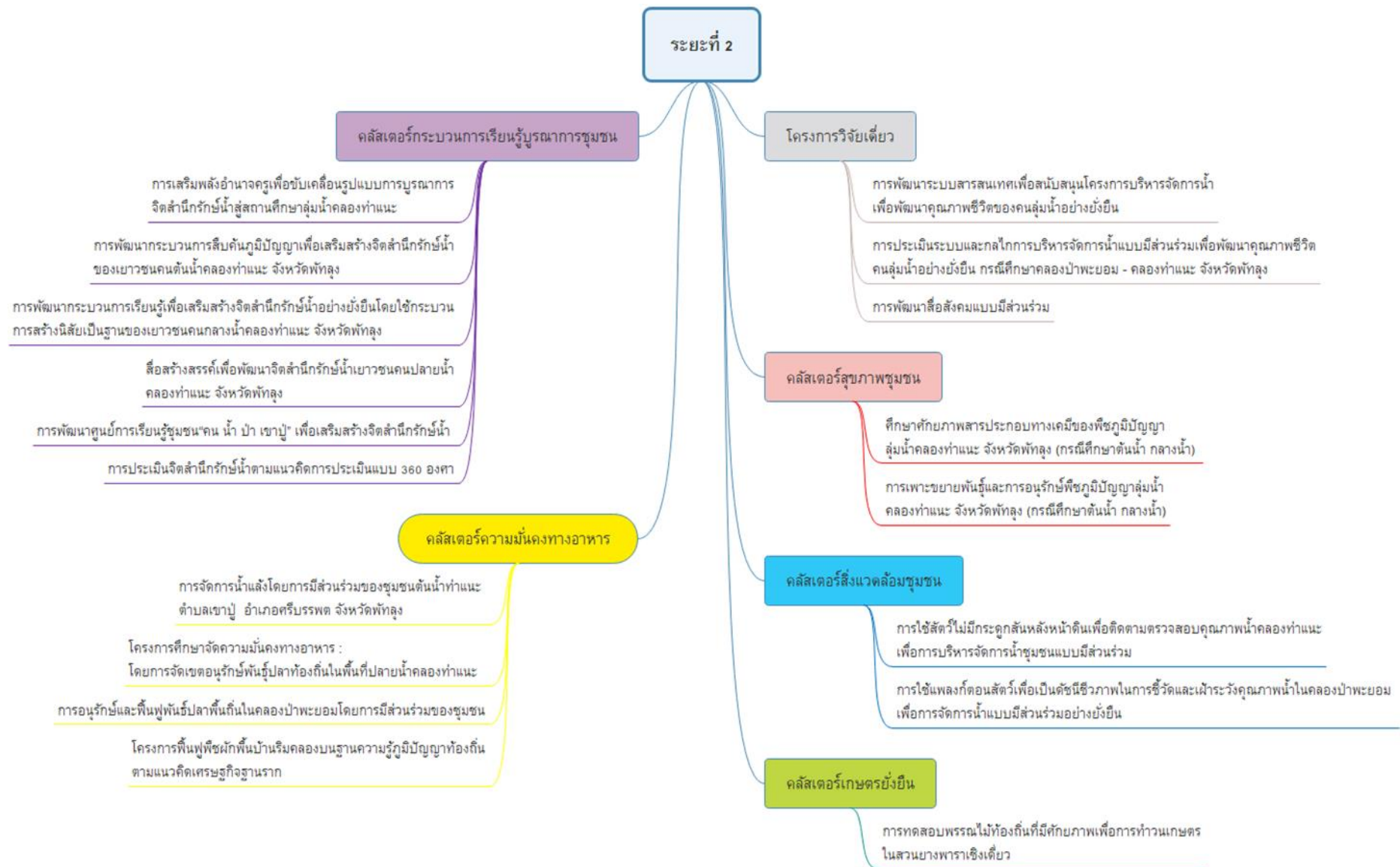
โครงการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีลักษณะเป็นโครงการต่อเนื่อง การนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการตอบโจทย์ของพื้นที่จึงแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเวลา 12 เดือน (ตุลาคม 2557-กันยายน 2558) มีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคม 3 ด้าน คือ คุณภาพน้ำดีขึ้น ป่า (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) เพิ่มขึ้น มีเครือข่ายป่า (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) จากการทบทวนรายงานฉบับสมบูรณ์ของแผนงาน (5 แผน) และ 14 โครงการย่อย พบว่า ยังไม่มีรายงานที่ยืนยันได้อย่างเป็นรูปธรรมว่าคุณภาพน้ำในคลองป่าพะยอม คลองท่าแนะดีขึ้น มีเพียงรายงานการสำรวจคุณภาพน้ำเท่านั้น สำหรับเป้าหมายเรื่องการมีป่าต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำเพิ่มขึ้น พบว่า มีเพียงรายงานการสำรวจชนิดพันธุ์ไม้ต้นน้ำกับกลางน้ำ และการเพาะพันธุ์กล้าไม้เท่านั้น ส่วนการมีเครือข่ายป่าต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ พบว่า มีการเสริมสร้างจิตสำนึกรักน้ำในเครือข่ายเยาวชนในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (รูปที่ 14)

ระยะที่ 2 ระยะเวลา 12 เดือน (พฤศจิกายน 2558-ตุลาคม 2559) มีเป้าหมายหลักเพื่อผลิตงานวิจัยที่สร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมด้านการบริหารจัดการน้ำ จากการทบทวน (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ของแผนงาน (5 แผน) และ 18 โครงการย่อย (รูปที่ 15) พบว่า เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงสังคมด้านการบริหารจัดการน้ำพื้นที่วิจัย (คลองป่าพะยอม คลองท่าแนะ) เช่น การพัฒนา/การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านการดูแลรักษาน้ำ (6 โครงการ) การผลิต/ปลูก/ทดสอบ/ทดลอง (5 โครงการ) เป็นต้น อย่างไรก็ตามบางกลุ่มวิชาการ เช่น กลุ่มสุขภาพชุมชน ทำงานในพื้นที่เดิมโดยมีประเด็นการวิจัยซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลและซ้ำซ้อนกับงานในปีที่ 1 ของกลุ่มเกษตรยั่งยืน (คือ การเพาะพันธุ์กล้าไม้) เป็นต้น

รูปที่ 14 สรุปแผนงานวิจัย และโครงการย่อยในปีที่ 1 จำแนกตามกลุ่มวิชาการ (6 Academic clusters)

รูปที่ 15 สรุปแผนงานวิจัย และโครงการย่อย/เดี่ยวในปีที่ 2 จำแนกตามกลุ่มวิชาการ (5 Academic clusters)

ระยะที่ 3 ระยะเวลา 16 เดือน (พฤศจิกายน 2559- กุมภาพันธ์ 2561) มีเป้าหมายหลัก 3 ข้อ คือ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำในจังหวัดพัทลุง 2) พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพภาคเกษตรฐานรากของชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ และ 3) พัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ เมื่อสิ้นสุดโครงการ ได้ศึกษาสัญญา แผน/โครงการวิจัย (รูปที่ 16) และรายงานความคืบหน้ารอบ 6 เดือน รายงานวิจัยสามารถตอบโจทย์ หรือความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ทิศทางการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณซึ่งความสำคัญของการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม พบว่า การทำงานวิจัยในระยะที่ 3 จะสร้างประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวต่อชุมชน รวมทั้งยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน สร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

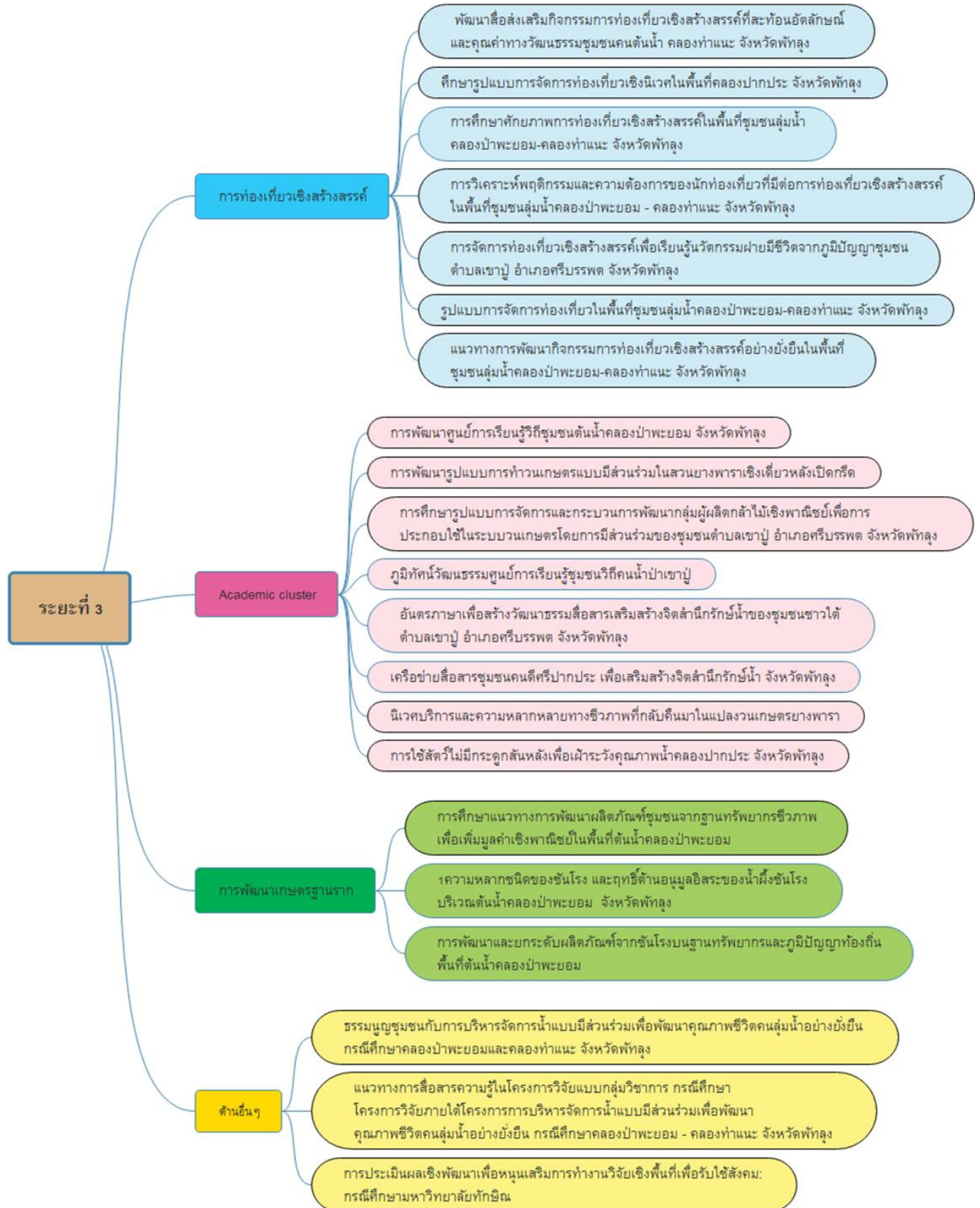
การจัดทำ Mapping ของ Output และ Outcome (หรือ Impact) ผู้บริหารจัดการงานวิจัยกำลังดำเนินการ จะแสดงผลในรายงานจากโครงการประเมินระบบการบริหารจัดการ (เมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัยย่อย) ซึ่งนักวิจัยจะทำ Outcome mapping ของแต่ละโครงการย่อย ที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรฐานรากการท่องเที่ยว และ Outcome รวมของโครงการใหญ่ ในโครงการประเมินระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีที่ 3

รายงานที่แสดงรายละเอียดและการเชื่อมโยงผลกระทบจากโครงการย่อยต่อพื้นที่อย่างไร ยังไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตามโดยสรุป ผลจากโครงการย่อยด้านที่ 1 การท่องเที่ยว ทำให้เห็นศักยภาพ ความเป็นไปได้ รูปแบบและเส้นทางท่องเที่ยวตามบริบทของชุมชน รวมทั้งผลการทดสอบเส้นทางท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว ทำให้เข้าใจความต้องการ ปัญหาของนักท่องเที่ยวจริงๆ และได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนจุดเด่น-ด้อยด้านการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีความน่าเชื่อถือมาทดแทนการลองถูก-ผิด โดยไม่มีผลจากการวิจัยรองรับ และสามารถตัดสินใจว่าจะจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนเอง หรือทำร่วมกับชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง (โดยจะนำเสนอรายละเอียดและการเชื่อมโยงผลกระทบจากโครงการย่อยในรายงานการวิจัยของโครงการย่อยเรื่องการประเมินระบบการบริหารจัดการในปีที่ 3)

การเชื่อมโยงผลกระทบจากโครงการย่อยด้านที่ 2 การพัฒนาเกษตรฐานราก พบว่า ชุมชนที่มีแหล่งทรัพยากรมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นสินค้าเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และเห็นโอกาสในการจำหน่ายสินค้า และผลผลิตทางการเกษตรผ่านการท่องเที่ยว ขณะที่งานวิจัยด้านการจัดการทรัพยากร เช่น ป่าไม้ และแหล่งน้ำ และการสร้างการเรียนรู้ เป็นส่วนหนุนเสริมและเชื่อมโยงผลจากการวิจัยเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์น้ำและป่า ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาทั้ง 2 ด้าน และเห็นศักยภาพและโอกาสของชุมชนในการพัฒนาตนเองบนฐานของข้อมูล ความรู้ ทรัพยากร และการทำงานพัฒนาร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้-เสีย ต่าง ๆ ในชุมชนตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

สาเหตุ หรือเหตุผลที่ไม่ได้ตามที่คาดไว้ จากการวิเคราะห์ พบว่า การพัฒนามีความล่าช้า และผลงานวิจัยไม่ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ได้แก่ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ การขยายการมีส่วนร่วม และยกระดับการมีส่วนร่วมได้อย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุ (บางส่วน) จากการรับรู้

เป้าหมายร่วมกันของนักวิจัยในมหาวิทยาลัยและนักวิจัยชุมชนยังน้อย เนื่องจากระบบการบริหารจัดการที่ขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งไม่มีระบบและกลไกการสื่อสารและสร้างการรับรู้เป้าหมาย ขั้นตอนและวิธีการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ และการสื่อสารผลผลิต ที่ได้จากการวิจัยยังมีน้อย ทำให้ไม่สามารถสร้างการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) ได้อย่างเหมาะสม ต่อเนื่องและมีพลัง

รูปที่ 16 สรุปแผนงานวิจัย และโครงการย่อย/เดี่ยวในปีที่ 3 จำแนกตามปัญหาของพื้นที่กลุ่มวิชาการ (เดิม) และโครงการหนุนเสริมการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม

สรุป การตอบโจทย์ของพื้นที่ พบว่า ระยะที่ 1-2 โครงการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ 21 โครงการ (65.63%) หรือ Survey เพื่อพรรณนาประเด็น หรือปัญหาที่นักวิจัยมีความสนใจ โครงการมีความเชื่อมโยง หรือส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการหลัก (ระดับมหาวิทยาลัย) น้อย โดยมีโครงการเชิงพัฒนา การทดสอบ หรือทดลองเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ 11 โครงการ (34.38%) โครงการ เท่านั้น อย่างไรก็ตามโครงการวิจัยอาจทำให้ชุมชนเกิดความรัก และหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ (น้ำและป่า) ในพื้นที่ เพราะเห็นประโยชน์จากการนำพืชสมุนไพรท้องถิ่นมาใช้ในการรักษาสุขภาพ คนในชุมชน มีความรู้ สามารถตรวจวัดคุณภาพน้ำได้ มีความตระหนักถึงการอนุรักษ์สายน้ำ อันเป็นผลงานที่นักวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าไปทำงานวิจัยและส่งมอบให้กับประชาชนในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ ของลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าส่วนโครงการในระยะที่ 3 พบว่า มากกว่าครึ่ง มีความสัมพันธ์กับปัญหา หรือความต้องการของชุมชน ซึ่งจะสร้างผลกระทบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืนให้กับคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงได้ในอนาคต

4.1.3 แผนการทำงาน (Grant chart) ในระยะต่อไป

ปฏิบัติการ/พัฒนาระบบ หรือนวัตกรรม/นำเสนอผลการศึกษา	ระยะเวลา (เดือน)															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. สร้างระบบพัฒนานักวิจัยโดยใช้ห้องปฏิบัติการชุมชน (Social lab)																
2. พัฒนาระบบกลไกการบูรณาการงานวิจัย กับการเรียนการสอน และการบริการวิชาการ (TSU Engagement)																
3. ถอดบทเรียนการทำงานและสรุปบทเรียนในภาพรวมของโครงการ																
4. การพัฒนานวัตกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วิถีชุมชนลุ่มน้ำคลอง ป่าพะยอม-คลองท่าแนะ																
5. คืบข้อมูลชุมชนร่วมกัน																
6. นำเสนอผลงานนวัตกรรมจากโครงการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม ในการประชุมวิชาการฯ ครั้งที่ 28 ของมหาวิทยาลัย																

สถาบันวิจัยและพัฒนาต้องดำเนินการตามแผนงาน/กิจกรรม (Grant chart) ที่ยังไม่แล้วเสร็จ ดังนี้ 1) จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ด้านการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยทักษิณ 2) ร่างสรุปแนวทางการสร้างและใช้งานห้องปฏิบัติการชุมชน (Social lab) 3) สรุปผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และการพัฒนาเกษตรฐานราก หรือกระทบจากงานวิจัยที่เกิดขึ้นในระดับชุมชน และ 4) นำเสนอผลการดำเนินงาน และการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ในที่ประชุม “มหกรรมงานวิจัยส่วนภูมิภาค 2561” (Regional Research Expo 2018) ระหว่างวันที่ 22-24 มีนาคม 2561 ตามลำดับ

4.2 อภิปรายผลการวิจัย

4.2.1 ปัจจัยเงื่อนไขของความก้าวหน้า หรือไม่ก้าวหน้า

จากการวิเคราะห์ปัจจัย หรือเงื่อนไขของความก้าวหน้า หรือไม่ก้าวหน้าทั้งมิติด้านการบริหารจัดการ การวิจัย และด้านการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่ว่างานวิจัยตอบโจทย์ของพื้นที่ได้หรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด โดยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

4.2.1.1 ปัจจัย หรือเงื่อนไขด้านการบริหารจัดการ การวิจัย

1) มีข้อจำกัดเรื่องเวลาการดำเนินงานและขาดความต่อเนื่องในการลงพื้นที่ นักวิจัยที่เป็นอาจารย์ และบุคลากรในมหาวิทยาลัย การเดินทางลงพื้นที่ไปทำวิจัย โดยเฉพาะนักวิจัยที่ปฏิบัติงาน ณ วิทยาเขตสงขลาแต่ละครั้งต้องใช้เวลาช้านาน (ประมาณ 2 ชั่วโมง) และต้องมีความต่อเนื่องในการลงปฏิบัติงานในพื้นที่ ขณะที่นักวิจัยมีภาระหน้าที่หลายอย่างจึงทำขาดความต่อเนื่อง และความเสี่ยงจะทำงานเสร็จล่าช้ากว่าที่กำหนด 10 เดือน ในช่วงรายงานความก้าวหน้า (12 เดือน) ของโครงการหลักทาง สกว. แนะนำให้ขยายเวลาออกไปให้ครบ 1 ปี โดยไม่ต้องปรับสัญญาใหม่

2) มีข้อดีด้านทีมวิจัย พบว่า นักวิจัยที่มาจากความแตกต่างทั้งทางด้านศาสตร์ และต่างหน่วยงาน ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวทำให้นักวิจัย ผู้บริหารโครงการต้องมีการปรับในการทำงานร่วมกัน แต่กลับเป็นผลดีเพราะทำให้เกิดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการออกแบบ/ปรับเปลี่ยนรูปแบบการประสานงานจากการสั่งการเป็นการหารือ รับฟัง และปรับตัวร่วมกันพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกันทั้งภายใน-นอกโครงการ และการทำงานในพื้นที่เดียวกัน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีการนัดแนะเพื่อลงพื้นที่พร้อมกันในการฝึกกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเดียวกัน สามารถชะลอ/ป้องกันการบอบซ้ำของชุมชนได้

3) การร่วมทุนโดยใช้ปัญหาและพื้นที่เป็นฐาน ถือเป็นการร่วมทุนวิจัยในรูปแบบใหม่ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมทุน ผู้รับทุน และการจัดการทุนทำงานร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร นอกจากนั้นการใช้โจทย์หลักที่สำคัญมาควบคุมทิศทางการวิจัยโดยต้องการคำตอบหลากหลายมิติ ทั้งมิติการทำวิจัย การเรียนการสอน การบริการวิชาการ และการรวมตัวทำงานวิจัยเพื่อสังคมจากฐานราก ถือเป็นระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่เป็นความหวังของประชาชน นอกจากนั้นยังมีการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย และเป็นโอกาสในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย

4) การลดความสำคัญของการให้ทุน และการบริหารจัดการงานวิจัยในรูปของกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) ทำให้นักวิจัยที่เข้ามารับทุนรายใหม่ (บางโครงการย่อย) ในระยะที่ 3 อาจจะได้รับข้อมูล และการสนับสนุนในการลงพื้นที่จากนักวิจัยที่ทำงานในรูปของกลุ่มวิชาการในระยะที่ 1-2 น้อย ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดในระยะแรก ๆ ของการลงพื้นที่ อย่างไรก็ตามการทำงานวิจัยในประเด็นเดียวกัน เช่น การท่องเที่ยว ทำให้มีการแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ กันมากขึ้นในระยะต่อมา โดยข้อดีของการลด หรือไม่มีรูปของกลุ่มวิชาการ คือ การเปิดโอกาสให้นักวิจัยใหม่ ๆ เข้าร่วมรับทุนวิจัยได้มากขึ้น ทั้งนี้รูปของกลุ่มวิชาการที่มีลักษณะเป็น Academic cluster จริงก็ยังคงทำงานและบริหารจัดการในรูปแบบเดิมได้โดยไม่มี หรือไม่รู้สึกรำคาญอุปสรรค

4.2.1.2 ปัจจัย หรือเงื่อนไขด้านการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่

1) การระบุโจทย์วิจัยที่จำเพาะ (ในช่วงปีที่ 3) มีข้อดีคือ ทำให้สามารถระดมทีมทำวิจัยมาทำวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของชุมชน หรือพื้นที่ได้ ในช่วงระยะเวลา 1 ปี ทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้กระบวนการวิจัย และได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากคณะนักวิจัยจนสามารถนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ และความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น รู้จักพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

2) แนวคิดลักษณะสำคัญของงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ทำให้นักวิจัยในมหาวิทยาลัยได้ทำงานร่วมกับหลายภาคส่วน ทำให้นักวิจัยในมหาวิทยาลัยทักซิณ นักวิจัยชุมชน และผู้มีส่วนได้-เสียอื่นๆ เกิดการเรียนรู้ มีการคิด และกระบวนการลงมือปฏิบัติงานจริงที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกได้จริง

3) เป้าหมายหลักของการวิจัย คือ ต้องการวัดผลกระทบในรูปของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นกระบวนการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย การให้ทุน และการติดตามความก้าวหน้างานวิจัยต้องทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะนานกว่า 1 ปี ส่งให้นักวิจัย (โดยเฉพาะรุ่นเก่าที่ทำงานตั้งแต่ระยะที่ 1-2 บางส่วน) รู้สึกว่ามีปริมาณงาน/กิจกรรม/ผลผลิตที่ต้องส่งมอบมากเกินไป (เป็นธรรมดาของนักวิจัยส่วนหนึ่งที่นิยมพัฒนาโครงการวิจัยและกำหนดเป้าหมาย/ผลผลิตจำนวนมาก) เมื่อเทียบกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับในปีที่ 3 (ประมาณ 200,000 บาท/โครงการ) ทำให้นักวิจัยได้รับทุนน้อยเกินไป

ขณะที่ผู้บริหารจัดการงานวิจัยเห็นว่าการตั้งเป้าหมายของโครงการหลักที่ต้องการวัดผลสำเร็จในรูปของผลกระทบ หรือการสร้างรูปแบบ ต้องใช้เวลานานและอาจจะไม่สำเร็จ หรือเห็นผลในช่วง 1 ปี นอกจากนั้นยังมีผลต่อการสรุปและเขียนรายงาน ทำให้ต้องเขียนรายงานผลของปีที่ 1-2 ในรายงานของปีที่ 3 เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นรายงานบางชิ้นมีความซับซ้อน เช่น TSU-co-creation of knowledge, Social lab ณ ปัจจุบันยังไม่สามารถเขียนให้แล้วเสร็จแม้ใกล้จะสิ้นสุดโครงการในช่วงที่ 3 แล้วก็ตาม

4.2.2 จุดเด่นและจุดอ่อนของสถาบัน ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของสถาบัน

จากการวิเคราะห์จุดเด่น และจุดอ่อนของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ สามารถอภิปรายผล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยได้ ดังนี้

1) ควรสร้างทีม หรือนักบริหารงานวิจัยโดยเฉพาะมาทำหน้าที่บริหารโครงการวิจัยแบบสหวิทยาการ (ABC ของมหาวิทยาลัยทักษิณ) เพราะต้องสร้างความร่วมมือกับหลายฝ่าย ซึ่งทีม หรือนักบริหารจัดการงานวิจัยจะทำให้ระบบการบริหารจัดการงานวิจัยสามารถตอบสนอง หรือแก้ปัญหาพื้นที่ และนักวิจัย จะแก้ปัญหาของพื้นที่ได้จริงภายในช่วงระยะเวลา 2-3 ปี โดยผู้ประสานงานโครงการควรมาจากสถาบันวิจัยและพัฒนา 1 คน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่วิจัย หรือคนในพื้นที่อีก 1 คน โดยทั้ง 2 ต้องทำงานร่วมกัน

2) จุดเด่นของ ABC มหาวิทยาลัยทักษิณ คือ การพัฒนาโจทย์วิจัยมาจากการจัดประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายชุมชน คือ ผู้นำชุมชน นักวิจัยชุมชน อปท. ส่วนราชการต่างๆ ฝ่ายวิชาการ คือ นักวิจัย ผู้บริหาร ที่ปรึกษาโครงการ ผู้ประสานงานโครงการ และผู้เชี่ยวชาญ จะทำให้

สามารถบูรณาการศาสตร์ที่หลากหลายในการพัฒนางานวิจัย ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น คาดหวังได้ว่างานจะมีผลกระทบต่อชุมชนสูงกว่าการกำหนดโจทย์แบบกว้าง ๆ ไม่มีความจำเพาะ นอกจากนั้นยังสามารถช่วยจัดสรรทุนวิจัยได้ด้วย คือ ให้ทุนเฉพาะโครงการที่เห็นเป้าหมายชัดเจน

3) จุดอ่อน คือ การพัฒนานักวิจัยที่ผ่านมา มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยที่จัดเป็น ครั้งๆ โดยผู้บริหาร ผู้ให้ทุนคิดว่านักวิจัยต้องได้รับ-ควรได้รับการพัฒนา แม้มีการสำรวจความต้องการ (Needs) แต่ไม่มีกระบวนการวิเคราะห์ผลว่าพัฒนาจะต่อเนื่อง หรือเชื่อมโยงความรู้มาใช้ในการ กระบวนการดำเนินงานของนักวิจัย ข้อเสนอแนะ คือ เมื่อได้โจทย์วิจัยแล้ว ทีมผู้บริหาร (สวพ.) ควรจัด ประชุมร่วมกับนักวิจัยเพื่อสำรวจความต้องการของนักวิจัยต่อโครงการพัฒนาศักยภาพที่จะจัดให้เป็น ครั้งๆ แล้วสรุปเป็นแผนผังลำดับโครงการ เวลาที่จะจัด (Timeline) และวิทยาการที่เหมาะสมตามเรื่อง นั้นๆ (นักวิจัยเสนอชื่อ) พร้อมสรุปเป็น Timeline (สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม) ให้แก่นักวิจัยทุก คน ซึ่งรูปแบบนี้จะทำให้เกิดโครงการพัฒนาศักยภาพที่เกิดประโยชน์แก่นักวิจัยโดยตรง กล่าวคือนักวิจัย สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานของตน ส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อไป ลดปัญหาการไม่เข้าร่วมอบรมของนักวิจัย เพราะทุกคนมี Timeline อยู่ในมือ และ น่าจะสามารถจัดการวันเวลาของตนเองได้ล่วงหน้า

4) นักวิจัยหน้าใหม่เกิดความกังวล และขาดความมั่นใจในการเริ่มดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิง พื้นที่ เนื่องจากไม่มีข้อมูลในพื้นที่ รวมถึงเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก จึง ทำให้ต้องใช้เวลาที่เพิ่มขึ้นในการสร้างเครือข่าย และการเข้าถึงข้อมูล ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการ จัดระบบพี่เลี้ยง (ใช้นักวิจัยในปีที่ 1 และ 2) หรือนักบริหารงานวิจัยคอยช่วยเหลือ ซึ่งนอกจากจะได้ทราบ ข้อมูลและเข้าถึงเครือข่ายในพื้นที่ หรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกันแล้ว ยังทำให้ได้ แนวคิดและวิธีการทำงานจากคนรุ่นใหม่อีกด้วย

5) จุดอ่อน คือ หน่วยประสานงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่อยู่ในวิทยาเขตพัทลุง (ไม่ใช่ Main campus) ทำให้นักวิจัยวิทยาเขตสงขลา (Main campus) ไม่สะดวกในการสื่อสาร รับ-ส่งข้อมูล และประสานงาน ข้อเสนอแนะ คือ ให้มีหน่วยประสานงานวิทยาเขตสงขลา เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ รวดเร็วยิ่งขึ้น หรือผู้ประสานงานอย่างน้อย 2 คน/โครงการขนาดใหญ่ (ทุนวิจัยมากกว่า 4 ล้านบาท) ระยะเวลาสั้น (มากกว่า 1 ปี)

6) สถาบันวิจัยและพัฒนาควรมีการประสานความร่วมมือภายในกับคณะที่นักวิจัยสังกัดอยู่ (ตั้งแต่เริ่มรับทุน) เพื่อช่วยให้เกิดการปรับระบบในการจัดสรรภาระงานสอน เพื่อนักวิจัยสามารถจัดการ กับตารางของตนและแบ่งเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งเรื่องการสอน การบริการวิชาการ และการ ดำเนินงานวิจัยควบคู่กันไปได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังเพิ่มช่องทางให้สามารถผนวกการดำเนินงานวิจัยกับ การเรียนการสอนได้ควบคู่กันไป กล่าวคือใช้พื้นที่ดำเนินการวิจัยเป็น Social Lab ซึ่งเป็นจุดเด่นของ มหาวิทยาลัยทักษิณ

7) การเบิกจ่ายงบประมาณตาม พรบ. จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารจัดการพัสดุ (ใหม่) มีความ ยุ่งยาก ส่งผลให้เกิดความล่าช้า และไม่สะดวกในการเบิก-จ่ายเงินเพื่อการทำงานวิจัย

8) ช่วงระยะที่ 3 หลังจากแยก Cluster เป็นโครงการย่อย ทำให้มีการพบปะหรือร่วมประชุม แลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัยน้อยลง ส่งผลให้ทีมผู้บริหารงานวิจัยติดตามการดำเนินงานวิจัยได้ยากขึ้น (ยัง

ไม่เห็นภาพรวม) อย่างไรก็ตาม มีการติดตามผ่านรายงานความก้าวหน้าทำให้เห็นการดำเนินงานของแต่ละโครงการ

จากการวิเคราะห์การดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา พบว่า มีข้อผิดพลาด หรือความไม่สำเร็จที่สำคัญที่ผู้บริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยทักษิณ เชื่อว่าสามารถพัฒนา หรือ ดำเนินการได้ดีกว่านี้หากบริบทต่าง ๆ ได้รับการแก้ไข หรือไม่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ คือ

- การสร้างระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่เข้มแข็ง ปัจจุบันยังไม่สามารถบริหารจัดการฯ จนเกิดวัฒนธรรมการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้ตามที่คาดหวัง ระบบและกลไกการบริหารจัดการนั้นเพิ่งได้รับการรวบรวมและเรียบเรียงเป็นเอกสาร (ร่าง) ในปีที่ 3 ซึ่งทำให้ระบบฯ ยังไม่ได้รับการทดสอบซ้ำว่าระบบและกลไกนั้นสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนวิจัยในปี 2561-62 จะเป็นบททดสอบที่สำคัญว่าระบบและกลไกการบริหารจัดการดี/ไม่ดี

- ระบบและกลไกของ AC, TSU-CoK, และ SL ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการทำงานในช่วงที่ 1-2 ไม่มีความชัดเจน การขาดความต่อเนื่องของระบบบริหารจัดการฯ ส่งผลให้มีเอกสารที่แสดงรายละเอียด เช่น นโยบาย รูปแบบและลักษณะสำคัญ ขั้นตอนการใช้งานของเครื่องมือทั้ง 3 ชั้น (AC, TSU-CoK, และ SL) น้อยมาก ทำให้ผู้บริหารงานวิจัยในช่วงต่อมา (ระยะที่ 2-3) ต้องทำความเข้าใจเครื่องมือทั้ง 3 ชั้นใหม่ ซึ่งความเข้าใจและการประยุกต์ใช้อาจจะแตกต่างจากแนวความคิดดั้งเดิมในระยะแรก

จากการวิเคราะห์ ข้อจำกัดที่สำคัญของมหาวิทยาลัยและผู้มีส่วนได้-เสีย คือ การรับรู้เป้าหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ความเข้าใจและการเลือกประเด็นปัญหาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโครงการวิจัย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ ทำให้มหาวิทยาลัยและผู้มีส่วนได้-เสีย ทำงานโดยที่ไม่เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน คือ การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผล หรือทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-ท่าแนะ

การเปลี่ยนแปลง หรือปัจจัยที่สามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้างต้นที่เป็นรูปธรรม คือ การใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการงานวิจัยตั้งแต่ระยะเริ่มต้น เช่น การจัดทำ Logical framework รวมทั้งใช้ Logical framework ในการบริหารจัดการขณะดำเนินการวิจัยและเมื่องานวิจัยแล้วเสร็จ จะทำให้มหาวิทยาลัย (นักวิจัย ผู้บริหาร) และผู้มีส่วนได้-เสีย (ผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการต่าง ๆ นักวิจัย ชุมชน ผู้นำชุมชน และประชาชน) มีเป้าหมายชัดเจน เข้าใจเป้าหมาย ใช่วิธีการ กระบวนการ และทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาที่เหมาะสม คุณภาพ สามารถสร้างการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของพื้นที่ได้

4.2.3 ผลของโครงการต่อความตื่นตัวของคณาจารย์ ผู้บริหาร ชุมชนที่ได้รับประโยชน์ การปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และคุณค่าอื่น ๆ

4.2.3.1 ผลสะท้อนของโครงการต่อความตื่นตัวของคณาจารย์ ผู้บริหาร ชุมชนที่ได้รับประโยชน์ พบว่า

- 1) ชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่การทำงานวิจัย เริ่มรับรู้ว่ามีมหาวิทยาลัยมีทำงานเพื่อพัฒนาสังคมที่ตรงตามความต้องการ หรือปัญหาของตนเองเพิ่มมากขึ้น

- 2) มีการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับองค์กรภายนอกจำนวนมาก และองค์กรเหล่านั้นมีบทบาทความร่วมมือในลักษณะของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Real participation) มากขึ้น

3) ระบบการทำงานวิจัยที่มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินผลเพื่อการพัฒนา (DE) ได้สะท้อนให้นักวิจัยใน Cluster เดิม เกิดการเรียนรู้ พัฒนาตัวเอง เพื่อนำไปสู่การปรับกระบวนการวิจัยเพื่อสังคม ตอบสนองต่อความต้องการชุมชนได้ตรงจุดมากที่สุดโดยไม่ยึดติดกับระบบเดิมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น

4) สามารถทำให้นักวิจัยที่มีการวิจัยอยู่แต่ในห้องทดลอง ออกไปทำงานวิจัยจากพื้นที่จริง ข้อมูลจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่แก่นักวิจัยในมหาวิทยาลัย

5) ระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ พิสูจน์ว่าสามารถสนับสนุนส่งเสริมให้นักวิจัยภายในมหาวิทยาลัยทักษิณ สามารถทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ได้ และนักวิจัยชุมชนให้ความร่วมมือโดยเข้ามาทำงานวิจัยกับนักวิจัยของทางมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี ป้องกัน/ลด/แก้ไขความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการทำงานวิจัยได้

4.2.3.2 การปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน พบว่า

1) ชุมชนในพื้นที่วิจัยได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากคณะนักวิจัยจนสามารถนำไปสู่การพัฒนา อาชีพ การเป็นอยู่ การรู้จักพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสามารถทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งได้

2) การได้ร่วมงานกันระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณ นักวิจัย และชุมชน ทำให้ชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้ทุกภาคส่วนสามารถพัฒนางานของตนเองให้ดีขึ้นได้

3) ชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันในส่วนของ / กิน/ใช้/ดูแลสุขภาพ/พัฒนาอาชีพการงานของตนเองได้

การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารส่งผลต่อเนื่อง คือ การลาออกของผู้ประสานงานโครงการ (3 คนใน ระยะ 3ปี) ทำให้ผู้บริหารและนักจัดการมีทักษะในการจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ไม่มีความต่อเนื่อง หลักฐานเชิงประจักษ์และผลกระทบที่สำคัญ คือ ขาดระบบและกลไกเพื่อถ่ายทอดทักษะในการจัดการ (ขาดคู่มือ ระบบ ขั้นตอนในการบริหารจัดการที่เป็นเอกสาร)

แนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้ทักษะด้านการจัดการยังคงอยู่ คือ การระบุในข้อตกลงในการรับ-ส่งงาน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ประสานงาน จะต้องมีความรู้ในการบริหารจัดการ มีระบบ แนวปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อถ่ายทอดความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลสำหรับการบริหารจัดการในอนาคต เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงานพัฒนาเชิงพื้นที่โดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือหลัก นอกจากนั้น การทำ Research mapping จะช่วยให้การสานต่องานทำได้ง่ายมากขึ้น

4.3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาแนวทางการทำงานในระยะต่อไป

4.3.1 ของสถาบัน ทั้งในด้านการบริหารจัดการงานวิจัย และในด้านการพัฒนางานวิจัยเพื่อตอบ โจทย์ของพื้นที่

1) ควรให้นักวิจัยได้สะท้อนการทำงาน ถอดบทเรียนการทำงาน ทุกระยะที่มีการรายงานความก้าวหน้า เพราะการทำงานโครงการวิจัยจำเป็นต้องมีความต่อเนื่อง กรณีนักวิจัยไม่สามารถเข้าร่วมได้ต้องมีมาตรการมารองรับ เช่น เบิกเงินงวดสุดท้ายไม่ได้ เป็นต้น เพราะการเข้าร่วมนำเสนอรายงาน

อบรมพัฒนาศักยภาพ ล้วนมีความสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของ ABC และทำให้นักวิจัย ABC ประสบความสำเร็จ

2) เพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อให้ อาจารย์ นักวิชาการและนิสิต ได้รับทราบข้อมูลการดำเนินโครงการวิจัยที่รวดเร็วขึ้น

3) เนื่องจากระยะเวลาการดำเนินงานวิจัยปีที่ 3 ลดลง (เหลือ 10 เดือน) จึงควรสรุป Timeline การส่งงานและแจ้งให้นักวิจัยทราบเพื่อให้การดำเนินงานของนักวิจัยเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

4) การเลือกพื้นที่สำหรับการทำงานวิจัย ในอนาคตควรมีระยะทางห่างจากมหาวิทยาลัย ประมาณ 50-70 กิโลเมตร เพื่อความสะดวกในการเดินทางเข้า-ออกพื้นที่ และกระทบต่อการจัดการเรียน-การสอนน้อย

4.3.2 สกว./แหล่งทุน ทั้งในด้านเงื่อนไขการสนับสนุนทุน การจัดการระบบพี่เลี้ยง การพัฒนาระบบงานสนับสนุนเครือข่าย การผลักดันผลงานวิจัยให้เกิดการใช้ประโยชน์ ฯลฯ

1) ควรมีการจัดประชุมเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ก่อนจะส่งเข้าสู่ระบบเพื่อพิจารณาเผยแพร่กระบวนการทำงาน ผลการวิจัยต่อสาธารณะในวารสาร เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักรู้ และมีการประสานความร่วมมือเพิ่ม โดยควรสนับสนุนเวทีการนำเสนอผลงานวิจัยให้กับนักวิจัยที่ทำงานเชิงพื้นที่ได้นำเสนอบทความวิชาการร่วมกัน

2) มีการจัดระบบพี่เลี้ยงที่สามารถให้คำปรึกษา และแนะนำเทคนิคการดำเนินงานวิจัยเชิงพื้นที่สำหรับนักวิจัยได้สะดวก อย่างไรก็ตามควรมีการเพิ่มระยะเวลาการดำเนินงานวิจัยในปีถัดๆ ไป เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำคำแนะนำมาปรับการทำงาน จะทำให้เกิดผลลัพธ์ (Outcome) จากการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก การเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำฯ ประจำปี 2560 (รอบที่ 1)

ภาคผนวก ข แบบสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย

ภาคผนวก ค การเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำฯประจำปี 2560 (รอบที่ 2)

ภาคผนวก ก

การเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำฯ
ประจำปี 2560 (รอบที่ 1)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ โทรศัพท์ 7254

ที่ ศธ 64.26/ว 0068

วันที่ 26 มกราคม 2560

เรื่อง เปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำ ประจำปี 2560

เรียน คณบดี/ผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/วิทยาลัย

ตามที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้ทำความร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการดำเนินโครงการวิจัยภายใต้โครงการการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นทุนภายใต้ทุนวิจัยโครงการวิจัยท้าทายไทยกลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ โดยมีเงื่อนไข/ข้อกำหนดที่สำคัญในการขอทุนดังนี้

1) หัวข้อ หรือประเด็นปัญหาที่เป็นโจทย์วิจัยของโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน จะต้องมีความสอดคล้องกับประเด็นดังนี้

1.1) เป็นโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง

1.2) การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วิถีชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ

โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อการพัฒนาชุมชนคนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือโครงการวิจัยที่พัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชน และตอบโจทย์เชิงพื้นที่ โดยแสดงผลสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับ การนำไปใช้ประโยชน์เชิงสังคม/ชุมชน หรือนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับชุมชนเมื่อสิ้นสุดการวิจัยได้อย่างชัดเจน

2) ระยะเวลาดำเนินงานวิจัย 10 เดือน (1 เมษายน 2560 – 31 มกราคม 2561)

3) งบประมาณที่สนับสนุน โครงการละไม่เกิน 200,000 บาท

4) โจทย์วิจัยจะต้องเน้นวิจัยในพื้นที่คลองป่าพะยอม – คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยมีภาคีเครือข่ายในพื้นที่เป็นผู้ร่วมวิจัยด้วย

5) โครงการวิจัยที่เสนอขอต้องมีผลสัมฤทธิ์ของข้อเสนอการวิจัยดังนี้ มีบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสาร ที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI หรือสกว. หรือ สกอ. หรือวารสารนานาชาติที่ สกว. หรือ สกอ. ยอมรับ อย่างน้อย 1 เรื่อง หรือมีผลงานวิจัยที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร โดยมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้น อย่างน้อย 1 ชิ้น

ในการนี้สถาบันวิจัยและพัฒนา จึงใคร่ขอเรียนมายังท่าน เพื่อประชาสัมพันธ์การเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยให้คณาจารย์ นักวิจัย และผู้สนใจในหน่วยงานของท่านทราบ ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่หน้าเว็บสถาบันวิจัยและพัฒนา (ตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม 2560 เป็นต้นไป) และ

สามารถยื่นข้อเสนอโครงการวิจัย โดยมีบันทึกข้อความนำส่งมายังสถาบันวิจัยและพัฒนา จำนวน 8 ชุด พร้อมส่งไฟล์ข้อเสนอโครงการวิจัยในรูปแบบ .doc และ .pdf (ฉบับสมบูรณ์พร้อมมีลายเซ็น) มายังอีเมลล์ phatthalung.abc@gmail.com โดยใช้ชื่อเมลล์ว่า “ยื่นขอทุนวิจัยเชิงพื้นที่ (ชื่อ-นามสกุล หัวหน้าโครงการ)” ภายในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560

(อาจารย์ ดร.วันลก ดิษสุวรรณ์)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ภาคผนวก ข

แบบสัญญาเงินทุนอุดหนุนการวิจัย

สัญญาเลขที่.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

**แบบสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย
ภายใต้การร่วมทุนระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และ มหาวิทยาลัยทักษิณ**

สัญญาทำที่มหาวิทยาลัยทักษิณ
วันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560

สัญญานี้ทำขึ้น ภายใต้การดำเนินงานของโครงการ “การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา คลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (ระยะที่ 3)” ระหว่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และ มหาวิทยาลัยทักษิณ ตามสัญญาเลขที่ RDG60A0001. โดยรองศาสตราจารย์เกษม อัสวศิริตันกุล ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งต่อไปสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ให้ทุน” ฝ่ายหนึ่ง กับ..... ตำแหน่งสังกัดคณะ..... ในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัย ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้รับทุน” อีกฝ่ายหนึ่ง คู่สัญญาได้ตกลงกันต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้ให้ทุนตกลงให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากทุนความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย จำนวน บาท (.....บาทถ้วน) โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 10 เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 28 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561) เพื่อทำการวิจัย เรื่อง

โครงการวิจัย โดยมีหัวหน้าโครงการคือ

โดยผู้ให้ทุนจะจ่ายให้แก่ผู้รับทุนเป็น 3 งวด ดังรายละเอียดในเอกสารแนบท้ายสัญญาทุนวิจัยและและดังรายละเอียดด้านล่างนี้

งวดที่ 1 อัตราร้อยละ 50 ของงบดำเนินการทั้งโครงการ (โดยหักเงินค่าครุภัณฑ์ออกจากเงินอุดหนุนทั้งโครงการไปดำเนินการตามข้อ 2.) เป็นเงินไม่เกิน บาท (.....บาทถ้วน)

งวดที่ 2 อัตราร้อยละ 40 ของงบดำเนินการทั้งโครงการ เป็นเงินไม่เกิน บาท (.....บาทถ้วน) ผู้ให้ทุนจะจ่ายให้ภายหลังจากผู้รับทุนได้ส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย ซึ่งต้องดำเนินการวิจัยตามแผนงานคิดเป็นร้อยละ 60 ของการดำเนินการวิจัยทั้งหมดของโครงการ โดยรายงานความก้าวหน้าดังกล่าวต้องผ่านการอนุมัติจากมหาวิทยาลัย

งวดที่ 3 อัตราร้อยละ 10 ของงบดำเนินการทั้งโครงการ เป็นเงินไม่เกิน บาท (.....บาทถ้วน) ผู้ให้ทุนจะจ่ายให้ภายหลังจากผู้รับทุนได้ดำเนินการส่งผลงานวิจัยตามข้อกำหนดครบถ้วนแล้ว

ข้อ 2. กรณีที่โครงการวิจัยมีงบประมาณค่าครุภัณฑ์ ให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพัสดุ และให้ลงทะเบียนครุภัณฑ์ไว้ที่หน่วยงานระดับคณะ/ภาควิชา/กลุ่มงาน ทั้งนี้ให้ดำเนินการหักเงินค่าครุภัณฑ์ออกจากจำนวนเงินของงบประมาณทั้งจำนวน

ข้อ 3. การเปลี่ยนแปลงใดๆ เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้ว เช่น การเปลี่ยนแปลงนักวิจัยในโครงการ การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานโครงการ การขยายเวลาดำเนินการ การยุติโครงการ หรืออื่นๆ ให้ผู้รับทุนเสนอขอความเห็นชอบจากคณะ/หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเสนอมหาวิทยาลัยอนุมัติก่อนดำเนินการ

ข้อ 4. ผู้รับทุนจะต้องปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน เรื่องแนวปฏิบัติการรับทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ.2555 และระเบียบ/กฎ/เกณฑ์/แนวปฏิบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณ หรือที่อาจจะกำหนดขึ้นในภายหลัง และตามที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กำหนด

ข้อ 5 ผู้รับทุนจะดำเนินการด้วยความวิริยะอุตสาหะให้การวิจัยเสร็จได้ผลสมความมุ่งหมายของผู้ให้ทุน หากเกิดอุปสรรคไม่สามารถทำการวิจัยได้ด้วยประการใดก็ดี ผู้รับทุนจะรีบรายงานให้ผู้ให้ทุนทราบทันที เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไข หรือดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

ข้อ 6 ผู้รับทุนจะควบคุมการใช้จ่ายเงินทุนให้เป็นไปอย่างประหยัดและจัดเตรียมหลักฐานบัญชีการจ่ายเงิน เพื่อให้ผู้ให้ทุนตรวจสอบได้ทุกโอกาส

ข้อ 7. ผู้รับทุนจะดำเนินการให้มีการบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอนโดยมีนิสิตเข้าร่วมในกระบวนการวิจัยอย่างน้อย 1 โครงการย่อย

ข้อ 8. ผู้รับทุนจะใช้และบำรุงรักษาครุภัณฑ์การวิจัยของผู้ให้ทุน ให้อยู่ในสภาพดีใช้งานได้อยู่เสมอ และผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ให้ทุนตรวจสอบครุภัณฑ์การวิจัยซึ่งเป็นทรัพย์สินของผู้ให้ทุนได้ทุกขณะและทุกโอกาส และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยตามโครงการแล้ว ผู้รับทุนจะส่งคืนครุภัณฑ์การวิจัยให้แก่ผู้ให้ทุนทันที

ข้อ 9. ผู้รับทุนยินยอมให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง ตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการและรายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายทุนวิจัยได้ทุกเมื่อตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด และเมื่องานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ตามโครงการแล้วจะต้องดำเนินการนำเสนอเอกสารดังต่อไปนี้

9.1 รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 5 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูล จำนวน 1 แผ่น (นักวิจัยจัดส่ง “ร่าง” รายงานวิจัยให้สถาบันวิจัยและพัฒนา จำนวน 1 ชุด เพื่อประเมินคุณภาพก่อนจัดทำรายงานวิจัยฉบับจริง)

9.2 บทความวิจัยที่ตีพิมพ์วารสารวิชาการระดับชาติในฐานข้อมูล TCI และ/หรือวารสารวิชาการระดับนานาชาติอย่างน้อย 1 เรื่อง

9.3 หนังสือรับรองการนำผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงาน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ หรือนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนชุมชน อย่างน้อย 2 ชิ้น

9.4 รายงานสรุปค่าใช้จ่ายโครงการวิจัย จำนวน 1 ชุด ภายในระยะเวลา 1 เดือน หลังจากส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ให้ผู้รับทุนเก็บหลักฐานการใช้จ่ายงบประมาณโครงการวิจัยเป็นเวลา 10 ปี เพื่อการตรวจสอบจากมหาวิทยาลัยและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อ 10. สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัยให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดสรรสิทธิประโยชน์ด้านทรัพย์สินทางปัญญาหรือตามที่ตกลงกับ สกว.

ข้อ 11. ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับผลงานวิจัยในสิ่งพิมพ์ใดหรือสื่อใดในแต่ละครั้ง ผู้รับทุนต้องระบุข้อความแสดงกิตติกรรมประกาศมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยนี้ หรือระบุข้อความ “ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากการร่วมทุนระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560” ด้วยทุกครั้ง

ข้อ 12. ในกรณีที่ผู้ร่วมวิจัยหลายคน ผู้รับทุนจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบดูแลผู้ร่วมวิจัยทุกคนให้ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่เกี่ยวข้องของผู้ให้ทุนอย่างเคร่งครัด

ข้อ 13. หากผู้รับทุนผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใดข้างต้น ผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนบอกเลิกสัญญาและยินยอมชดใช้เงินทุนรวมทั้งดอกผล ตลอดจนครุภัณฑ์การวิจัย ซึ่งจัดซื้อโดยเงินอุดหนุนนี้คืนแก่ผู้ให้ทุนทั้งหมดหรือยินยอมชดใช้เงินทุนโดยอนุญาตให้หักจากเงินเดือนของผู้รับทุน

ในกรณีที่ผู้รับทุนไม่สามารถทำวิจัยต่อไปได้ หรือไม่อาจทำให้แล้วเสร็จได้ และประสงค์จะขอยุติการวิจัยตามโครงการที่รับเงินอุดหนุน ผู้รับทุนต้องยื่นคำร้องต่อผู้ให้ทุน และถือว่าผู้รับทุนผิดสัญญา จะต้องรับผิดชอบตามความในวรรคหนึ่งด้วย

ในกรณีที่ผู้ให้ทุนพิจารณาเห็นว่า การทำการวิจัยของผู้รับทุนจะล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดตามสัญญานี้ หรือจะเนิ่นนานกว่าระยะเวลาตามโครงการที่กำหนด หรือการวิจัยตามโครงการของผู้รับทุนจะไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ให้ทุนอีกต่อไป ผู้ให้ทุนมีสิทธิบอกเลิกสัญญา และผู้รับทุนต้องรับผิดชอบตามความในวรรคหนึ่งด้วย

ข้อ 14. ผู้ให้ทุนมีสิทธิที่จะจัดให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการตามโครงการของผู้รับทุน ในระยะเวลาตามที่เห็นความจำเป็น และหากพบว่ามีผลการดำเนินการใดที่แตกต่างไปจากข้อตกลงของสัญญานี้ ผู้ให้ทุนทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้และดำเนินการตามสัญญาข้อ 13.

สัญญานี้ทำขึ้น 2 ฉบับ มีข้อความตรงกัน คู่สัญญาได้อ่าน และเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานของแต่ละฝ่ายและต่างเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ทุน

(รองศาสตราจารย์เกษม อัสวศิริรัตน์กุล)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย

ปฏิบัติหน้าที่แทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

(ลงชื่อ).....ผู้รับทุน

(.....)

หัวหน้าโครงการวิจัย

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

คณบดี.....

(ลงชื่อ).....พยาน

(อาจารย์ ดร.วันลก ดิษสุวรรณ์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ภาคผนวก ค

การเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำฯ
ประจำปี 2560 (รอบที่ 2)

ประกาศสถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ
เรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนทุนวิจัยและรับข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อสนับสนุนโครงการวิจัย
ทำทนายไทย
และโครงการวิจัยตอบสนองนโยบายเป้าหมายรัฐบาลตามระเบียบวาระแห่งชาติ ปี 2560
กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่

ภายใต้โครงการ: การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่าง
ยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอมและคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ประจำปีงบประมาณ 2560

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่มหาวิทยาลัยทักษิณได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยตามโครงการวิจัยทำทนายไทย และโครงการวิจัยตอบสนองนโยบายเป้าหมายรัฐบาลตามระเบียบวาระแห่งชาติ ปี 2559 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ จากสำนักงานกองทุนวิจัย และกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณได้สมทบเงินทุนสนับสนุนวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบันจากการประชุมทบทวนกรอบแนวคิดการวิจัย (Research framework) โครงการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ระยะที่ 3 พบว่า โครงการวิจัยทำให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนในทรัพยากรของพื้นที่ มีการนำพืชสมุนไพรของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการรักษาสุขภาพสามารถตรวจวัดคุณภาพน้ำได้โดยคนในชุมชนคนในลุ่มน้ำมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์สายน้ำ รู้จักการใช้ทรัพยากรน้ำในพื้นที่อย่างยั่งยืนโดยนักวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณเข้าไปทำงานวิจัยในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะครอบคลุมพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนกรอบแนวคิดการวิจัยโครงการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมฯ ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 พบว่า ชุมชนต้องการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพภาคการเกษตรฐานรากของชุมชนและการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนมหาวิทยาลัยทักษิณเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและต้องการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับคนในลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ ดังนั้นจึงได้ประกาศการ

สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยเชิงพื้นที่ (เพิ่มเติม) โดยต้องการให้นักวิจัยฯ ทำวิจัยที่มีประโยชน์โดยตรงต่อชุมชน รวมทั้งสามารถยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนได้

2. เป้าหมายกรอบวิจัย

เพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานของการบริหารจัดการลุ่มน้ำแบบมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายกรอบการวิจัยเพื่อ

1. สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ
2. สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรฐานรากของชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ

โจทย์วิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนและการเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรฐานราก โดยใช้การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือ หรือปัจจัยหนุนเสริมในการนี้สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ จึงจัดทำประกาศทุนวิจัย โดยมีข้อเสนอที่ใช้ในการขอรับทุนดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 การท่องเที่ยวบนฐานของการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม

สนับสนุนทุนวิจัยตามกรอบการวิจัย ดังนี้

กรอบการวิจัย: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์การท่องเที่ยวโดยชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยววิถีไทย

เป้าหมาย : เพื่อสร้างการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำ (ที่ครอบคลุมพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และ/หรือปลายน้ำ) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความยั่งยืน

ประเด็นการวิจัย :

1) การสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเส้นทางการท่องเที่ยวผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว

2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ ออกแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชนในภาคเกษตรฐานราก เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

3) การจัดการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชนเช่น สภาพแวดล้อม การเติบโตของพื้นที่อุตสาหกรรม หรือภัยคุกคามอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนคนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ

วัตถุประสงค์ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรฐานรากเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยว

สนับสนุนทุนวิจัยตามกรอบวิจัยสำคัญ ดังนี้

กรอบการวิจัย: เพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตในภาคการเกษตรฐานราก

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรฐานราก ลดภาวะคุกคามที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม และ/หรือคลองท่าแนะ

ประเด็นการวิจัย :

1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตรฐานราก โดยอาศัยทุนเดิมของชุมชนในลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้นทุนต่ำ รวมทั้งส่งเสริม หรือสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน

3. คุณสมบัติผู้ขอรับทุน และเงื่อนไขการรับทุน

3.1 หัวหน้าโครงการวิจัยจะต้องเป็นข้าราชการหรือพนักงานมหาวิทยาลัย หรือลูกจ้างมหาวิทยาลัยสายวิชาการ สังกัดมหาวิทยาลัยทักษิณโดยผู้ร่วมวิจัยอาจเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย ทักษิณหรือบุคคลภายนอกและผู้ร่วมวิจัยแต่ละท่านต้องมีสัดส่วนการทำวิจัยน้อยกว่าหัวหน้าโครงการวิจัย

3.2 ต้องไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อ หรือฝึกอบรม/ดูงานตั้งแต่ 1 ภาคเรียนขึ้นไปในขณะขอรับทุน

3.3 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และเชี่ยวชาญตรงตามสาขาที่ดำเนินการวิจัย

3.4 สามารถส่งข้อเสนอโครงการวิจัยในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัยได้ คนละ 1 โครงการ

3.5 ไม่เป็นผู้ติดค้างการส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์สำหรับโครงการวิจัยที่สิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการวิจัยตามสัญญาในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัยจากทุกแหล่งทุนที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดสรรกรณีได้รับอนุญาตให้ขยายเวลาดำเนินการวิจัยให้ยังถือว่าเป็นผู้ติดค้างงานวิจัย ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะปลดพ้นภาระการค้างงานวิจัยเมื่อจัดส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์แล้วเท่านั้น

3.6 โครงการวิจัยที่ยื่นขอต้องเป็นงานวิจัยที่สอดคล้องตามกรอบประเด็นที่กำหนดรายละเอียดตามโจทย์วิจัยและเอกสารแนบท้ายประกาศ 1 และไม่เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์/ภาคานิพนธ์/สารนิพนธ์ หรืองานวิจัยใดๆ เพื่อประกอบการศึกษาของผู้เสนอขอทุนหรือของนิสิต

4. ระยะเวลาดำเนินงาน/งบประมาณ/ขอบเขตการวิจัย

4.1 ระยะเวลาดำเนินงาน 10 เดือน

4.2 การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวิจัยโครงการละไม่เกิน 200,000 บาท

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัยเน้นพื้นที่ 2 ลุ่มน้ำ ดังนี้

1) ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม มีอาณาเขตครอบคลุม 3 อำเภอ คือ อำเภอกวนขนุน อำเภอศรีบรรพต และอำเภอเมือง และบริเวณนี้มีคลองที่สำคัญได้แก่ คลองตลิ่งชัน คลองป่าพะยอม คลองเรียน คลองแหลมโตนด คลองไผ่ และคลองปันแต เป็นต้น

2) ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ มีอาณาเขตครอบคลุม 3 อำเภอ คือ อำเภอศรีบรรพต อำเภอกวนขนุน อำเภอเมือง นอกจากคลองท่าแนะแล้วยังมีลำคลองสายอื่นๆ ได้แก่ คลองโงกน้ำ คลองท่าเตย คลองพังโย คลองจันนา คลองห้วยไทร คลองปรางหมู คลองทำน่านาว คลองเรือ และคลองประะ เป็นต้น

5. ปฏิทินการดำเนินงาน

วัน เดือน ปี	กระบวนการ
9 มีนาคม 2560 - 30 มีนาคม 2560	เปิดรับข้อเสนอโครงการ
5 เมษายน 2560	พิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยเบื้องต้น
10 เมษายน 2560	ประกาศผลการพิจารณาเบื้องต้น
24-25 เมษายน 2560	จัดเวทีนำเสนอข้อเสนอโครงการ
27 เมษายน 2560	ประกาศผลการพิจารณาข้อเสนอโครงการ
1 พฤษภาคม 2560	ส่งข้อเสนอโครงการวิจัยฉบับปรับปรุงแก้ตาม ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ
1 พฤษภาคม 2560	ทำสัญญาเงินทุนโครงการวิจัย

6. โครงการวิจัยที่เสนอขอต้องกำหนดเป้าหมายของผลผลิต (Output) ที่ต้องมีผลสัมฤทธิ์ของข้อเสนอการวิจัย ดังนี้

6.1 มีบทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) ระดับชาติ (ที่ปรากฏในฐานข้อมูลที่ ก.พ.อ. ยอมรับ) อย่างน้อย 1 เรื่อง หรือ

6.2 มีบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการอย่างน้อยระดับชาติฉบับปกติ ที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1 หรือกลุ่มที่ 2 อย่างน้อย 1 เรื่อง หรือ

6.3 มีผลงานวิจัยที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร โดยมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้น อย่างน้อย 1 ชิ้น หรือ

6.4 มีหนังสือรับรองการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่ระบุรายละเอียดและหลักฐานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมจากหน่วยงานภายนอก/ชุมชนภายนอก/ผู้ประกอบการภายนอก อย่างน้อย 1 ชิ้น

7. การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย และการเสนอขอรับทุน

7.1 ยื่นข้อเสนอโครงการวิจัยตามแบบฟอร์มและจำนวนตามที่สถาบันวิจัยและพัฒนากำหนด โดยดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ <http://rms.rdi.tsu.ac.th:82/rdi/th/funding.php> โครงการวิจัยจะต้องมีลายมือชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยทุกคน

7.2 นักวิจัยส่งข้อเสนอโครงการผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้รวบรวมข้อเสนอโครงการวิจัยนำเสนอสถาบันวิจัยและพัฒนา ภายในระยะเวลาที่กำหนด

7.3 สามารถยื่นข้อเสนอโครงการวิจัย โดยมีบันทึกข้อความนำเสนอมายังสถาบันวิจัยและพัฒนา ข้อเสนอโครงการ จำนวน 8 ชุด พร้อมส่งไฟล์ข้อเสนอโครงการวิจัยในรูปแบบ .doc และ .pdf (ฉบับ

สมบูรณ์พร้อมมีลายเซ็น) มายังอีเมลล์ phatthalung.abc@gmail.com โดยใช้ชื่อเมลล์ว่า “ยื่นขอทุนวิจัยเชิงพื้นที่ 60 (ชื่อ-นามสกุล หัวหน้าโครงการ)” ภายในวันที่ 30 มีนาคม 2560 เวลา 16.00 น. เท่านั้น

7.4 เกณฑ์การตั้งงบประมาณโครงการวิจัยเป็นไปตามหลักเกณฑ์การสนับสนุนทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ

8. กรรมสิทธิ์และการเผยแพร่ผลงานวิจัย

1. สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัยให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดสรรสิทธิประโยชน์ด้านทรัพย์สินทางปัญญา

2. ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยในรายงานฉบับสมบูรณ์ การตีพิมพ์ในวารสาร หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับผลงานวิจัยในสิ่งพิมพ์ใดหรือสื่อใดให้ระบุข้อความ “ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยโครงการวิจัยเงินรายได้มหาวิทยาลัยทักษิณ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ ประเภททุนทำหายไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 หรือ This work was supported by Thaksin University Research Fund and Thailand Research Fund” ในกิตติกรรมประกาศหรือที่ใดที่หนึ่งในการจัดพิมพ์เผยแพร่ด้วยทุกครั้ง

9. การรับทุน

ผู้ได้รับทุนต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญารับทุน และประกาศคณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน เรื่องแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ.2555 ฉบับลงวันที่ 28 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555 โดยอนุโลมและระเบียบ/กฎ/เกณฑ์/แนวปฏิบัติอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณ ทั้งที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบันและที่ซึ่งจะออกใช้บังคับต่อไปในภายหน้าโดยเคร่งครัด

10. กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของอธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

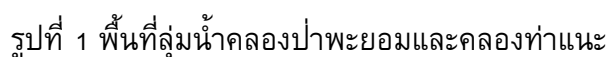
ประกาศ ณ วันที่ 10 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2560

(ดร.วันลก ดิษสุวรรณ์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าพะยอมมีคลองป่าพะยอม (รูปที่ 1) เป็นลำน้ำหลัก ต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ไหลจากอ่างเก็บน้ำป่าพะยอมที่ตำบลเกาะเต่า มีความยาว 33 กิโลเมตร ไหลผ่านพื้นที่ชุมชนหลัก 2 ตำบลคือ ตำบลบ้านพร้าวและตำบลป่าพะยอม ซึ่งปัจจุบันมีลักษณะเป็นชุมชนหนาแน่น มีตลาด ร้านอาหาร ร้านค้า หมู่บ้าน อาคารพาณิชย์และมหาวิทยาลัยทักษิณวิทยาเขตพัทลุง มีจำนวนประชากรบริเวณลุ่มน้ำเพิ่มมากขึ้นทุกปี ส่วนปลายสายของคลองป่าพะยอมนั้นแยกออกเป็น 2 สาย สายที่ 1 ไหลออกสู่บริเวณพุดควนเคิ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง สายที่ 2 ไหลออกไปรวมกับคลองท่าแนะที่บ้านประตู่เรียง ตำบลพนางตง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแนะมีคลองท่าแนะเป็นลำน้ำหลัก (รูปที่ 1) มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด มีความยาวประมาณ 38 กิโลเมตร จากการลงพื้นที่ของทีมวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า จุดเริ่มต้นหลักของการใช้ประโยชน์จากน้ำในคลองท่าแนะเริ่มต้นที่บริเวณวัดถ้ำเก่า ตำบลตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จากนั้นน้ำจะไหลผ่านชุมชนหลักใน อำเภอดวนชนนซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากร

หนาแน่น ประกอบด้วย ตลาด อาคารพาณิชย์ บ้านเรือน และไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่บ้านปากประ ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

2. การดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่และผลลัพธ์

มหาวิทยาลัยสามารถบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในรูปแบบกลุ่มวิชาการ (Academic cluster) จำนวน 5-6 คลัสเตอร์ ซึ่งมีบทบาทในการตอบตัวชี้วัดการวิจัยที่สร้างการเปลี่ยนแปลงสังคม จากการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ๆ ของมหาวิทยาลัยในช่วงปี 2558-59 ในลักษณะของกลุ่มวิชาการ มีผลการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

2.1 ประเมินและสื่อสารสังคมเพื่อการพัฒนา

สำหรับคลัสเตอร์ประเมินและสื่อสารสังคมเพื่อการพัฒนา มีบทบาทด้านการสนับสนุน และประเมินจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาเพื่อให้กิจกรรมการวิจัยสามารถตอบตัวชี้วัด คือ มหาวิทยาลัยมีนักวิจัยรุ่นใหม่ที่อยู่ภายใต้การพัฒนาศักยภาพของคลัสเตอร์ 5 คลัสเตอร์ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ของอาจารย์รุ่นใหม่เข้ามาในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2553-57) และมหาวิทยาลัยใช้กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำให้ได้โครงการวิจัยย่อย จำนวน 18 โครงการ ซึ่งครอบคลุมตัวชี้วัดการวิจัยทั้ง 3 ด้าน คือ 1) นำมีคุณภาพดีขึ้น 2) มีป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้น และ 3) มีเครือข่ายป่าต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยผลการวิจัยในระยะแรกอาจจะยังไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้อย่างชัดเจน แต่สามารถพัฒนาเครือข่ายการทำงานร่วมกันทั้งเครือข่ายภายในโครงการนี้ และเครือข่ายองค์กรชุมชนภายนอกได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นผลจากการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสังคม และชุมชนในระยะที่ 1-2 จะทำให้เกิด TSU-Co-Creation of New Knowledge (องค์ความรู้ร่วมระหว่างความรู้ทางวิชาการกับความรู้พื้นบ้าน) สามารถพัฒนาระบบกลไกการขับเคลื่อนองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ และยกระดับองค์ความรู้สู่การจัดการเรียนรู้เพื่อชุมชน ซึ่งชุมชนจะสามารถเรียนรู้การสร้างนวัตกรรมด้วยตนเองในระยะต่อไป

2.2 กลุ่มวิชาการกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

การขับเคลื่อนให้เกิดจิตสำนึกรักษ์น้ำต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ผลสืบเนื่องจากการดำเนินงานตามแผนงานวิจัยกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะตั้งแต่ต้นน้ำชุมชนเขาปู่ กลางน้ำชุมชนดอนทรายและชะมวง ปลายน้ำชุมชนพนาสูงและทะเลน้อย ทำให้เกิดทุนเดิมที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนรูปแบบการบูรณาการจิตสำนึกรักษ์น้ำสู่สถานศึกษาลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ดังนี้ 1) พลังเครือข่ายนักวิจัยชุมชนซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน กระจายอยู่ตลอดริมฝั่งคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง 2) พลังเครือข่ายเยาวชนแกนนำ 15 คน ครู 9 คน และชุมชนผู้นำการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ 6 คน จำนวน 30 คน รวมทั้งเยาวชนที่ได้รับการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์น้ำจำนวน 300 คน และ 3) พลังชุมชนทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน

การมีอยู่ของพลังของเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เยาวชนแกนนำ ครูและชุมชนผู้นำการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำเครือข่ายเยาวชนรักษ์น้ำที่ยังยึดโยงอย่างหละหลวมไม่ชัดเจนหากแต่นักวิจัยมองเป็นทุนเดิมที่สำคัญยิ่ง กอปรกับพลังชุมชนทั้งภาครัฐและภาคประชาชนที่หนุนเสริมอย่างหนักแน่น

จึงใช้โอกาสเหล่านี้เป็นปัจจัยเอื้อในการขับเคลื่อนรูปแบบการบูรณาการจิตสำนึกรักษ์น้ำสู่สถานศึกษา โดยที่คลัสเตอร์กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการมีนักวิจัยด้านการศึกษา ทั้งจิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา การสอนด้านศิลปศาสตร์ วิจัยและประเมินผล มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการวิจัยอันเป็นโจทย์การวิจัยของชุมชนที่ต้องการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน โดยการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ นับว่าเป็นจุดแข็งของคลัสเตอร์กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

2.3 กลุ่มวิชาการเกษตรยั่งยืน

การดำเนินงานวิจัยด้วย 2 โครงการย่อย คือ 1) โครงการผลิตกล้าไม้ท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ริมหน้า โดยมีเป้าหมายหลักคือ ต้องการเสริมสร้างฐานข้อมูลพื้นฐานทางด้านพรรณไม้เพื่อนำไปประกอบใช้ในการปลูกเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับเยาวชน และ 2) โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-ท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการระบบสารสนเทศทรัพยากรน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน อันจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถวางแผนการบริหารจัดการน้ำได้ด้วยตัวเอง

ผลการดำเนินงาน สามารถผลิตนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีทักษะในการทางานวิจัยรับใช้สังคม จำนวน 5 คน โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญคือ นักวิจัยรุ่นใหม่ได้โจทย์วิจัยมาจากชุมชน และสามารถนำมาพัฒนาเป็นร่างข้อเสนองานวิจัยในปีที่ 2 นอกจากนี้ทางคลัสเตอร์ได้เครือข่ายในพื้นที่เข้าร่วมในโครงการวิจัยรวมทั้งสิ้น 29 องค์กร และยังเกิดการบูรณาการร่วมระหว่างคลัสเตอร์ (Integration cross cluster) ระหว่างคลัสเตอร์เกษตรยั่งยืนกับคลัสเตอร์สุขภาพชุมชน โครงการวิจัยสามารถบูรณาการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนใน 3 รายวิชา ประกอบไปด้วยรายวิชาหลักการพัฒนาชุมชน วิชาหลักการส่งเสริมการเกษตร และวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตรและสิ่งแวดล้อม มีนิสิตปริญญาตรีเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 100 คน ในขณะที่บูรณาการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนในโรงเรียนมีนักเรียนเข้าร่วม 264 คน ผลการดำเนินงานในโครงการย่อยที่ 1 พบว่า มีโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 8 โรงเรียนสามารถผลิตกล้าได้ 40 ชนิด (จากความต้องการทั้งหมดของชุมชน 80 ชนิด) รวมกล้าไม้ที่ผลิตได้ทั้งสิ้น 10,862 ต้น ผลจากการศึกษาทางด้านชีพลักษณ์ วิธีการเตรียมเมล็ด การศึกษาอัตราการงอกและอัตราการเจริญเติบโต โดยมีการบูรณาการร่วมระหว่างองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาชาวบ้านกับองค์ความรู้ทางวิชาการ ทำให้สามารถนำไปสร้างตารางการผลิตกล้าไม้เพื่อการฟื้นฟูป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-ท่าแนะ

ผลการดำเนินงานของโครงการย่อยที่ 2 ทำการสำรวจโครงสร้างพื้นฐาน และข้อมูลทางด้านการบริหารจัดการน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-ท่าแนะ จากการสำรวจเทศบาลตำบลป่าพะยอม พบว่าพื้นที่แหล่งน้ำโดยส่วนใหญ่จะเป็นฝายกักเก็บน้ำขนาดเล็ก ประสบปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนเป็นประจำทุกปีเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทันทั่วทั้ง และประสบภัยหาภัยแล้งในฤดูแล้งเนื่องจากไม่มีพื้นที่สำหรับการกักเก็บน้ำ และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่ พบว่า เป็นพื้นที่ต้นน้ำของคลองป่าพะยอม-ท่าแนะ ที่รับน้ำจากเทือกเขาบรรทัด โดยส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้สำหรับการผลิตเป็นประปาภูเขาเพื่อส่งต่อน้ำเพื่อการผลิตประปาสำหรับการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และสำหรับการผลิตทางการเกษตร รวมไปถึงได้มีการจัดทำฝายกักเก็บน้ำไว้ตลอดสายน้ำ แต่เทศบาลเขาปู่มักจะ

ประสบปัญหาการสูญหายเพื่อการค้าซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขได้ ดังนั้น พื้นที่เขาปู่จึงเป็นแหล่งต้นน้ำที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการน้ำเป็นอย่างยิ่ง

2.4 กลุ่มวิชาการสุขภาพชุมชน

ดำเนินงานภายใต้แผนงานวิจัย เรื่องพืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ โดยมีโครงการย่อยจำนวน 2 โครงการ คือ 1) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนกลางน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และ 2) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนต้นน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะจังหวัดพัทลุง โดยมีผลการศึกษาแบ่งออกเป็น

ส่วนที่ 1 พฤกษศาสตร์และนิเวศวิทยาและการกระจายพันธุ์พืชภูมิปัญญา กรณีศึกษาพื้นที่ต้นน้ำ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง และพื้นที่กลางน้ำ ตำบลควนขนุน ตำบลบ้านสวน และตำบลหนองพ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้ 183 ชนิด ต้นน้ำ 119 ชนิด กลางน้ำ 63 ชนิด ปัจจุบันในพื้นที่ดังกล่าวมีพืชจำนวนมากที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แต่ประสบการณ์การใช้ประโยชน์ในอดีตบรรพบุรุษได้นำมาใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต และบางส่วนก็มีพืชแต่ไม่มีการใช้ประโยชน์แล้ว เพียงแต่อยู่ในความทรงจำเป็นเรื่องเล่าบอกต่อกันมาจากบรรพบุรุษ หรือทราบจากแหล่งอื่น ๆ แต่ยังไม่มีการทดลองใช้

ส่วนที่ 2 ชนิดประเภทพืชและประเภทการใช้ประโยชน์พืชภูมิปัญญา พบว่า พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำ 183 ชนิด มีทั้งหมด 60 วงศ์ แบ่งประเภทการใช้ประโยชน์ออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพืชสมุนไพรประจำชุมชนใช้รักษาโรคเรื้อรังและโรคทั่วไป 2) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพืชอาหาร ซึ่งแบ่งเป็นอาหารคาว อาหารหวาน และอาหารว่าง 3) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพืชเครื่องใช้และใช้สอยอื่น ๆ 4) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพืชเครื่องสำอาง 5) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์พืชสารให้สีเป็นอาหาร ใช้ในงานหัตถกรรมและศิลปกรรม

ส่วนที่ 3 รูปแบบการส่งเสริมการนำพืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ มี 3 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 การส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำภายในพื้นที่เดียวกัน ขั้นที่ 2 การส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อสุขภาพชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะจากพื้นที่ต้นน้ำสู่พื้นที่กลางน้ำ (ภายในสู่ภายนอก) ขั้นที่ 3 การส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อสุขภาพชุมชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ (จากภายนอกสู่ภายใน) จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าว พบว่า มีรูปแบบการส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชภูมิปัญญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการดูแลสุขภาพ แบ่งออกได้ 5 ด้าน โดยทางตรงที่เพื่อดูแลสุขภาพทางตรง จำนวน 2 ด้าน คือ การนำพืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำมาใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพรประจำบ้านเพื่อสุขภาพชุมชน และการนำพืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำมาใช้ประโยชน์ด้านอาหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน โรคต่าง ๆ ส่วนทางอ้อมมี 3 ด้าน คือ 1) ด้านพืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ เป็นพืชเครื่องใช้และใช้สอยอื่น ๆ 2) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพืชเครื่องสำอาง 3) พืชภูมิปัญญาถิ่นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์เป็นพืชสารให้สีเป็นอาหาร ใช้ในงานหัตถกรรมและศิลปกรรมซึ่งมีรายละเอียดการประยุกต์ใช้ประโยชน์ของพืชภูมิปัญญา

ส่วนที่ 4 การสร้างเครือข่าย การสืบสานพีชภูมิปัญญาริมน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะ พบว่า 1) ได้ทำเนียบนักวิจัยชุมชนที่ต้นน้ำและกลางน้ำ จำนวน 52 คน โดยแยกกลุ่มนักวิจัยจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน และนักวิจัยชุมชนพื้นที่ต้นน้ำและกลางน้ำคลองท่าแนะที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 47 คน 2) แผนที่แสดงที่ตั้งบ้านเรือนและแหล่งเรียนรู้พืชบ้านเครือข่ายนักวิจัยชุมชนต้นน้ำและกลางน้ำ ส่วนความรู้ทำให้สมาชิกเครือข่ายในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และมีความตระหนักในการดูแลรักษาพีชภูมิปัญญาริมน้ำลุ่มน้ำคลองท่าแนะให้มีการนำพืชไปใช้ประโยชน์โดย ดูแลรักษา และขยายพื้นที่เพิ่มให้มีการปลูกพีชภูมิปัญญาริมน้ำเพิ่มทำให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นชุ่มชื้น ซึ่งพืชดังกล่าวบางชนิดสามารถดูดซับน้ำ หรือรักษาน้ำให้มีคุณภาพดีขึ้น ป้องกันการชะล้างพังทลายดิน แก้ปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งและริมตลิ่งพังได้

2.5 กลุ่มวิชาการสิ่งแวดล้อมชุมชน

การพัฒนาการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในรูปแบบกลุ่มวิชาการมีโครงการย่อยจำนวน 2 โครงการ คือ 1) การประเมินคุณภาพน้ำและดัชนีทางชีวภาพในคลองท่าแนะและป่าพะยอมโดยชุมชนและเพื่อชุมชนอย่างยั่งยืน และ 2) แพลงก์ตอนสัตว์: ดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำคลองป่าพะยอมเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

2.6 กลุ่มวิชาการความมั่นคงทางอาหาร

การดำเนินโครงการในช่วงปีที่ 1 จะเป็นการดำเนินโครงการในลักษณะการสร้างความรู้ความเข้าใจกับชุมชน การสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ชุมชน ด้วยนักวิจัยมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการดำเนินโครงการแบบยั่งยืน ดังนั้นหากวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ คือ คนในชุมชนกับความคิดเรื่องความมั่นคงทางอาหาร จากการลงพัฒนาโจทย์วิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่โดยการเปิดเวทีประชุม พบว่าชุมชนมองว่าตนมีความมั่นคงทางอาหาร แต่เมื่อนักวิจัยได้ทำการสอบถามพูดคุยถึงที่มาของอาหาร ความเพียงพอและทุนสำรอง ทำให้ชุมชนต้องกลับทบทวนใหม่ โดยเฉพาะชุมชนต้นน้ำที่มีการปลูกยางพาราเป็นอาชีพหลัก ไม่มีการทำนาปลูกข้าวแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าชุมชนมองความพอเพียงจากสิ่งที่มี แต่พบว่าสิ่งที่มิได้มาจะต้องผ่านเป็นตัวเงินก่อนที่จะเป็นอาหาร สุดท้ายทำให้ชุมชนกลับสะท้อนกลับมาว่า การมีกินพอแต่ยังขาดในความมั่นคงด้านความปลอดภัยของอาหารด้วยอาหารส่วนใหญ่เป็นการซื้อสำเร็จรูป โดยเฉพาะข้าวสาร เครื่องแกง และความมั่นคงด้านการเข้าถึงทางอาหารและความเสถียรภาพทางด้านอาหาร ชุมชนได้มีการทบทวนและพบว่านับวันพันธุ์พืชผักพื้นบ้าน มีจำนวนชนิดและปริมาณลดลงมาก พื้นที่ริมคลองขาดการอนุรักษ์พันธุ์พืชซึ่งมีความสัมพันธ์การเกิดน้ำแล้ง และในบางพื้นที่มีพันธุ์ปลาท้องถิ่นลดลงเช่นกัน จึงเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ที่จะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จากการที่นักวิจัยลงพื้นที่ดำเนินการทำให้ชุมชนมีความตื่นตัว ใส่ใจในเรื่องทรัพยากร และมีความต้องการที่จะให้ชุมชนของตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีอยู่มีกินที่พอเพียงและปลอดภัย และสามารถมีพื้นที่สาธารณะเพื่อเป็นเขตอนุรักษ์ในการปลูกผักท้องถิ่น และเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลาท้องถิ่นต่อไป โดยมีโครงการย่อยจำนวน 4 โครงการ คือ

โครงการย่อยที่ 1 รูปแบบที่เหมาะสมเพื่อป้องกันน้ำแล้งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีต้นน้ำท่าแนะ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

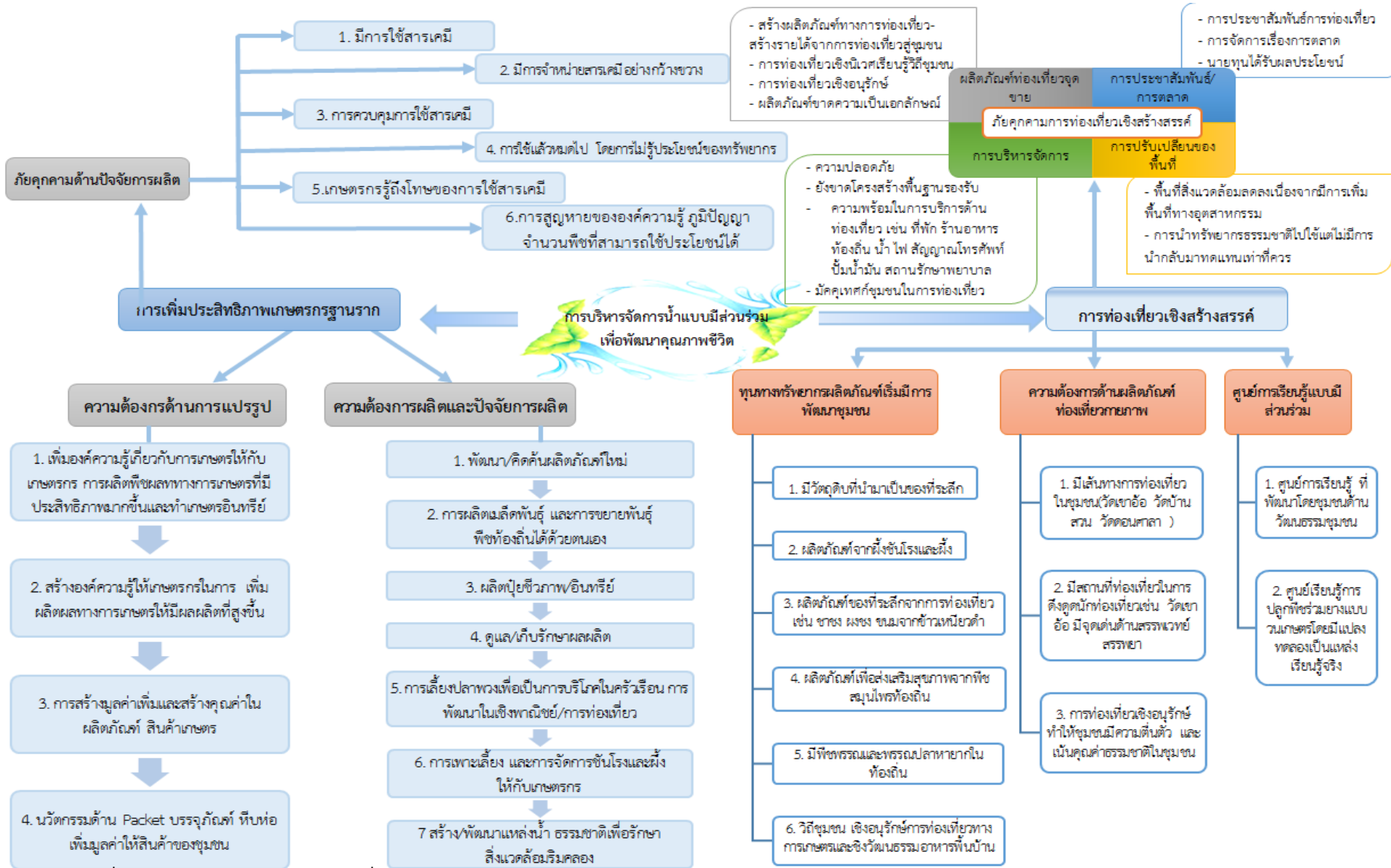
โครงการย่อยที่ 2 ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาท้องถิ่น ในพื้นที่ปลายน้ำคลองท่าแนะ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

โครงการย่อยที่ 3 การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการปลูกผักพื้นบ้าน: กรณีศึกษาต้นน้ำคลองป่าพะยอม

โครงการย่อยที่ 4 การฟื้นฟูพันธุ์ปลาน้ำจืดในคลองป่าพะยอม

ผลการวิจัยที่ได้จะสามารถตอบโจทย์วิจัยได้ นั่นคือสามารถหาข้อสรุปของสาเหตุการเกิดน้ำแล้งในพื้นที่ต้นน้ำของคลองท่าแนะ และคลองป่าพะยอม สาเหตุการสูญพันธุ์และการลดจำนวนชนิดและจำนวนของพันธุ์ปลาท้องถิ่นในพื้นที่กลางน้ำคลองป่าพะยอมและปลายน้ำคลองท่าแนะ และร่วมกับคณะทำงานนักวิจัยชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมหารูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่คลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ ที่มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นเข็มทิศสำคัญในการดำเนินโครงการในปีที่ 2 และ 3 ต่อไป

เพื่อให้การในการดำเนินงานวิจัยในปีที่ 3 มีความต่อเนื่องและส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น สถาบันวิจัยและพัฒนา ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จึงได้จัดเวทีเพื่อทบทวนประเด็น ปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสีย นำมากำหนดเป็นเป้าหมายกรอบวิจัย มีรายละเอียดโดยสรุป (รูปที่ 2-4)

รูปที่ 2 กรอบความคิดการวิจัย (ปีที่ 3)

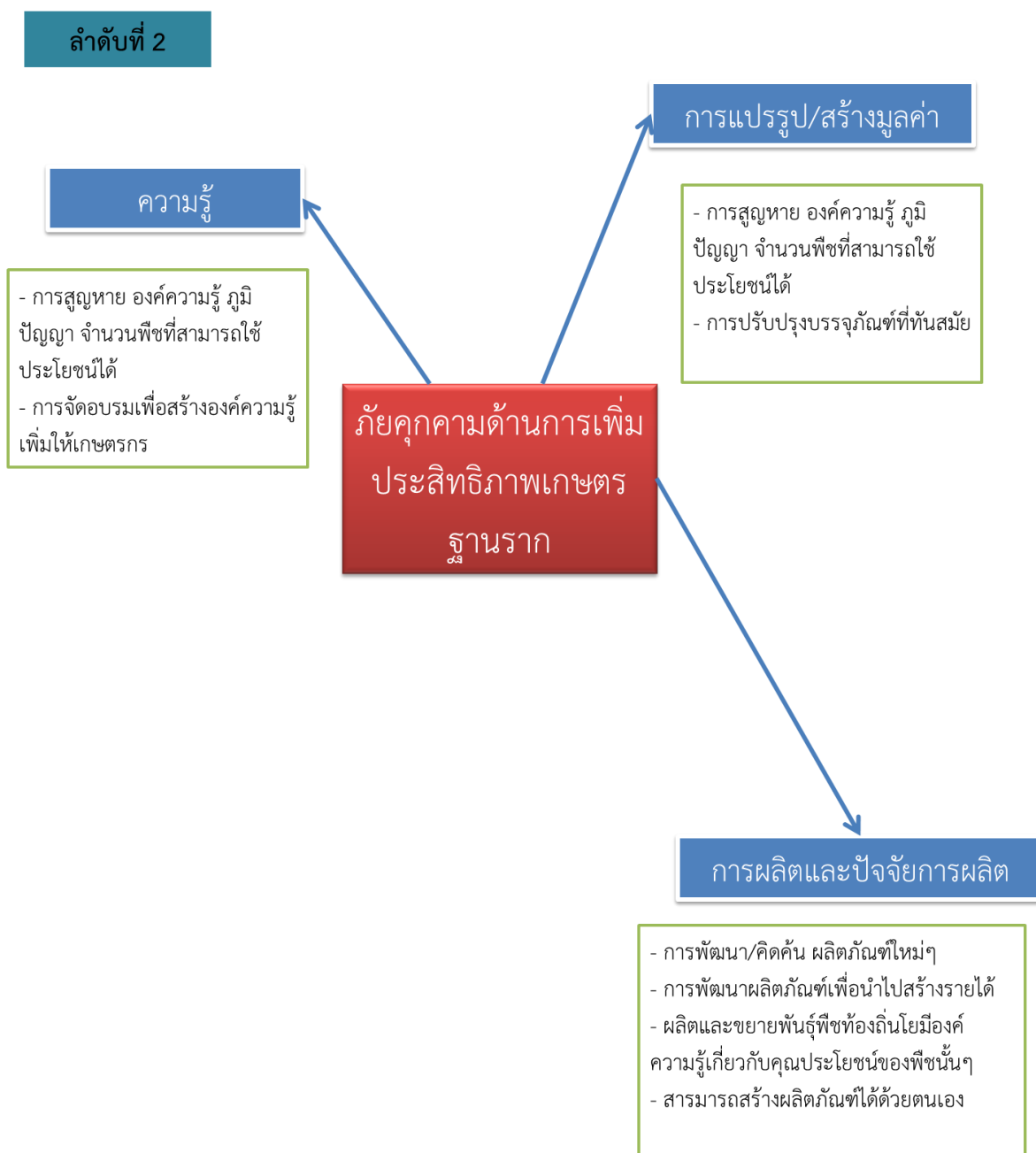
3. ปัญหา ภัยคุกคาม และความต้องการของผู้มีส่วนได้-เสีย

การทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ฯ ของมหาวิทยาลัยในช่วงปี 2558-59 และทบทวนกรอบการวิจัยพบ ปัญหา ภัยคุกคาม หรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 ด้าน คือ การท่องเที่ยว (รูปที่ 2) การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก (รูปที่ 3) และการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เมื่อลงประจักษ์เพื่อจัดลำดับความสำคัญ พบว่า ความต้องการด้านการท่องเที่ยวได้รับคะแนนสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรฐานราก ส่วนด้านการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้รับคะแนนต่ำสุด ตามลำดับ

ลำดับที่ 1

รูปที่ 3 ภัยคุกคามด้านการท่องเที่ยว

รูปที่ 4 การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันภาคพื้นถิ่น